

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr, Patroclosstraat 23, Amsterdam-Z.

Opricht 1 Januari 1881

De „tandrooikunde” floreert nog steeds in Nederland!

De kunstgebitten-exploitanten buiten angst voor tandarts uit

ER ZIJN IN NEDERLAND enkele honderden lieden, die illegaal de tandheelkunde uitoefenen. Zij verrichten handelingen in de mond, zoals het trekken van kiezen en het maken van afdrukken voor kunstgebitten, zonder daartoe bevoegd te zijn. De overheid weet daar alles van, maar heeft er tot dusver weinig of niets tegen gedaan. Toch zijn de praktijken van deze onbevoegde en strafbare lieden vaak uitermate schadelijk. Want terwijl de tandarts alles zal doen om de natuurlijke tanden in stand te houden (en een eigen gebit is nog altijd beter dan welk kunstgebit ook), moeten zijn illegale concurrenten het van kunstgebitten hebben. Zij trekken dus zonder meer — het is niet de tandheel-, maar de tandrooikunde, die door hen bedreven wordt.

Deze tandrooikunde wordt nu al tientallen jaren door alle officiële instanties zowel onwettig als schadelijk voor de volksgezondheid geacht. Ettelijke wetjes hebben het parlement gepasseerd met de bedoeling een einde te maken aan deze „onbevoegde” uitoefening der tandheelkunde. Maar de „tandrooiers” zetten hun praktijken rustig voort, hoewel die nu al 80 jaar lang als een wetsovertreding moeten worden beschouwd.

Lijdensweg van 80 jaar

HET WAS IN 1876, dat de bevoegdheden van de tandarts voor het eerst in de wet werden vastgelegd. Feitelijk is het sindsdien al zo, dat (behalve de medicus) alleen de tandarts kunstgebitten mag aanbrengen. Let wel: aanbrengen in de mond. Hij vervaardigt de kunstgebitten niet. Dat is het werk van de tandtechnicus, die men als instrumentmaker kan beschouwen. Maar deze instrumentmaker mag geen enkele handeling verrichten in de mond, dus noch tanden trekken, noch afdrukken maken voor een kunstgebit. Nu waren er in 1876 reeds vele tandtechnici, die in het trekken van tanden en het aanbrengen van door hen vervaardigde kunstgebitten een bestaan vonden. Hun werk (de tandprothese) werd niet met zoveel woorden in de wet vermeld, en niemand nam er aanstoot aan, dat zij hiermee voortgingen.

Dit veranderde op 10 juni 1913, toen een nieuwe wet in werking trad, die de bevoegdheden van de tandarts nader omschreef. Uitdrukkelijk werd daarbij ook de tandprothese genoemd. De tandtechnici namen toen echter het standpunt in, dat zij toch óók bevoegd bleven tot toepassing der prothese, omdat de wet hun dit niet met zoveel woorden verbood. Er volgde een jarenlange strijd tussen tandartsen en tandtechnici, die in

1920 werd beslist door een arrest van de Hoge Raad. De conclusie van dit hoogste rechtscollege was, dat (behalve artsen) alleen tandartsen bevoegd zijn tot toepassing der tandprothese en dat de toepassing daarvan door ieder ander strafbaar is.

Nu dan eindelijk in 1920 was uitgemakt dat tandtechnici die tanden trokken en kunstgebitten toepasten, strafbaar waren, leek de kous hiermee af. De justitie begon dan ook de wetsovertreders te vervolgen. Maar de tandtechnici gaven zich nog niet gewonnen en

gingen zich beroepen op een „gewoonterecht” ontstaan door langdurige niet-vervolgving. In de Tweede Kamer vonden zij gehoor. In 1956 kwam een wet tot stand met het doel een kleine groep oudere tandtechnici, die vóór 10 juni 1913 de volledige tandprothese als beroep uitoefenden, de bevoegdheid te geven tanden te trekken en kunstgebitten aan te brengen.

Steeds meer wetjes

ZO ONTSTOND de groep der „tandheelkundigen” uit een wettelijke regeling, welke regeling — naar achteraf bleek — een bron van nieuwe moeilijkheden zou worden. Want nu de wetgever eenmaal begon uitzonderingen te maken, was het hek van de dam. De wet van 1925 was bedoeld voor 10 à 15 personen, maar werd zó ruim geïnterpreteerd, dat 159 tandtechnici de bevoegdheid van tandheelkundige werd verleend. Een in 1926 ondernomen poging om de ruime toepassing van de wet van 1925 bij een nieuwe wet ongedaan te maken, is grandioos mislukt. Ook latere wetjes (1929 en 1939) bleken niet bij machte het vraagstuk van de gedupeerde tandtechnici uit de wereld te helpen. Elke verlening van de titel „tandheelkundige” riep immers nieuwe groepen gedupeerden in het leven.

Sinds begin 1955 ligt er nu weer een nieuw wetsontwerp bij de Tweede Kamer op behandeling te wachten ten behoeve van twee vergeten groepen. En hoewel men bij al die wetjes vasthoudt aan de voorwaarde, dat betrokkenen vóór 10 juni 1913 de tandprothese als

(Slot op pag. 4)

Wilt U bijbetalen?

EEN AANTAL LEDEN heeft reeds vóór de verschijning van het decembernummer 1956, waarin de noodzakelijke contributieverhoging van f 5,— tot f 7,50 werd aangekondigd, f 5,— voor het jaar 1957 aan mij overgemaakt.

Willen zij zo vriendelijk zijn alsnog f 2,50 bij te storten? Hoe sneller de leden hun contributies overmaken, des te meer administratieve rompslomp wordt mij bespaard. Voor uw aller medewerking betuig ik bij voorbaat mijn grote erkentelijkheid.

L. BREST, penningmeester
Argonautenstraat 19 a
Amsterdam-Zuid
Postgiro 32237
Gemeentegiro K 1672

Nog eens „DE DOKTER IN HUIS”

DIT MAANDBLAD, waarvan wij nog steeds niet weten wie de verantwoordelijke redacteur wel mag zijn, geeft met zijn novemnummer wederom aanleiding tot enkele opmerkingen.

In de eerste plaats treffen wij op de binnenzijde van de omslag een aankondiging aan van een „Branca-bulletin”, dat elke maand zal verschijnen en dat gewijd zal zijn aan levenskunst, eubiotiek en macrobiotiek in een notedop. Het moet actueel en interessant zijn en wordt op aanvraag gratis toegezonden, uitgegeven door Terra Branca te Haarlem. Heel erg benieuwd naar dit blad ben ik niet. De enkele aankondiging zegt mij al genoeg. Ik zie staan: ontslak uw darm door darmbessen, zuiver uw bloed en weefsels met naturosan, versterk uw hersen- en zenuwcellen met bÉfort, verbeter uw bloedsomloop met brancavit, ontkalk uw aderen met arterion, verhoog de jeugdige veerkracht van lichaam en geest door het gebruik van allibessen, verjong uw klieren met vitasan. Zonder ook maar iets verder van het Branca-bulletin te weten durf ik zeggen, dat wij hier met onvervalste kwakzalverij te maken hebben, die niet thuishoort in een blad als „De Dokter in Huis”, waarin nota bene in een vroegere aflevering uitdrukkelijk werd gewaarschuwd tegen het schandelijke bedrijf des kwakzalvers.

Maar er is meer. In de laatste nummers van het blad komt een vervolgartikel voor, getiteld: „Lichtpunten rondom het Kankerprobleem”. De naam van de schrijver heb ik niet kunnen vinden. Blijkbaar houdt men in dit tijdschrift veel van anonimiteit. Er komen uitspraken in voor, die moeten worden rechtgezet. Onder de oorzaken van het ontstaan van kanker worden genoemd

uitwendige prikkels, b.v. de zogenaamde aardstralen, die in staat zouden zijn potentiaalverschillen in de celmembranen teweeg te brengen, die de celstofwisseling verstoren. De schrijver van het artikel is veel ontgaan; zo is hij blijkbaar niet op de hoogte van de resultaten van onderzoeken van meerdere deskundige commissies, die duidelijk aantoonde dat aardstralen naar het rijk der fabels moeten worden verwezen.

Ik ben nog over iets gevallen: als een der middelen om te komen tot vroegdiagnostiek van kanker wordt de iriscopie genoemd, de ogendiagnostiek. Er komen wel zeer gedurfd opmerkingen in het betreffende stukje voor. „Wan-

neer de iriscopie uitmaakt dat U niet tot het haematogene type behoort, dat de kankeraanleg bezit, kunt u er zeker van zijn dat dit een zuiver wetenschappelijke basis heeft.” Ik noem dit misleiding in optima forma. Een paar dagen geleden wendde ik mij naar aanleiding van een stuk over iriskijkerij in een bekend geïllustreerd tijdschrift tot een befaamd oogarts (die kon toch zeker wel beoordelen of in dat bekijken van de iris iets zit!) met het verzoek er een artikelje voor ons maandblad over te schrijven. Hij antwoordde, dat hij er niet over dacht aan mijn verzoek te voldoen: over die nonsens schreef hij niet en bovendien, wat zou het baten? De mensen willen toch bedrogen worden? Aan dit oordeel heb ik niets toe te voegen.

R. E. W.

DE BOER EN DE KWAK

Waarschuwend woord van de voorzitter der Maatschappij voor Diergeneeskunde

ERNSTIGE AANDACHT vraagt het Hoofdbestuur voor het feit, dat de kwakzalverij in het algemeen en bij pluimveeziekten in het bijzonder een vorm aanneemt zoals nooit te voren is gezien. Van de voorlichters van de grote en kleine mengvoederfabrikanten, al of niet in het bezit van het diploma selecteur, zijn — om welke reden dan ook — velen dé vertrouwensmannen van de pluimveehouders geworden. Dit behoort niet tot gevolg te hebben, dat zij ook de plaats van de dierenarts gaan innemen, dat wil zeggen dat zij de massale behandeling der zieke dieren naar zich toe trekken.

Met uitzondering van een groep, die zich wel bewust is van haar juiste plaats als voorlichter of selecteur, gaan vele anderen als rijdende filiaalhouders van geneesmiddelen- en entstoffenfabrieken de boer op, verrichten secties, onderzoeken met vergrootglas, ja zelfs met mikroskoop ter plaatse organen en darminhoud, stellen diagnoses, schrijven geneesmiddelen voor, die zij uit de autovoorraad tegen schreeuwend hoge prijzen afleveren. Met nieuwe geneesmiddelen wordt niet alleen behandeld, maar zelfs rustig geëxperimenteerd, waarna de resultaten op hun vakvergaderingen worden uitgewisseld. Aangenomen mag worden, dat drie kwart van de geneesmiddelen en entstoffen welke in de pluimveehouderij worden gebruikt, buiten de dierenartsen om worden afgeleverd. Genoegzaam bekend is, dat door deze toestand zeer grote schade aan de belangen der pluimveehouders wordt toegebracht. Signalering van besmettelijke ziekten, in de Veewet genoemd, blijft maar al te vaak achterwege.

Afkeurenswaardig

MEDE GENOEMDE FABRIKANTEN zouden graag een einde zien aan

de handelingen dezer voorlichters waar het ziektebestrijding betreft, dat wil zeggen ten aanzien van de diagnostiek, behandeling en geneesmiddelenhandel, bewust als zij zich zijn, dat het afkeurenswaardig is en de omvang van dit euvel niet wel meer te controleren is. Uit besprekingen blijkt duidelijk, dat de wil groeiende is om wegen te zoeken teneinde de activiteiten van de voorlichters in de juiste banen te leiden, waardoor zij én voor de dierenarts én voor de pluimveehouderij van werkelijk nut kunnen zijn.

Een moeilijkheid is, dat de vaak grove winst op de geneesmiddelenomzet zal moeten worden gederfd en de lust tot limitering van hun praktijken niet groot is. Aan de andere kant zullen de dierenartsen zich nog actiever moeten gaan bezighouden met dit specialistisch gedeelte van hun ambt en zich ook meer moeten gaan verdiepen in het wezen van de pluimveehouderij. Verheugend is, dat bij de jongere generatie grotere belangstelling voor de pluimveeziekten bestaat dan voorheen.

Nieuwe ziekten worden steeds meer bekend, de therapeutica, al dan niet werkzaam, stromen ons toe. Het gewijzen in deze doolhof kan toegedacht worden aan de vakdeskundigen, die wij op dit gebied rijk zijn. Aan de universiteit woekert men met de tijd, die voor behandeling van genoemde ziekten beschikbaar is. Postuniversitair onderwijs en pluimveecursussen, welke laatste zich kenmerken door een grote belangstelling van de zijde der practici, zullen bij voorbaat van de steun van het Hoofdbestuur verzekerd kunnen zijn — aldus de heer D. Hendrikse, voorzitter van de Maatschappij voor Diergeneeskunde, in zijn jaarrede, gehouden op de jongste jaarvergadering dezer Maatschappij.

8
ACHT

Nieuwe leden:

L. van de Boogert, pharmaceut te Middelburg,

meij. H. P. Gorissen, verpleegster te Rotterdam,

J. D. Jansen, pharm.dr.s. te Utrecht,

mevr. De Jong-Praamstra te Zeist,

P. Krugers Dagneaux, pharm.cand. te Utrecht,

W. Langbroek, pharm.dr.s. te Utrecht,

O. Praamstra te Zutphen en

meij. T. Sikma, wijkverpleegster te Groningen.

HET WICHELROEDESPROOKJE

„Elke wichelroedeloper houdt er zijn eigen theorieën op na, hetgeen, gezien het feit dat het om de verklaring van een fictie gaat, niet te verwonderen is.”

IN 1955 verscheen, aldus dr ir C. K. van Daalen in de N.R.C. van 20-11-'56, bij Enke te Stuttgart een boek onder de titel: Wünschelrute, Erdstrahlen und Wissenschaft. Het is met grote kennis van zaken geschreven door dr. O. Prokop van het Instituut voor Gerechtelijke Geneeskunde van de universiteit te Bonn met medewerking van fysici, medici, psychologen, een fysioloog, een parapsycholoog, een geoloog en de jurist dr. H. H. Wendte.

Enkele weken geleden ontving ik van dr. Wendte een door deze met de hulp van enkele deskundigen gepubliceerd werkje van 90 bladzijden onder de naam: „Die Erdstrahlengefahr” (Uitgeverster: Kriminalistik te Hamburg). Het is een populair-wetenschappelijke bewerking van het boek van Prokop. Hoe de samensteller over de praktijken met de wichelroede denkt, kan men zeer duidelijk lezen uit de volgende aanhaling van blz. 70:

„Uit het spelletje met de wichelroede heeft zich een uitgebreide en moeilijk te bestrijden zwendel ontwikkeld.”

Fel keert hij zich tegen degenen, die uit winstbejag speculeren op de angst van mensen — in het bijzonder zieken, vrouwen, ouden van dagen — voor ernstige kwalen, speciaal kanker en die deze vrees met opzet aanwakkeren.

Hij schrijft verder o.m.: „Wij hebben getracht de wetenschappelijke inzichten in het wichelroede- en aardstralenprobleem op zodanige wijze uiteen te zetten, dat de leek in staat is zelf een oordeel te vormen en om tevens de arts, de rechter, de politie een bruikbare handleiding te verschaffen voor de bestrijding van de zwendel op dit gebied”.

In de Nederlandse publikaties wordt weinig aandacht besteed aan de talrijke en uiteenlopende theorieën over de fysieke oorzaken van de uitslag der wichelroede, veelal aardstralen genoemd. De reden daarvan is, dat het verantwoorde onderzoek ons heeft geleerd, dat men die stralen naar het rijk der verbeelding moet verwijzen.

Zowel Prokop als Wendte wijdt een aantal bladzijden aan de bespreking en weerlegging van deze theorieën, welke voornamelijk opgesteld zijn door wichelroedelopers als Dannert, dr. Wetzel, dr. Wüst, Wimmer, Cody en anderen. Feitelijk is het zo, dat elke wichelroedeloper er zijn eigen theorieën op na houdt, hetgeen, gegeven het feit, dat het om de verklaring van een fictie gaat, niet te verwonderen is.

Deze beweringen geven aan de adviezen van de wichelroedelopers een quasi-wetenschappelijke grondslag, wat bij het publiek vertrouwen opwekt.

Eén voorbeeld ter illustratie. Ik kies daarvoor een theorie, die afkomstig is van de fabrikant van de ook in Nederland gepropageerde Phylax „afschermapparaten”, Dannert, de dit jaar overleden voorzitter van de Duitse Vereniging van Wichelroedelopers, dr. Wetzel en Henrich: dat de uitslag van de wichelroede wordt veroorzaakt door elektro-magnetische stralen met een frequentie van 0,5—10 Hertz. Deze stralen zouden biologisch zeer werkzaam en de oorzaak zijn van vele kwalen. Zo zouden de stralen van 0.89 Hz. kanker bevorderen enz., enz.

Wendte wijst erop, dat Dannert, Wetzel noch Henrich zich echter de moeite gaf, bewijzen voor deze stelling te leveren. Zorgvuldige proeven op het Instituut voor gerechtelijke geneeskunde te Bonn hebben de onhoudbaarheid van deze theorie bewezen. Wichelroedelopers reageerden absoluut niet op genoemde frequenties.

De lezers van „Aardstralen en Auto-ongelukken” en „De Wichelroede in dienst van Archeologie en Schatgraverij” in de N.R.Ct. van resp. 2 mei en 27 oktober j.l. zullen zich de staaltjes van ongebreidelde fantasie — om geen ander woord te gebruiken — van de wichelroedelopers Dannert en dr. Wetzel nog herinneren.

Interessant is ook het hoofdstuk, dat de juridische zijde van het probleem bespreekt. Dr. Wendte geeft daarin op grond van een rijke ervaring aanwijzingen voor de taak van politie en rechtbank, die, zoals van zelf spreekt, gebaseerd zijn op de Duitse wetgeving.

Het is te hopen, dat dit boekje in handen komt van velen, voor wie het bestemd is.

Ik denk hierbij o.a. aan hen, die te oordelen hebben over het in het leven roepen van maatregelen tegen „dit euvel”, zoals minister Mansholt het in de Tweede Kamer op 16 december 1955 noemde, en aan autoriteiten op het platteland, dat nog steeds een gezocht arbeidsveld is voor belanghebbenden bij en gelovigen in het wichelroedesprookje.

Dr ir C. K. van Daalen

Sprookjesverteller CLEVERINGA

IJVERIGER DAN OOIET zet de heer O. J. Cleveringa, oud-landbouwconsulent, zijn vertelavonden over de volgens hem zo vermaledijde aardstraaltjes voort. Onlangs was hij de gast van de afdeling Den Haag van de Nederlandse Vereniging voor Natuurgeneeswijze, waar hij als enige nieuwigheid poneerde, dat alle ziekten worden veroorzaakt door aardstraaltjes... en door tocht. Dit laatste heeft hij bij ons weten nog nimmer verkondigd, maar een mens moet af en toe eens met een noviteitje komen, nietwaar? Overigens bracht Cleveringa's gekeuvel niets nieuws. Alle ellende in deze wereld, inclusief het onverhoeds uitgaan van uw kachel, stelt hij op rekening van „zijn” aardstraaltjes.

Het Haags Dagblad van 14 november j.l. gaf van het Haagse Cleveringapraatje een uitvoerig, doch tevens kritisch verslag. Het herinnerde aan het spreekverbod, dat minister Mansholt de heer Cleveringa tot diens pensionering (ongeveer anderhalf jaar geleden) had opgelegd. Het noemde Cleveringa's sprookjes „ongeloofwaardige theorieën”. Het sprak er zijn spijt over uit, dat Cleveringa's gepraat helaas vele mensen nodeloos verontrust. Het citeerde een woordvoerder van het ministerie van Landbouw, volgens welk departement Cleveringa na zijn pensionering nog „wilder” voor zijn vreemde theorieën is geworden. En het stak zijn licht op bij de Geneeskundige Hoofdinspectie van de Volksgezondheid, die Cleveringa's drijven als een verloren zaak bestempelde.

„Gesterkt door de vat, die hij op zijn gehoor had, riep hij zelfs met bravour uit, dat alle uitspraken van natuurkundigen, die beweren dat aardstralen niet bestaan, onzin zijn. Hij betreurde de conservatieve opvatting in ons land en sprak met waardering over Duitse geleerden, die wel overtuigd zijn van de aanwezigheid van aardstralen”, aldus het Haags Dagblad.

Dit schimpen op Nederlandse en dit verheerlijken van Duitse geleerden, een retorische stunt die Cleveringa herhaaldelijk uithaalt, doet bijzonder onsympathiek aan. Wat hij „vergeet” is het feit, dat juist in Duitsland de humbug van aardstraaltjes, afschermkastjes en wichelroeden door de wetenschappelijke wereld zo meedogenloos aan de kaak is gesteld, dat de Duitse overheid onder meer de z.g. afschermkastjes bij de wet tot kwakzalversmiddelen heeft verklaard! Het is ronduit schandelijk de waarheid zo te verdraaien en een ter zake onkundig auditorium zand in de ogen te strooien.

OFFICIEEL

Bureau der Vereniging:

D. H. van den Bosch, „Welgelegen”,
Lunteren, tel. K 8388 - 301.

Redactie:

Medisch redacteur: dr R. E. Wierenga,
arts, Barchem.

Pharm. redacteur: J. E. Bouter, apotheker,
Zwolle.

Tandrooikunde (slot)

beroep uitoefenden, blijkt het aantal gedupeerden eerder toe te nemen dan uit te sterven — zoals te verwachten was. Met de interpretatie van deze bepaling neemt men het kennelijk niet zo nauw.

Geen wonder, dat de malafide tandtechnici gebruik maken van de blijkbaar nog steeds bestaande mogelijkheid om achteraf als tandheekkundige te worden erkend. De rechtsonzekerheid wordt door elk nieuw wetje gevoed en het zal nog moeten blijken of er met de thans aanhangige wet definitief een streep zal worden gezet onder de lange lijdensweg, zoals de ministers Suurhoff en van Oven enkele maanden geleden in de memorie van antwoord hebben beloofd.

Volgens de officiële ramingen zijn er thans twee à driehonderd personen in Nederland, die onbevoegd tandheekkundig werk verrichten. Het aantal bonafide tandtechnici wordt geschat op rond 1200. Dit dus zijn degenen, die hun bevoegdheid niet te buiten gaan en als regel uitsluitend voor de tandartsen werken.

Onder de twee à driehonderd wets-overtreders, die kiezen trekken en op eigen houtje kunstgebitten aanbrengen, bevinden zich enkele handige zakenlieden, die de tandrooikunde in het groot bedrijven. Zij speculeren op de angst voor de tandarts en maken reclame voor narcose, een medische ingreep, altijd gevaarlijk en nooit noodzakelijk bij een normale mondheekkundige operatie. Om commerciële redenen spelen zij met andermans leven en in de loop der jaren zijn er verscheidene doden gevallen bij hun geknoei.

Kiezen en costume

DE RECLAME en propaganda van deze illegale kunstgebittenleveranciers had tot voor enkele jaren zo'n succes, dat zij zelfs een grote klandizie in het buitenland kregen. Honderden Belgen zijn de grens overgetrokken om hun tanden onder narcose te laten verwisselen voor een kunstgebit in een z.g. tandheekkundig instituut.

Ook in Frankrijk, Duitsland en zelfs Italië trokken deze inrichtingen klanten aan. Een typisch voorbeeld van de reclame voor zo'n bedrijf troffen wij aan in een Italiaans weekblad, dat een Nederlandse kunstgebittenexploitant aanpreeft als leider van de „grootste en

mooiste tandheekkundige kliniek ter wereld". Het uitvoerige, geïllustreerde artikel vermeldde dat de „kliniek" was voorzien van alle gemakken, zoals een restaurant (om weer bij te komen na de narcose) en zelfs van een kleermakerij. Behalve een nieuw gebit, kon men zich in één dag ook een nieuw pak laten aanmeten...

Dergelijke toestanden hebben inderdaad bestaan. Het was een voordelig zaakje, dat in de hoogtijdagen een enorme buit voor de overtredders van de wet opbracht. Onnozele slachtoffers van gewetenloze colporteurs werden gelokt door een voorspiegeling van lage tarieven. Eenmaal in de netten verstrikt werden de patiënten genadeloos geplukt. Ze moesten meestal het dubbele betalen van het honorarium, dat gewoonlijk door tandartsen wordt gevraagd. Aan lager wal geraakte artsen, die het niet zo nauw namen met de medische ethiek, verleenden hun medewerking als narcotiseur. De politie kon er aanvankelijk weinig of niets tegen doen. Een wet was nodig om een einde te maken aan deze misstanden, waarover tal van klachten kwamen uit het buitenland. Deze wet op de tandheekkundige inrichtingen kwam vorig jaar tot stand. Zij verbiedt artsen en tandartsen praktijk uit te oefenen in een tandheekkundige inrichting, waarvoor op welke wijze ook reclame wordt gemaakt.

Kwaad sluipt voort

HET ZWAKKE PUNT in deze wet is echter, dat zij voortdurend spreekt van tandheekkundige inrichtingen. Deze verdwenen nu — voor zover illegaal — maar de grootste wetsontduikers konden hun praktijken voortzetten in „laboratoria", „adviesbureaux" of hoe zij hun lokalen ook maar wilden noemen. Zo is de toestand thans. De reclame gaat door — artsen en tandartsen mogen geen reclame maken, maar onbevoegden wel — en aan lager wal geraakte medici verkopen zich nog steeds aan tandrooiers in het groot.

Maar de relatie, de dienstbetrekking, is zelden aan te tonen. En de argeloze patiënt, die onder narcose is gebracht, heeft natuurlijk geen flauw idee, wie van de dames en heren in lange witte jassen al dan niet bevoegd waren...

Zo sluipt het kwaad der tandrooi-

LEDENVERGADERING 1 DECEMBER 1956

VOORZITTER Dr. H. H. FUNKE opent met een woord van welkom de vergadering. De notulen van de vorige ledenvergadering op 26 november 1955 worden voorgelezen en door de voorzitter en secretaresse getekend.

De secretaresse leest het jaarverslag over 1955 voor en de penningmeester het financiële verslag over dat jaar, hetwelk een tekort aanwijst van ruim f 300,—. De penningmeester maakt de vergadering er op attent, dat de stijgende kosten in 1956 een zeer belangrijk tekort zullen veroorzaken. De voorzitter dankt de penningmeester voor zijn goede zorgen en brengt ook dank aan de leden van de Kascommissie.

Daar nog steeds van de Regering geen toezegging voor subsidie is binnengekomen, wordt in de vergadering besloten tot verhoging van de contributie van f 5,— tot f 7,50.

Aan de beurt van aftreden als bestuursleden zijn de heren mr. G. C. M. van Nijnatten, mr. J. E. Goudsmit en L. Brest. Allen hebben zich herkiesbaar gesteld en worden bij acclamatie herkozen.

Bij de rondvraag ontpint zich een brede discussie over de mogelijkheden meer gelden aan de kas te doen toevloeien.

A. Burbach-Van der Woord,
Secretaresse

kunde voort. Enkele kunstgebittenexploitanten hebben er een heel bedrijf van gemaakt en weten de wet met behulp van slimme juristen dusdanig te ontduiken, dat het een aanfluiting wordt. Zij maken volop reclame, in tegenstelling tot de grote meerderheid der malafide tandtechnici, die hun illegale praktijken in stilte voortzetten.

Ondeugdelijke wetgeving heeft ongetwijfeld de grens tussen „bevoegd" en „onbevoegd" vervaagd, maar kan toch moeilijk een excuus zijn voor het toelateren van wantoestanden. Het staats-toezicht op de volksgezondheid schiet ernstig tekort als hier geen eind aan wordt gemaakt — waar ook de oorzaak mag liggen.

(Uit: Gelders Dagblad
24-10-'56)

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, *Arts* te Amsterdam, *Voorzitter*; E. Mijnaerends, *Tandarts* te Amsterdam, *Vice-voorzitter*; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Fred. Hendriklaan 40, Naarden, *Secretaresse*; L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester*; mej. E. H. Hengeveld, *Arts* te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; Dr J. C. de Jong, *Hoofdapotheeker* Binnengasthuis te A'dam; Dr H. H. Scholten, *Dierenarts*, Veterinair Insp. v. d. Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, *Comm. van Politie* te Amsterdam; A. Verschuur, *Arts* te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, *Referendaris* bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maanblad minimum f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden, tel. 02959/9114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr, Patroclosstraat 23, Amsterdam-Z.

Oppericht 1 Januari 1881

BELANGRIJKE STAP VOORWAARTS*Geneeskundig Inspecteur van de Volksgezondheid
getuige-deskundige in kwakzalversproces*

IN DORDRECHT stond op 15 februari in hoger beroep voor de Rechtbank de 53-jarige handoplegger A. P. W. terecht, door de kantonrechter wegens drie gevallen van onbevoegd uitoefenen der geneeskunst tot drie maal f 500,— boete veroordeeld.

Als deskundige werd de medicus A. in 't Veld gehoord, geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid in Zuidholland. Volgens het verslag in het Dordtsch Dagblad merkte de inspecteur op: „Stel dat er 5 procent bonafide magnetiseurs en 95 procent kwakzalvers zijn, welke laatste al zo verschrikkelijk veel leed hebben veroorzaakt, dan ben ik van mening, dat ook die vijf procent moet verdwijnen.” De heer In 't Veld gaf als zijn overtuiging te kennen, dat de meeste „paranormalen” onbetrouwbaar zijn.

Als getuige à décharge trad op de Haagse arts J. H. Weeink, die verklaarde in anderhalf uur elf klanten van de handoplegger te hebben onderzocht en van verschillende hunner een zeer gunstige indruk te hebben gekregen. De Officier van Justitie achtte het onwaarschijnlijk, dat anderhalf uur tijds voldoende was voor deugdelijk onderzoek en diagnose van elf personen.

Verdachte is blijkbaar lid van de handopleggers- en helderziendenvereniging NWP, want ook de NWP-leider, boekhouder K. T. van der Plaats, trad als getuige à décharge op. Hij zei, dat verdachte bij de NWP „zeer gunstig” bekend stond.

Nadat enige getuigen hadden verklaard bij W.'s handoplegging baat te hebben gevonden, merkte de geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid op: „Wij hebben nu wel al deze patiënten gehoord, maar van de artsen, die hen, voor ze met verdachte in aanraking kwamen, hebben behandeld, hebben we niets over hun geval vernomen.”

De Officier van Justitie mr Visser eiste bevestiging van het vonnis van de kantonrechter, de verdediger mr Beernink pleitte voor een geringe boete. WIJ PLAATSEN bij dit dagbladverslag enkele kanttekeningen. Ruim een jaar geleden richtte de Vereniging te-

gen de Kwakzalverij een request tot de minister van Justitie met het verzoek in strafzaken tegen kwakzalvers als regel de Inspecteur van de Volksgezondheid als getuige-deskundige te horen, „als tegenhanger tegen de velen, die voor het gerecht als om strijd komen getuigen ten voordele van de kwakzalver, die hun goed zou hebben gedaan, die hen zou hebben genezen en die desalniettemin als een gevaar voor de volksgezondheid moet worden gezien”. Dat deze procedure thans in Dordrecht is gevolgd, noteren wij met voldoening en vreugde.

Ten aanzien van dokter In 't Veld's eerstgecteerd opmerking het volgende. Onze Vereniging staat onveranderd op het standpunt, dat een weten-

schappelijk onderzoek naar de waarde der z.g. paranormale geneeskunde wenselijk is en dat in afwachting van de resultaten hiervan de wet ter bestrijding van „dokterje spelen” door onbevoegden strikt moet worden gehandhaafd.

Aan de verklaring van dokter Weeink valt geen waarde toe te kennen: elf personen in anderhalf uur onderzoeken betekent slechts acht minuten per persoon. Bovendien nog dit: kende deze arts het vroegere ziektebeeld van de elf onderzochten? Nam hij contact op met de behandelende geneeskundigen?

De verklaring van boekhouder K. T. van der Plaats is geheel waardeloos. De rechtbankzaken tegen de Amsterdamse handoplegster Mevrouw M...., haar broer-taxichauffeur en de kwakzalvende opperman-analfabeet P. te Staveren liggen nog vers in het geheugen. Ook over deze drie NWP-leden dacht de NWP-leiding „zeer gunstig”..

ZIET U DIT?

ZIET U dit nummer van 8, zegge en schrijve: ACHT pagina's? Twee maal zo welkom als de gebruikelijke omvang van vier pagina's, nietwaar?

Maar... vergis u niet! Dit is het gecombineerde februari-maart-nummer. De redactie heeft (voor één keer) tot deze samenvoeging besloten. Waarom?

Om u te laten zien, hoe dubbel-groot en dubbel-interessant het maandblad — Uw Maandblad — elke maand zou kunnen zijn. Elke maand acht pagina's, hoe sterk zou dat de leesbaarheid en de propagandistische waarde van ons orgaan vergroten! Is dat mogelijk?

Neen, dat is niet mogelijk. Nog niet. En het kan alleen mogelijk worden door een geduchte ledenaanwas. Zonder dat is vergroting van ons maandblad uitgesloten.

Het leeuwendeel onzer leden is ten opzichte van de Vereniging passief. In goed vertrouwen laat men de keuze van strijdwijze en strijdmiddelen aan het Bestuur over. Dit poogt zich, elke maand opnieuw, dat vertrouwen waard te tonen.

Maar in één opzicht dienen de leden actiever te worden: bij de werving van nieuwe leden. Onze strijdmacht groeit gestadig. Maar niet snel genoeg. Wij hebben nieuwe leden nodig. Vele. Zeer vele. Gij, lid van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, moet die nieuwe leden aanbrengen!

Dat is niet moeilijk, mits ge er bij voorkomende gelegenheden maar even aan denkt. In uw vriendenkring. Op een bijeenkomst van collegae. Een enkel aanmoedigend en aanbevelend woord is vaak reeds voldoende.

Spreek dat enkele woord dan ook! Zo vaak ge kunt. En dat is vaker dan u denkt!

DOET U HET?

Waarom naar de dokter?

APISERUM

ER IS EEN COMITÉ GEVORMD door mensen van standing, die de regering gevraagd hebben, eerst een onderzoek in te stellen naar de verdiensten van magnetiseurs en daarna eventueel sommige, vele of alle magnetiseurs de vrijheid te geven de geneeskunde te beoefenen. Men neemt algemeen aan, dat in de eerste decennien van de twaalfde eeuw keizer Frederik het eerst de wet heeft uitgevaardigd, volgens welke alleen zij, die aan een erkende inrichting de geneeskunde gestudeerd hadden, deze ook mochten uitoefenen. Deze en dergelijke wetten waren natuurlijk slechts werkelijk van kracht, wanneer er genoeg gestudeerde artsen aanwezig waren; dit is in West-Europa sedert ongeveer honderd jaar het geval. Het beroep wordt dus beschermd, zou men kunnen zeggen, maar in Duitsland is er, bij mijn weten, nog steeds „Kurierfreiheit“.

Twee redenen

WAAROM gaan de mensen bij ziekte naar een arts? De eerste reden is, dat de artsen een behoorlijke studie hebben gemaakt; de tweede, dat de artsen vele mensen genezen. De mensen zijn in deze zaken weliswaar vrij (maar als zij verzekerd zijn, moeten zij bij ziekte een arts raadplegen), maar de ongediplomeerde is niet vrij; de staat oefent dus een zekere dwang op de mensen uit, en wel omdat de leiders van de samenleving overtuigd zijn, dat de geneeskunde het best kan worden beoefend door hen, die gestudeerd hebben.

Afgezien van deze indirecte en directe dwang: zouden de mensen uit zich zelve de artsen boven de kwakzalvers verkiezen? Zij zouden kunnen denken, dat de artsen gestudeerd hebben, maar vele mensen hebben niet het minste begrip van wat die studie eigenlijk inhoudt. Zij zouden ook naar de arts kunnen gaan, omdat deze zovele mensen beter maakt, maar ook daarvan hebben zij heel weinig begrip. Het is zeker waar, dat zeer vele lijders aan longontsteking beter worden als zij een paar weken stil in bed blijven liggen en verder niets doen; maar soms is er een zeer grote kunst voor nodig om ze beter te maken. Hoe zal de leek dit beoordelen? Het is een kwestie van vertrouwen in de opleiding van de medicus, in het plichtsbef van de arts, in de waarde van de wetenschap, en in de wijsheid van de staatswetten.

Sneller dan de arts?

HET is niet te verwonderen, dat er vele mensen zijn, die denken dat de kwakzalver vlugger kan genezen dan de arts, die allerlei lastige voorschriften decreeteert. En er zijn er ook velen,

die denken dat de kwakzalver een soort kennis heeft, waaraan de officiële geneeskunde niet toekomt. Waarom ze dit denken, is voor de vakman altijd enigszins een raadsel, want de mensen, die zo denken, weten van de wetenschappelijke geneeskunde niets af, en eigenlijk weten zij ook van de kwakzalverij niets af; doch degene, die niets weet, vindt de zaken vaak veel eenvoudiger dan hij, die er iets of veel van weet.

Is de officiële geneeskunde dan soms onfeilbaar? Het antwoord is tweeledig; de geneeskunde kan niet alles genezen, en de arts kan zich vergissen. Kan het dan niet zijn, dat een magnetiseur gevallen kan genezen, waarbij de gestudeerde medicus faalt? Dit zal wel eens mogelijk zijn, maar uiterst zeldzaam. Men moet vertrouwen hebben in de vakman.

De officiële geneeskunde is niet zo eigenwijs, dat zij niet zo nu en dan iets van de niet-vakman heeft willen leren; integendeel. Zij heeft enorm veel geleerd van de scheikundigen, van de zoologen, van Pasteur en van Röntgen en Zernike, die geen dokters waren, en zelfs van de boer Priessnitz en van pastoor Kneipp, van mevrouw Montague, die een soort inenting tegen pokken van Constantinopel naar Engeland bracht.

Zo heeft de officiële geneeskunde getracht iets te leren van het magnetisme, dat in het begin van de 18e eeuw vooral in Frankrijk werd beoefend. Het was daar ingevoerd door Mesmer, die eerst in Wenen gepraktiseerd had en de „uitvinder“ was van het zogenaamde dierlijke magnetisme. Hij kwam op die idee omdat in dezelfde tijd de opzienbarende proefnemingen over elektriciteit werden gemaakt door Galvani en Volta, en een reeks andere, vooral Duitse geleerden. Dat neemt niet weg, dat er van het gehele begrip dierlijk magnetisme niets overbleef; maar wel kwam vooral daaruit de praktijk voort van het hypnotisme en van de suggestie. Uit de ervaringen van deze twee methoden werden ook de gevolgen van het dierlijk magnetisme begrijpelijk. Dit magnetisme is dus na een onderzoek van vele tientallen jaren verlaten.

Eerst een vraag

DIT BRENGT ONS nu terug tot de kwestie van het wetenschappelijk onderzoek der magnetiseurs. Bij elk wetenschappelijk onderzoek is in de eerste plaats nodig de vraagstelling. De onderzoeker wil een antwoord, maar hij moet eerst een vraag hebben. De grote onderzoekers zijn niet zozeer geniaal in het beantwoorden van vragen, als in het stellen van vragen. Welnu, wan-

APISERUM heet een Frans bijenkoninginnegelei-preparaat, dat sinds enige tijd in de Nederlandse pers wordt geadverteerd. De advertenties zijn niet goedgekeurd door de Commissie Openlijke Aanprijzing Geneesmiddelen en Geneeswijzen, omdat het preparaat geen geneesmiddel, doch voedingsmiddel is. De importeur zegt in zijn advertenties: „Apiserum is geen geneesmiddel, maar een geconcentreerd krachtvoedsel.“ Tevens prijst hij het preparaat aan als „een supervoeding die de ouderdom terugdringt!“

Naar aanleiding van ons gestelde vragen hebben wij ons gewend tot prof. dr. C. den Hartog, directeur van het Voorlichtingsbureau voor de Voeding te 's-Gravenhage.

Prof. Den Hartog vatte zijn oordeel aldus samen: „Ten aanzien van Apiserum is, wat werkzaamheid voor de mens betreft, niets bekend. Koninginnegelei, waarmee bijenlarven gevoed worden die bestemd zijn om later de z.g. koninginnen te worden, is zeer rijk aan pantotheenzuur. Deze gelei bevat 300 gamma per gram. In de droge stof 100 mg per 100 gram.“

„Voor zover mij bekend, heeft men alleen bij de fruitvliegjes en wel de *Drosophila* soorten en *Melanogaster Oregon* proeven genomen omtrent de levensduur bij toevoeging van deze koninginnegelei en men heeft daarbij inderdaad een verlenging van het leven gevonden. Nu is de stap van fruitvliegje naar mens wel bijzonder groot. De behoefte van de mens aan pantotheenzuur is waarschijnlijk 1/10 tot 2/10 mg per kg. Bij de mens zijn tot nu toe met zekerheid geen deficientie verschijnselen aangetoond, wat wel in verband zal staan met het uitgebreid voorkomen van pantotheenzuur in dieren- en plantenrijk. Het nuttig effect van koninginnegelei bij de mens lijkt mij voorlopig nog problematisch.“

neer men nu de vraag stelt of men met magnetisme ziekten kan genezen, dan moet men eerst weten, wat magnetisme is; anders is de vraag niet te beantwoorden. Het is nu te vrezen, dat geen enkel magnetiseur de vraag, wat magnetisme is, zo kan beantwoorden, dat een wetenschappelijk onderzoeker er iets mee beginnen kan.

Het leven zou zeer droevig zijn, indien men niets dan nuttige zaken zou ondernemen; ik hoop dus dat er een wetenschappelijk onderzoek zal worden ingesteld naar de geneeswijzen en de successen van magnetiseurs, en ik hoop tevens dat het resultaat van het onderzoek belangwekkend (en enigszins amusant) moge zijn.

Dr Th. H. Schlichting

„PROFESSOR ROLAND”

AMSTERDAM heeft dezer dagen kennisgemaakt met Professor Roland. De kennismaking is het tegendeel van aangenaam geweest. Niet omdat Professor geen professor en wellicht ook geen Roland is. Zelfs niet in de eerste plaats omdat zijn optreden vulgair is. Maar wel omdat hij zich aan hypnosepraktijken bezondigt, die voor zijn nietsvermoedende slachtoffers gevaarlijk (kunnen) zijn.

Aan de hypnose-stunt laat de Professor onder meer een nummertje helderziendheid voorafgaan. In Het Vrije Volk troffen wij het volgende verslag van Professor's „analyse van foto's en voorwerpen” aan.

„Helemaal niet”

DE PROFESSOR moet bijzonder lang over de foto's strijken, voelt honden tegen zich opspringen... voelt honden, alsmaar honden... „Zijn er honden bij u in de buurt?”

„Helemaal niet”, zegt de juffrouw van de foto wreed en onbarmhartig.

Vervolgens „aanvoelt” de Professor, zegt hij, grote schrik. „Is u in het verleden geschrokken van een ongeluk? Nee...? Dan is u onlangs dus geschrokken van een ziekte. Nee?... O, nou, dan

zal het toch nog wel gebeuren... Dat wil zeggen: u zult er zijdelings bij betrokken zijn, hoor! En dan zie ik hier nog een dame die zich vaak ongerust maakt. Ik kan u zeggen, dat u zich niet bang hoeft te maken over de afloop van het ziektebeeld...” De dame op de voorste rij kijkt haar man aan, knikt gelukkig en blij.

Korset en fietspomp

ALS SLOTNUMMER de hypnose. De Professor kiest drie toeschouwers uit, haalt hen op het toneel en brengt hen onder hypnose. Een van de drie krijgt een korset, dat hij als accordeon gaat bespelen. Nummer twee hanteert een fietspomp, als ware dit voorwerp een schuiftrompet. Nummer drie, een vrouw, „dirigeert” met een stuk hout.

Als de onwaardige vertoning ten einde is, komen de drie slachtoffers tot bezinning. De ene man lacht schaapachtig, de tweede grijpt wezenloos naar zijn hoofd, duizelig keren zij naar hun plaatsen terug.

De medicus J. Z. Baruch gaf in Het Vrije Volk dit commentaar: „Hypnose kan een waardevol hulpmiddel zijn voor de arts, maar hoort uitsluitend thuis in de spreekkamer van de dokter. Het is

namelijk mogelijk, dat tijdens de hypnose bepaalde beelden bij iemand worden opgeroepen of juist worden verdrongen, waarvan de uitwerking bij de gehyponotiseerde aanwezig kan blijven. Roept de dokter tijdens een behandeling bepaalde gedachten uit het denkleven van de patiënt op, dan geschiedt het uitsluitend met de bedoeling daardoor de gedachtenwereld van de patiënt en zijn klachten beter te begrijpen. Bij de verdere behandeling wordt dan gebruik gemaakt van hetgeen de dokter tijdens de hypnose te weten is gekomen of de patiënt heeft kunnen laten doen.”

„Bij de voorstelling in het openbaar is van een behandeling geen sprake, dat wil zeggen: een kort durende hypnose begint ergens, maar wordt niet afgemaakt. De gehyponotiseerde kan er best mogelijk wel een nadeel, maar beslist geen voordeel van hebben. Daarom is uit medische overwegingen hypnose zuiver als middel tot vermaak van anderen beslist ernstig af te keuren.”

Geestelijk letsel

OOK DE TELEGRAAF leverde bij monde van zijn medische medewerker commentaar. Ook deze arts acht het optreden van de Professor ontoelaatbaar. „Hier worden personen uit het publiek in hypnotische toestand gebracht. En
(Slot op pag. 4)

SUGGESTIE

ONDER SUGGESTIE, aldus de medische medewerker van het Alg. Handelsblad op 22 februari '57, verstaan we het aan iemand ingeven of opdringen van meningen en denkbeelden zonder diens medewerking en zelfs wel tegen diens wil; niet langs de omweg van met redelijke argumenten overtuigen, maar langs de kortste weg van de directe overdracht van meningen en denkbeelden. De geneeskunst heeft van de suggestie altijd al gebruik gemaakt. De trommel van de medicijnman, de kruiden van de middeleeuwse dokter zijn evenals het recept, de witte jas en het zwak naar ontsmettingsmiddelen geuren de middelen geweest die de suggestieve invloed vergroten. Ook bepaalde handelingen, zoals aanraken, strijken, bestralen, elektriseren, kunnen worden toegepast om de suggestieve invloed te vergroten. Kwakzalvers magnetiseren. Zij kunnen daarmee zonder enige twijfel invloed uitoefenen op het welbevinden en zelfs wel op bepaalde functies. Zij beschikken niet over bijzondere paranormale gaven. Het enige abnormale dat er aan hen is waar te nemen, is het ongemotiveerde en onbegrensde vertrouwen, dat zij in zichzelf hebben.

Genezingen van kwakzalvers en wonderdoeners berusten op suggestie; daartegen valt niets in te brengen. Het bezwaar dat tegen deze lieden moet worden aangevoerd — en dat hen tot een enorm gevaar voor de gemeenschap maakt — is dat zij door hun kritiekloze zelfvertrouwen menen langs deze weg elk ziekteproces te kunnen beïnvloeden. Men kan nu eenmaal een patiënt met een kwaadaardig gezwel niet genezen met suggestieve middelen. En als men dat toch probeert, laat men het gunstigste tijdstip voor een juiste behandeling veelal voorbijgaan. Die kans is daarom zo groot omdat er onder

„Prof. Roland” (Slot)

voorwaar, hypnose is geen publieke vermakelijkheid, waar men om kan lachen, maar het betreft hier een diep ernstige zaak, een medische behandelingsvorm, die diep in de menselijke persoonlijkheid ingrijpt. Men moet niet vergeten, dat mensen die zich als proefpersonen aanbieden, zich geenszins van de draagwijdte van hun besluit ten tonele te verschijnen bewust zijn. Zij weten, argeloos als zij zijn, niet dat zij zich, als zij een zwak zenuwgestel hebben, ernstige schade aan hun gezondheidstoestand kunnen berokkenen door zich door een lekenhypnotiseur in die merkwaardige uitzonderingssituatie, die de hypnose is, te laten brengen. Dan treedt namelijk een toestand in van verlagening en vernauwing van het bewust-

TELEPAATH FAALDE

SKEPTICISME jegens de beweringen van z.g. helderzienden is en blijft geboden. Een bejaarde inwoner van Zeist verliet op 1 oktober 1956 zijn woning en werd sindsdien niet meer gezien. De politie speurde, doch vergeefs, in de bossen bij de Woudenbergse weg, waar de oude heer het laatst was gezien.

Op advies van de telepaath Croiset, volgens wie de vermiste zou zijn verdronken, ging men dreggen in de sloten en vijvers rond het Slot en het Broederen Zusterplein.

Op 9 maart werden door politie, jachttopzieners en militairen opnieuw de bossen bij de Woudenbergse weg uitgekamd. Ditmaal werd geen stukje grond veronachtzaamd en het stoffelijk overschot werd gevonden.

Ook in dit geval bleek de normale opsporingsmethode doeltreffender dan de z.g. paranormale.

(Zeister Crt. 17-10-56 en
Nieuwe Zeister Crt. 11-3-57)

invloed van de suggestieve behandeling vaak in het begin een zich subjectief beter voelen optreedt, dat echter onafwendbaar plaats maakt voor de verschijnselen, die gepaard gaan met het voortschrijden van het ziekteproces.

Het is goed te bedenken, dat het ondergaan van suggestieve invloeden geen bewust geestesproces is. Men hoort vaak mensen, die zijn „genezen” door kwakzalvers, zeggen, dat ze er toen ze er heen gingen geen enkel vertrouwen in hadden en er niet in geloofden. Ook als we geen vertrouwen hebben en niet geloven, kunnen we door suggesties worden beïnvloed, zelfs, zoals de definitie zegt, tegen onze wil.

zijn, waarin de belevingskwaliteit van het individu op een markante wijze verandert en waarin de mens anders dan normaal denkt, voelt of wil.”

„Er ontstaat dan een algehele verandering van de persoonlijkheid en de gehypnotiseerde moet op een technisch juiste wijze weer tot de toestand van het normale bewustzijn worden teruggebracht en niet op de spectaculaire manier gelijk thans op het toneel geschiedt. En wanneer de proefpersoon dan merkt hoe hij, zonder het geheel en al te beseffen, gedurende de toestand van bewustzijnsverandering zich op het toneel dwaas heeft gedragen, hoe hij bijvoorbeeld accordeon op een dameskorset heeft gespeeld en soortgelijke treurige nonsens meer, dan kan slechts de insider weten, welk een geestelijk

Die ene zin

ONLANGS stond voor de kantonrechter in Terborg de Nederlandse tuinder G. G. Th. C. uit Emmerik terecht, die van zomer 1954 tot lente 1955 in 's-Heerenberg zittingdagen hield en zich daarbij als handoplegger schuldig maakte aan onbevoegde uitoefening der geneeskunde.

C. sloeg zich zelf hoog aan: „Ik heb uitstralingen, die door drie of vier dikke muren dringen. Niet geheel gezonde mensen beginnen te trillen, als ik in hun nabijheid kom. Ik help soms zesduizend mensen per week. Ik vind het onrechtvaardig, dat ik in Nederland word vervolgd. In Duitsland kan ik een vergoeding als Heilpraktiker krijgen, mits ik Duitser word. Dat zal ik, hoewel tegen mijn zin, wel moeten, nu ik in Nederland mijn werk niet kan voortzetten.”

Aldus Het Parool, de Apeldoorneditie van Trouw en het Nijmeegs Dagblad. De indruk, die het lezend publiek van C. kreeg, moet ongeveer deze zijn geweest: een begaafde weldoener der mensheid, wie in Nederland door een verouderde wetgeving wordt belet zijn zegenrijke werk te doen en die in het vooruitstrevende Duitsland meteen leegaal aan de slag zou kunnen.

Maar... het Nijmeegs Dagblad vermeldde ook dit: „De president (van de Arnhemse rechtbank, waar C. in hoger beroep terechtstond) jhr mr F. O. M. van Nispen tot Pannerden wees hem er op, dat er een vervolging was ingesteld op verzoek van de Duitse autoriteiten aan Nederlandse instanties.”

Deze ene zin maakt verdachte's bewering, dat hij in Duitsland met open armen als „genezer” zou worden begroet, geheel krachteloos. Deze ene zin ontbrak in de rechtbankverslagen van Het Parool en het Apeldoornse Trouw. Jammer.

P.S. Op de twijfelachtige waarde van het Duitse Heilpraktiker-diploma komen wij nader terug.

letsel de proefpersoon op het moment, waarop hij met zijn dwaze gedrag coram publico geconfronteerd wordt, kan worden toegebracht.”

„In vele medische vaktijdschriften zijn de gevaarlijke gevolgen van dergelijke toneelhypnoses neergelegd. De ervaring heeft geleerd, dat in aansluiting op dergelijke vertoningen verschijnselen van hoofdpijn, duizeligheid, angst, maar ook hallucinatorische belevingen, verwardheid en zelfs schemertoestanden kunnen optreden.”

De Gemeentewet geeft burgemeesters het recht publieke vertoningen, die strijdig met de openbare orde of de goede zeden zijn, te verbieden. Moge menig burgemeester van deze bevoegdheid gebruik maken ten aanzien van Professor Roland's riskante hypnose-„nummer”.

DE ZONDAG

OP ZONDAG 6 JANUARI vond bij Soesterberg een ernstig verkeersongeluk plaats. Twee kinderen werden door een personenauto gegrepen en gedood. De chauffeuse was volgens perspublicaties mevr. P., lid van de handopleggers- en helderziendenvereniging NWP, aan wie onbeperkte ontheffing van het zondagsrijverbod zou zijn verleend.

Een Amsterdams arts schreef ons: „Moeten we hier uit opmaken, dat het „magnetiseren” in Nederland officieel als medische behandeling wordt erkend en zelfs zo noodzakelijk wordt geacht, dat ontheffing van het zondagsrijverbod wordt gegeven aan de beoefenaars van dit soort kwakzalverij?”

De boze daad

INMIDDELS had onze Vereniging zich om nadere inlichtingen tot de Rijksverkeersinspectie te Utrecht gewend. Deze deelde mee over het geval-P. reeds vele telefoontjes te hebben ontvangen, doch beantwoordde niet de vraag, of mevr. P. de ontheffing was verleend op grond van haar NWP-lidmaatschap.

Dat de betreuenswaardige beslissing van de Rijksverkeersinspectie te Utrecht betreuenswaardige gevolgen zou hebben, lag voor de hand. Op 24 januari stond voor het kantongerecht te Bergen op Zoom een handoplegger terecht, op wie de recherche de hand had gelegd, aangezien hij, onbevoegd, niettemin de geneeskunst had uitgeoefend. Prompt voerde zijn verdediger aan, „dat de magnetiseur wordt erkend, aangezien aan een magnetiseuse evenals aan een arts een rijvergunning voor zondag is afgegeven”. De vloek van de boze daad is nu eenmaal, dat zij immer nieuwe boze daden voortbrengt.

Vraag en antwoord

DE VREEMDE AFFAIRE kwam ook in het parlement ter sprake. Het Tweede Kamerlid Koopman stelde de minister van Verkeer en Waterstaat schriftelijk deze vragen: 1. Is het waar, dat mevr. P. een algemene ontheffing is verleend voor de uitoefening der paranormale geneeskunst? 2. Zo ja, kan de minister dan meedelen, waarom zodanige ontheffing, die zelfs aan artsen wordt onthouden, is gegeven?

Minister Algera antwoordde, dat de handoplegster geen algemene vergunning voor onbeperkt autorijden op zondag was verleend, maar „slechts” een vergunning voor ritten ter uitoefening van haar beroep als handoplegster. De ontheffing van het zondagsrijverbod werd verleend, „nadat was aangetoond, dat de aanvraagster, die haar beroep regelmatig ook op de zondagen in en buiten haar woonplaats uitoefent, daartoe niet van de openbare middelen van vervoer gebruik kan maken”.

Linke Toon óók!

HOE NU? vroeg een groot dagblad. Reikt een ambtelijke instantie zondagsontheffingen uit, die moeten dienen om landgenoten dingen te laten doen, waarvoor onze justitie hen geregeld vervolgt? Het kan natuurlijk, dat deze magnetiseuse samenwerkt met een arts. Maar kan die arts haar dan niet met zijn auto van huis halen?

Bij wijze van proef heeft Linke Toon thans zondagsontheffing, voor zover nog nodig, gevraagd voor het hele land, „omdat”, zegt hij, „het onder kerktijd in de dorpen zo lekker inbreken is”. Eens wachten wat het oplevert! Aldus bedoeld dagblad.

Nieuwe vragen

DOORDAT de vraagstelling van de heer Koopman niet scherp genoeg was, kreeg de minister gelegenheid in zijn

GSRIJDSTER

antwoord het kardinale punt onbesproken te laten. Een ander Kamerlid, dr J. H. Lamberts, achtte dit onbevredigend. Hij vroeg de minister, of uit diens antwoord aan de heer Koopman mag worden geconcludeerd, „dat de minister een magnetiseuse, dus iemand die onbevoegd is de geneeskunde uit te oefenen, ten deze dezelfde rijbevoegdheid verleent als huisartsen, specialisten, verloskundigen e.d..” En zo ja, of dit dan betekent, dat de overheid door bovenbedoelde ontheffing te verlenen in feite het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde sanctioneert en zelfs bevordert. Tenslotte vroeg de heer Lamberts, of de minister niet van mening is, dat die ontheffing niet had moeten worden verleend.

„Evipan” en abortus

DE PERS heeft, op een enkele bijtend-spottende regel na, weinig aandacht aan „de Zondagsrijdster” besteed. Bij ons weten heeft alleen de medische medewerker van de NRC, onder de titel „Vreemde ministeriële kronkel”, de onverkwikkelijke affaire uitvoerig behandeld.

„We zien hier het merkwaardige feit gebeuren”, aldus deze arts, „dat iemand die onbevoegd de geneeskunde uitoefent en dus een strafbaar feit pleegt, daarbij wordt geholpen door de minister van Verkeer en Waterstaat. Het spreekt wel vanzelf, dat een dergelijke geste koren is op de molen der heren kwakzalvers.”

„Ik geef direct toe dat er een aanzienlijk gradueel verschil bestaat, maar ik zie nu ook niet in, waarom de minister niet bereid zou zijn om ontheffingen te verlenen aan tandheelkundigen, die er met behulp van een tweedehands arts op uit willen trekken om „Evipanbehandeling” toe te passen of zelfs aan iemand, die er zijn beroep van maakt abortus provocatus te plegen!”

Eindelijk bakzeil

„MEN ZIET” blijkbaar onvoldoende in, op welk een gevaarlijke weg men zich bevindt. Ik heb herhaaldelijk vermeld, dat een paranormaal begaafde (ik heb steeds de neiging om para-abnormaal begaafde te schrijven, maar weet dit te onderdrukken) wel eens in een bepaald geval kan doen, maar door het in bepaalde milieus dwepen met alles wat zich magnetiseur noemt of zogenaamd paranormaal begaafd is, loopt de zaak toch ernstig fout.” Tot zo ver de medische auteur in de NRC.

Veel is hieraan niet toe te voegen. Het onheil is geschied. De psychologische nawerking is funest. Terwijl juist alle zeilen moeten worden bijgezet om de kwakzalverij in al haar zotte en gevaarlijke vormen te bestrijden, gaat een overheidsinstantie de kwakzalverij bevorderen.

De minister heeft uiteindelijk — ruim zeven weken nadat het geval aan het licht was gekomen — toegegeven, dat de zondagsrijvergunning NIET aan de handoplegster had moeten worden uitgereikt. Ook werd toegegeven, dat het verlenen van de ontheffing „zou kunnen worden uitgelegd als een in feite sanctioneren of zelfs bevorderen van dit beroep, dat in strijd met de wet wordt uitgeoefend.”

De redactie van de N.R.C. gaf de volgende kanttekening. De woorden „zou kunnen worden uitgelegd” zijn nogal zwak. Maar gelukkig is de minister tot een beter inzicht gekomen dan hij een maand geleden toonde te hebben in zijn antwoord op vragen over hetzelfde geval aan het Tweede Kamerlid Koopman. Bij die gelegenheid deed de minister alsof het de gewoonste zaak van de wereld was dat een magnetiseuse ontheffing van het rijverbod had gekregen.

Bij deze commentaar van het Rotterdamse blad sluiten wij ons gaarne aan.

Paardemest

TWEE UITGEVERS in Westduitsland, Masuch en Schnell, zijn te Brunswijk tot 10.000 mark boete veroordeeld wegens het aanprijzen van geneesmiddelen in strijd met de wet en het aanzetten tot diefstal, lijkschennis en dieren mishandeling. Dit geschiedde in een door hen uitgegeven boek over toverij, „Het zesde en het zevende boek van Mozes”. Het vonnis vermeldde, dat het boek met de profet Mozes niets te maken heeft.

Het fraaie werk prees tegen een aantal ziekten vreemdsoortige geneesmiddelen aan: een tand getrokken bij een levende muis, levend gebraden hamsters, fijngehakte wurmen, gemalen mensenschedel en paardemest. De rechter noemde het „een samenraapsel van onzinnigheden, bedoeld om misbruik van de bijgelovigheid der plattelandsbevolking te maken”. Reeds waren 9.000 exemplaren à 19 mark verkocht; de rechtbank beval inbeslagname van de rest der oplage.

Geen variété

IN PARIJS stond Claude Digoin terecht, een hypnotiseur van twee dozijn lentes. Toen hij een charmante getuige à décharge van heur stokje liet gaan, verliet de rechtbank verontwaardigd de zaal. „Het is hier geen variété, Monsieur”, zei de rechter. Wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst werd Digoin veroordeeld tot een boete van 100.000 francs.

Nog eeuwen....

PROF. MR DR G. VAN DEN BERGH, van wiens hand verscheidene werken over staatsrecht en sterrenkunde zijn verschenen, besloot een recent artikel over bijgeloof als volgt: „Nog eeuwen zal het duren, eer bepaalde vormen van bijgeloof zullen zijn verdwenen. Bij de bestrijding van sommige vormen, die de geestelijke volksgezondheid ernstig bedreigen — zoals ook waarzeggerij en astrologie (sterrenwichelarij) — zal ook de strafwet behulpzaam kunnen zijn. Hoogst gewenst ware een bepaling, welke dag- en weekbladen zou verbieden er een astrologische rubriek op na te houden. Voorts zou een week gevangenisstraf voor iedere getrokken horoscoop mij geenszins overdreven lijken!”

(Gegevens ontleend aan Bussemse Courant, Oost-Brabant, Algemeen Dagblad en Het Vrije Volk)

„U LIJDT AAN KWALEN!”

„Behandeling” door zigeuner-helderziende kostte zes mille

IN JUNI 1956 verscheen bij een bejaarde landbouwer en diens huishoudster te Dedemsvaart een zigeuner aan de deur: „Ik weet, dat u en uw huishoudster aan kwalen lijden. Er rust een vloek op uw geld, op uw huis en uw vee. Ik ben helderziende en als heilig man kan ik de vloek afbidden.”

De zigeuner verklaarde geld te moeten hebben, dat hij op een altaar in het bos bij Westerbork zou leggen. De boer gaf hem dertig gulden en de huishoudster deed er tien bij. De volgende dag stond de zigeuner weer voor de deur. Hij had de veertig gulden bij zich en verklaarde dat het te weinig was. „Je wilt je koeien toch houden en beter worden?” vroeg hij aan het ontstelde tweetal. Hij nam de hand van de landbouwer en zei in de lamp drie kruisen te zien, die ernstig onheil betekenden. Binnen drie maanden zal de man sterven, aldus de „helderziende”. Tenslotte

peuterde hij f 900 los plus nog f 15 van de f 40 die hij weer teruggebracht had.

Enige dagen later bracht hij zijn derde bezoek. Hij had de f 915 bij zich en vertelde dat het hem nog niet gelukt was de vloek af te bidden. Hij herhaalde, dat de landbouwer geen drie maanden meer te leven had, dat zijn vee dood zou gaan en dat zijn huis in zou storten. Hij vroeg al het vervloekte geld dat in huis was. De landbouwer bracht het tot f 2320, zijn huishoudster tot f 2595, uit een potje kwam nog f 5,50, hetgeen samen met de f 915, die zwerende violist al had, f 5835,50 maakte.

De man nam ook de sieraden van de vrouw mee, waaronder twee gouden horloges. Zij drong er op aan een ervan, waaraan zij zeer gehecht was, omdat haar vader het nog gedragen had, te mogen houden, maar de helderziende weigerde. Overbodig te zeggen dat men hem nooit terug zag.

Kom, kom, kom, kom, kom, kom, kom.....

KOM, KOM, geacht medelid! De penningmeester heeft het druk genoeg. Zo druk, dat hij niet om extra werk verlegen zit. Bezorg hem dan ook geen extra werk door hem herhaaldelijk om betaling van contributie te laten vragen. Kom, maak dit nu even in orde! Hier zijn de gironummers:

Postgiro 32237

of

Gemeentegiro K 1672

GALSTENEN

HET IS VERHEUGEND, dat een aantal regionale en locale bladen telkenmale hun lezers waarschuwt tegen gevaarlijke, soms levensgevaarlijke kwaad der zoetgevooidse kwakzalvers, die met schoonklinkende frases hun verdachte geneeswijzen en geneesmiddelen aanprijzen.

Onder deze bladen neemt de Nieuwe Zeister Courant een eervolle plaats in. Op 2 november j.l. bracht zij een artikel, getiteld: „Wat galsteenlijders wel en niet moeten doen. Vooral geen kwakzalverij!” Aan deze bijdrage ontleen wij het volgende:

Galsteenlijders zijn mensen, die al te gemakkelijk in de handen van kwakzalvers terecht komen. Vaak wordt het door deze wondergenezers zo voorgesteld — en 't publiek accepteert zulke praatjes maar al te graag — alsof stenen, die zich in de galblaas bevinden, gemakkelijk te vergruizen zouden zijn. Jammer genoeg is dit niet mogelijk, maar het spreekt vanzelf, dat dergelijke verhalen ontelbare patiënten als muziek in de oren klinken en... de wereld wil helaas nu eenmaal bedrogen zijn!

Ook het zogenaamde afdrijven van

galstenen is een van ouds geliefde bezigheid in de kwakzalverij. Helaas een middel dat er speciaal voor zou kunnen dienen, galstenen uit het lichaam te verwijderen, bestaat niet.

Het ligt niet in onze bedoeling alle boerenbedrog op dit gebied eens aan de kaak te stellen. In de medische vakliteratuur kan men daarover een schier eindeloze reeks bijzonderheden vinden. Vaak zijn daar gevallen bij, die men grappig zou kunnen noemen, wanneer het daarbij met de lichtgelovigheid van de patiënten en die van hun familieleden niet zo treurig gesteld was.

Galstenen kunnen door de chirurg natuurlijk worden verwijderd. Toch is het aantal galsteenlijders, dat daadwerkelijk wordt geopereerd, maar zeer klein. Dat komt vooral omdat de galstenen bij tal van mensen in het geheel geen klachten veroorzaken, zodat deze personen niet eens weten, dat zij in het bezit van deze dingen zijn.

Voorts is de galsteenziekte over het algemeen geen ernstige aandoening. Wanneer de patiënten, die wel klachten hebben, de levenswijze en het voorgeschreven dieet nauwkeurig opvolgen, komt het herhaaldelijk voor, dat zij nergens last meer van hebben.

BERGER ALIAS BOSBOOM:

BLUF EN BOMBAST

HOERA, er zijn tóch aardstralen! Het grondige onderzoek, gesteund door honderden proeven, dat enkele jaren geleden door drie teams van Nederlandse geleerden is uitgevoerd, leidde tot de conclusie, dat nog nimmer het bestaan van één aardstraal is aangetoond en dat de wichelroede een totaal onbetrouwbaar instrument is. De lijvige rapporten van deze wetenschappelijke teams worden thans met één brede armzwaai de prullemand in geveegd door de heer Berger alias Bosboom, die een paar jaar geleden in Amsterdam het Instituut Berger stichtte.

De geleerden, aldus Berger-Bosboom, „hebben door hun negatieve perspublicaties wel een zéér zware verantwoording op zich geladen!” Want de aardstraaltjes bestaan volgens Berger-Bosboom wel degelijk. Hij liet 'n „psychopische” test uitvoeren¹⁾, helderziende test. De aard van die test wordt niet nader aangeduid, maar naar aanleiding ervan worden dan woningen op aardstralen getest. En natuurlijk blijkt het weer alom van de aardstraaltjes te wemelen. „Hierbij deed zich meermalen het droeve feit voor, dat men weigerde het bed, dat in een stralingsbaan stond, te verplaatsen, omdat men in de krant had gelezen dat dit alles onzin was!” Wij vinden dat feit nog zo droevig niet, meneer Berger-Bosboom, integendeel. Het bewijst, dat steeds minder mensen zich laten bedotten door de aardstraal sprookjes, die alleen wichelroedelopers en fabrikanten van allerlei „meetapparaatjes” en „afschermkastjes” aan een broodwinning helpen.

Schijnwijsheid

NATUURLIJK heeft de heer Berger-Bosboom een apparaat uitgevonden, dat op het gebied der aardstraalopsporing alle apparaten van alle concurrenten de loef afsteekt. Het is — aan fraaie termen nooit gebrek — een „verbeterde” uitgave van de „nuclio-meter”.

Het rommelige, verwarde pamflet vermeldt dan, hoe door een proef de „ongunstige” uitwerking der vermaledeerde aardstraaltjes kan worden „bewezen”. Men maakt van een proefpersoon twee electro-cardiogrammen, eerst bij verblijf buiten, dan bij verblijf binnen een „stralings sfeer”. In het tweede geval worden „extra systolen aangegeven” (systole = samenstrekking van de spierwand van de hartkamers of hartboezems).

Tot zo ver de heer Berger alias Bosboom. En nu het oordeel van de erva-

¹⁾ Berger-Bosboom spreekt steeds abusievelijk van psycho-copie; bedoeld zal wel zijn psycho-scopie, helderziendheid.

ren arts: „Het lezen van een cardiogram is een aparte kunst, die ik, evenals vele collegae, aan de specialist-cardioloog overlaat.” Maar wat een medicus met een kwart eeuw praktijk aan een specialist toevertrouwt, doet de medisch ongeschoolde en onbevoegde Berger-Bosboom in een handomdraai.

En hij is zo verguld met zijn schijnwijsheid, dat hij aan het slot van zijn pamflet de redacties van alle vaderlandse dag- en weekbladen (waarom niet in één moeite ook de Ned. Staatscourant?) uitnodigt zijn quasi-wetenschappelijke bombast over te nemen. Wij geven u bitter weinig kans, meneer Berger alias Bosboom, geen (aard-)straaltje hoop!

Volk aan tafel

AMPER heeft men dit pamflet uit, of het volgende glijdt reeds in de brievenbus. De heer Berger alias Bosboom deelt daarin mee, dat hij op een avond na occulte experimenten tijdens een klassieke tempelinwijdingsdienst zijn „magisch-electronisch altaar” in werking zal stellen. Dat dit „altaar” tegelijkertijd magisch én electronisch kan zijn, is niet recht duidelijk. Evenmin als het doel der inwerkingstelling.

Tevens roept de heer Berger alias Bosboom het Nederlandse volk op voor een „massaal landelijk experiment”. Genoemd volk moet zich op een zondagmiddag om 2 uur en in de daarop volgende nacht om 1 uur in oneven aantallen om onbedekte lichte houten tafels scharen en de handen op de tafelbladen leggen, na tevoren alle elektrische apparaten te hebben afgezet. Men beware alsdan gedurende tien minuten een absolute stilte, waarin Berger-Bosboom „electro-magnetische gedachten golven” zal uitzenden. Wat te doen, als men zo'n golf opvangt? „Bij de geringste impuls om op te staan of iets te gaan doen, hieraan gevolg geven”, beveelt Berger-Bosboom ons volk. Wij hebben niet bespeurd, dat op bedoelde tijdstippen (die reeds achter ons liggen) genoemd volk als één man is opgestaan en iets heeft gedaan.

Verwerpelijk

OOK IN DIT PAMFLET worden de fictieve aardstraaltjes weer ter tafel gebracht. Onder de misleidende titel: „Maatregel in het belang der Volksgezondheid” kondigt Berger-Bosboom aan, dat hij van 1 maart af bereid is tot het peilen van woningen op het voorkomen van „schadelijke stralingsbanen”; zijn aanbod geldt speciaal woningen waar ongeneeslijke zieken verblijven.

BOEKBESPREKING

Zr. H. Huygen, Ziekenverpleging Thuis.

Prof. Dr. J. T. Reith, Wat eten wij?

DE BEIDE in de reeks Raad en Daad door de Uitgeverij J. J. van Tuyl N.V. te Zaltbommel uitgegeven boekjes (f 2.90 per stuk) kunnen warm worden aanbevolen. Het eerste bevat tal van nuttige wenken bij de verpleging van zieken in huis en is uitstekend te gebruiken in aansluiting aan een cursus in huiselijke ziekenverpleging zoals die door verschillende Kruisverenigingen wordt gehouden. Daar er terecht naar wordt gestreefd onze zieken zoveel mogelijk thuis te houden, is het van groot belang dat de familieleden enigszins op de hoogte zijn van wat de verpleging van hun huisgenoten van hen kan vragen.

Het boekje van prof. Reith geeft klaar en duidelijk beschouwingen over onze voedselgewoonten, over de ideale samenstelling van ons voedsel, over gevaren door verschillende toevoegingen en de bestrijding van ongedierte en onkruid bij onze landbouwgewassen en vruchten. Het verband tussen kropziekte en jodium, tussen tandbederf en fluor wordt zeer duidelijk uiteengezet. Een waardevol boekje, dat ik graag in vele handen zou willen zien.

Waarom een korte aanbeveling van deze boekjes in ons blad, waarin steeds met de ruimte moet worden gewoekerd? Verbreiding van onze kennis, speciaal op hygiënisch gebied, is mede een krachtig wapen in de strijd tegen het euvel der kwakzalverij. R. E. W.

„Het resultaat der peiling”, aldus Berger-Bosboom, „wordt aan de huisarts medegedeeld. Het Instituut Berger heeft voor het peilen van ALLE woningen in ons land, alwaar ongeneeslijke zieken verblijven, subsidie-aanvragen ingediend bij H.M. de Koningin, de Ministers en de Staten Generaal.”

Men behoeft niet te vrezen, dat ook maar één van deze subsidieaanvragen zal worden ingewilligd. De artsen, die het „resultaat” van de peilingen krijgen toegestuurd, gooien dat in de prullemand. Zij laten zich door Berger-Bosboom's kletspraat niet bedotten. Evenmin als de commissaris van politie te Leiden, die onlangs wijselijk een „voorlichtingsavond” van Berger-Bosboom over aardstraaltjes en aanverwante fantasterij verbood.

Er zullen echter ernstige zieken zijn, die zich wel laten imponeren door de absurde zelfoverschatting van de heer Berger-Bosboom. Dat deze zijn tijd en aandacht aan niet-bestaande aardstraaltjes wil verdoen, is zijn zaak. Dat hij bij ernstige zieken onvervulbare hoop poogt te wekken, is echter hoogst verwerpelijk.

4 VIER

ALS NIEUWE LEDEN mogen wij ditmaal verwelkomen:

mevr. A. W. M. Mélotte-Athmer, psychiater-neurologe te Vught, en de heren:

dr J. Gerbrandy, internist te Amsterdam,

dr J. W. Kamerling, röntgenoloog te Haarlem en

mr G. E. Kruseman, advocaat en procureur te Amsterdam.

COE EN POLIO

JACK COE was Amerikaan en van mening, dat de geneeskunst een overbodigheid is. Hij kwam in aanraking met een gezin, waar een der kinderen, een genezend polio-patiëntje, een metalen harnas droeg.

„Gooi weg dat ding!” ried Jack Coe. „Da's doktersgepruts! Gooi weg!” De ouders lieten zich bepraten — en maakten hun kind voor zijn leven ongelukkig. De jongen had het harnas nog enige tijd moeten dragen en het pas op een door de behandelende artsen te bepalen tijdstip mogen afleggen. Nu stortte het kind in en waarschijnlijk is het niet meer volledig te genezen.

Toen het onheil was geschied, kwamen de ouders tot bezinning en daagden Coe voor het gerecht. Veroordeling bleek niet mogelijk, aangezien Coe weliswaar de auctor intellectualis van de fatale maatregel was geweest, maar de ouders tenslotte de beslissing hadden genomen.

Daarop diende het echtpaar in een tweede rechtzaak een eis tot schadevergoeding van 150.000 dollar in. Voordat de rechtbank uitspraak deed, kwam Jack Coe, die beweerde het onfeilbare geneesmiddel tegen polio en alle andere ziekten te kennen, te overlijden. Doods-oorzaak: polio.

(Gegevens ontleend aan Nieuwe Haagse Crt. en Rotterdammer)

POLIOPAMFLET II

IN DECEMBER signaleerden wij een vulgair gesteld en van taalfouten wemelend stencil van „Blijmare voor zieken” te Rotterdam, met onder meer het commentaar van dr A. Bouhuys, arts te Ap-pelscha.

De heer Corn. Stelloo, die zegt namens „Blijmare” te spreken, heeft thans aan de redactie van het „maandblaadje” Tegen de Kwakzalverij drie getypte vellen gezonden, niet minder vulgair gesteld en niet minder wemelend van taalfouten, waartussen de uitdaging: „Noemt u ons die fouten eens” een komisch effect maakt.

Wat dit laatste betreft: daar beginnen wij niet aan. Taalles moet de heer Stelloo elders nemen. En wat zijn quasi-medische onzin betreft: de „hartensgesteldheid” van onze opponent is ons ten enen male onbegrijpelijk, reden waarom wij de discussie sluiten.

KRACH OHNE FREUDE

DR WILHELM REICH, oudmedewerker van prof. Sigmund Freud, verkocht te Portland in de Amerikaanse staat Maine een middelje, dat tegelijkertijd „verkoudheid, kanker en de gevolgen van atoomoorlogen” bestreed, aldus bericht United Press. De politie onderzocht het wondermiddel, dat geen enkel effect bleek te sorteren. Reich moet nu wegens kwakzalverij twee jaar gevangenisstraf uitzitten, zijn assistent één jaar.

„Aan de redactie van het Maandblad Tegen de Dokters” luidt de adressering van een brief van mevr. A. A. van Broos-Stelloo Jr., eveneens te Rotterdam, wellicht een familielid van eerstgenoemde briefschrijver. Ook op haar nonsens, ten dele door de taalfouten onbegrijpelijk, kunnen wij niet ingaan.

AAN DE NEDERLANDSE PERS

HERHAALDELIJK bereiken ons verzoeken van redacties van dag-, nieuws- en weekbladen om overname van in ons Maandblad gepubliceerde artikelen. Men kan zich die moeite besparen: onzerzijds bestaat nimmer bezwaar tegen overname. Integendeel, hoe frequenter de waar-schuwend stem tegen de kwakzalverij in al haar vormen wordt verheven, des te welkomer is het ons.

Toezending van een exemplaar van de bladen, waarin onze publicaties zijn overgenomen, wordt door ons zeer op prijs gesteld. Men adresse dit aan ons redactiesecretariaat: Patroclusstraat 23, Amsterdam-Zuid.

DUITSE KWAK BETRAPT

HERR H., een Duitse kwakzalver die in Bocholt reeds enige malen wegens ongeoorloofd doktertje spelen was veroordeeld, achtte het raadzaam zijn arbeidsterrein naar Nederland te verleggen. Een vrouw in Aalten stelde hem haar woning als zittingslokaal ter beschikking en verleende haar bemiddeling bij de verkoop van de door H. voorgeschreven poeders, kruiden, drankjes

en zelfjes. Zij inde tevens f 5,— per consult en verrekend deze inkomsten met H. in Duitse marken.

Toen de politie een inval deed, trof zij H. aan tijdens het „bestuderen” van een flesje urine bij een schemerlampje. De kwakzalver bleek zijn kennis te putten uit een smoezelig drukwerkje met 130 „recepten”, dat op hem werd aangehouden. De politie maakte proces-verbaal op, zette de knoeier over de grens en gaf hem te verstaan, dat hij voortaan als ongewenst vreemdeling zal worden beschouwd.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, Arts te Amsterdam, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vice-voorzitter; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Fred. Hendriklaan 40, Naarden, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr J. C. de Jong, Hoofdapotheeker Binnengasthuis te A'dam; Dr H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Insp. v. d. Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Comm. van Politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maanblad minimum f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden, tel. 02959/9114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr, Patroclosstraat 23, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 Januari 1881

TIEN MAAL NUL IS NUL

OP 13 APRIL 1956 verliet de negenjarige Johan F. de ouderlijke woning aan de Vlietkade te Rotterdam en sindsdien werd niets meer van het kind vernomen. De helderzienden des lands zagen helder in, dat hier een kans lag hun paranormale gaven te tonen. Zij werkten met zwarte kunst en zwarte koffie, zij beloofden plaatsvervangers te sturen die plotseling verstek lieten gaan, tenslotte poogden tien helderzienden met hun heldere kijkers elkaar de loef af te steken — en het resultaat was tien maal nul, dus nul.

Het Haags Dagblad gaf enkele bijzonderheden van het mislukte optreden der z.g. helderzienden in de zaak-F. Nog kort geleden, aldus dit blad, is een rechercheur de gehele dag met de bekende paragnost Hurkos — die thans in Amerika vertoeft — op stap geweest, in de hoop van de telepaat een aanwijzing te kunnen krijgen, die tot opheldering van het mysterie van het verdwenen knaapje zou kunnen leiden.

De paragnost stelde zich in verbinding met de ouders van Johan en nadat deze hem een kledingstuk van hun zoon ter hand hadden gesteld, stapte Hurkos — in gezelschap van een rechercheur — in een auto en liet zich naar de woonplaats rijden waar het knaapje voor zijn verdwijning gewoonlijk speelde. Ook bracht de telepaat een bezoek aan de woning van de grootmoeder van Johan en aan de woning aan de Vlietkade waar thans andere mensen wonen (De ouders van Johan zijn kort na de verdwijning van hun zoon verhuisd).

De Hoge Raad besliste

DE HOGE RAAD verwierp op 2 april het beroep in cassatie in de zaak tegen de Amsterdamse handoplegger-kruidendokter A. A. H., die wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunde door de Amsterdamse rechtbank tot viermaal f 250 of viermaal twee weken hechtenis was veroordeeld.

De Hoge Raad is in deze beslissing meegegaan met de mening van de procureur-generaal, dat ook „bevordering van genezing” door raadgevingen en het voorschrijven van geneesmiddelen door een niet-medicus, zoals ten laste was gelegd, onder het ongeoorloofd uitoefenen der geneeskunde valt.

Hurkos, die de gehele dag niets at, maar alleen ontelbare koppen zwarte koffie dronk, bereikte geen resultaten. „Het spijt mij, ik kan geen contact krijgen” vertelde hij de politiemann, die de gehele dag niet van zijn zijde was geweest. De telepaat was er echter van overtuigd, dat hij, voordat hij naar Amerika vertrok, de zaak zou hebben opgehelderd.

Maar de recherche heeft niets meer van hem gehoord. Evenmin hoort zij iets van de bekende telepaat Croiset, die elf maanden geleden de politie vertelde, dat volgens hem Johan op de Admiraliteitskade in het water zou zijn gevallen en daar zou zijn verdrongen. Onmiddellijk begon de politie op de door de paragnost aangegeven plaats te dreggen, maar zij boekte geen succes. De telepaat had hiervoor een verklaring. Volgens hem was het lichaam van de verdrongen jongen door de stroom meegevoerd.

Croiset beloofde, daar hij daar zelf niet toe in staat was, zo spoedig mogelijk een collega te zullen sturen, die zou kunnen vertellen, wat er met Johan gebeurd was, nadat deze in het water was gevallen. De politie wachtte echter tevergeefs op de collega van Croiset.

Wel kwam er weer een andere paragnost die beweerde dat het stoffelijk overschot ter hoogte van de werf van P. Smit jr. aan de Stadionweg gevonden zou worden. Hoewel de politie de wakers van deze werf heeft verzocht naar het lichaam van de verdrongen jongen uit te kijken, heeft geen hunner tot nu toe iets kunnen ontdekken.

Nog meer telepaten hielden zich met het mysterie bezig, maar het werd de politie spoedig duidelijk, dat zij het niet eens waren over de plaats, waar Johan te water zou zijn geraakt. Ofschoon de rechercheurs hoe langer hoe meer sceptisch tegenover de verklaringen van de paragnosten staan, horen zij de telepaten geduldig aan. Men gaat van het standpunt uit, dat geen middel ongeproefd moet worden gelaten om deze affaire op te helderen.

Zelfs een waarzegger buiten Rotterdam bood zijn diensten aan. Maar toen de politie de antecedenten van deze man onderzocht, bleken die van die aard te zijn, dat men het wijselijker vond de waarzegger buiten de zaak te laten.

Genummerde kwalen

LEUGEMORS is niet de enige kwakzalver van Apeldoorn. Twee zijner vakbroeders, eveneens in „de hoofdstad van de Veluwe” woonachtig, stonden op 2 april wegens het bedrijven van kwakzalverij voor de Zutfense rechtbank. „De Maasbode” gaf daarvan het volgende verslag.

Een kruidkundige V. d. W. was ten laste gelegd, dat hij de wet, regelende de uitoefening van de artseneijbereidkunst had overtreden. Deze verdachte stuurde foldertjes rond, waarin allerlei kwalen stonden omschreven. Elke kwaal had een nummer en men behoeft niets anders te doen dan het nummer van zijn kwaal op de postwissel te zetten en prompt werden de „geneesmiddelen” thuisbezorgd.

De Officier van Justitie eiste bevestiging van het vonnis van de kantonrechter, die V. d. W. had veroordeeld tot f 300 boete in verband met diens gezondheidstoestand en met zijn faillissement.

De tweede verdachte was zekere V. d. B. uit Apeldoorn. Deze met fraaie profetenbaard getooide 73-jarige noemt zich evangelist en natuurgeneeskundige. Hij was buitenkerkelijk predikant zei hij, en dat is volgens hem iemand die buiten de kerk preekt. Aan kwakzalverij deed hij nu niet meer. „Mijn inkomen bestaat van de A.O.V.”, aldus verdachte.

In Kampen had V. d. B. een meisje in de ogen gekeken, de pols gevoeld en kruiden voorgeschreven. Bovendien had hij haar een brief geschreven, waarin stond wat ze allemaal moest doen om gezond te blijven. Voor de kruiden ontving hij vijf gulden. Een juffrouw in Ede had V. d. B. niet in de ogen gekeken, maar zij had hem ook f 5 betaald voor kruiden.

De verdachte, die in mei van het vorige jaar het laatst is veroordeeld wegens iets dergelijks bestreed de in de dagvaarding genoemde data. Het was allemaal vóór de vorige veroordeling gebeurd, zei hij. Nadien was hij bij de mensen alleen maar geweest om geestelijke bijstand te verlenen. In deze zaak eiste de Officier van Justitie een boete van f 150.

DOOD

DE WERELD van Mose Martin, een veertigjarige neger van 111 kilo, is een wereld bevolkt met schimmen, een wereld waarin de zegen van de tovenaars leven en diens vervloeking dood betekent. Aldus het Amerikaanse weekblad „Newsweek” van 6 april.

Ongeveer een jaar geleden kreeg Martin, employé van de bekende Tennessee Valley Authority te Shelbyville, last van maagpijn. In Martin's gedachten leven lag de genezing voor de hand: een bezoek aan Simon Warner (59), de „Ziener van Shelbyville”, een geestenbezweerder die volleerd heette te zijn in de zwarte kunst. Er waren in Shelbyville mensen, die geloofden dat Warner ieders dood voorzag.

De Ziener trok met zijn handen een cirkel om Mose's middel en legde hem aldus een (onzichtbare) gordel om, welke de maagpijn zou bedwingen. Voor dit magisch machtsvertoon betaalde Mose Martin, naar zijn zeggen, zestig dollar. Weldra kwam hij tot de ontdekking, dat hij wel zijn geld, maar niet zijn kwaal kwijt was. Het werd zo erg, dat hij niet meer eten en slapen kon. „Het was net zo erg als dood zijn”, zei de wanhopige patiënt.

Mose Martin dacht diep na en toen begreep hij: de Ziener had gezegd, dat hij, Mose Martin, niet voldoende in de zwarte kunst geloofde en daarom had hij hem behekst. De onzichtbare gordel was dus geen geneesmiddel maar een beheksingsmiddel, dat hem langzaam maar zeker in de dood zou drijven. Er was een kans de ban te verbreken: de zwarte-kunstenaar door het hart te schieten.

Mose Martin voegde de daad bij het woord, schoot de Ziener van Shelbyville neer en meldde zich bij de politie. Hij verklaarde: „Ik heb hem gedood, omdat hij mij in de zwarte kunst had bedrogen. Ik zou iedereen hebben gedood, die mij op die manier in de zwarte kunst zou hebben bedrogen.” Martin zit nu in de gevangenis van Nashville, in afwachting van zijn berechting. Uiteraard hangt hem een doodvonnis boven het hoofd, maar dat interesseert hem niet. Hij is er van overtuigd, dat hij sowieso sterven zal — door de onzichtbare beheksingsgordel van wijlen de Ziener van Shelbyville.

EXCUUS

DE redactie-secretaris biedt de lezers zijn excuses aan voor de (te) late verschijning van het februari-maart-nummer.

Op pag. 2 van dat nummer viel per abuis de vermelding uit, dat het artikel van dr Schlichting, arts te Amsterdam, na verkregen toestemming werd overgenomen uit „De Volkskrant”.

Over kruidenkuren en nog wat

ONLANGS hoorde ik van een Franse dame, die op bezoek kwam bij een familie, waarvan de man aan een niet al te ernstig hartlijden sukkelde. Zij wist uit Straatsburg niets beters mee te nemen dan een zakje met kruiden, die volgens het opschrift voor hartpatiënten bestemd waren. De inhoud was stoffig en maakte geen bijzonder vertrouwenwekkende indruk. Ik meen te weten, dat men het goedbedoelde middel niet heeft gebruikt, maar wat te denken van het advies zonder enige kennis van zaken een aftreksel van dit kruidenmengsel te gaan gebruiken? Een goedbedoelde geefster wist toch helemaal niet, of het plantaardig middel in het gegeven geval wel van goede invloed kon zijn!

Aan dit voorval moest ik denken, toen ik de laatste tijd verschillende brochures ontving, waarin de lof van de „kruiden” werd verkondigd. Het waren: a. een uitgave van het Aerozan kruidenhuis te Leeuwarden, b. het Branca-bulletin uit Haarlem en c. het maandblad van de Ned. Vereniging voor Paranormale en Natuurgeneeswijze.

Om met het laatste te beginnen: op het omslag prijkt een tekening, waarop drie handen elkaar vinden. Zij moeten blijkbaar voorstellen de kruidkunde, het magnetisme en de homoeopathie. Hoofdredacteur is de heer J. Veeman, de man van het Aerozan kruidenhuis. In het door mij ontvangen nummer krijgen alle drie samenwerkende stromingen een beurt, maar voor een niet voor- of tegeningenomen lezer is het geheel niet erg duidelijk. In een artikel tracht de Br. een wetenschappelijk bewijs te geven van de waarheid van de astrologie. Ik ben hierdoor nog niet overtuigd, dat elk mensenleven beslissend door de sterren wordt beïnvloed of dat koorts-gloed in onze aderen slechts omgezette zonnewarmte zou zijn.

De kruiden komen aan trek door een beschrijving van artemisiasoorten, waarbij uitvoerig wordt medegedeeld, tegen welke ziekten zij dienstig zouden zijn. Het magnetisme komt aan bod met de vermelding van de rechtzaak voor de rechtbank te Arnhem tegen de paranormaal begaafde C., die in 's Herenberg spreekuur hield en wiens uitstralingen (volgens eigen opgave) door drie of vier dikke muren dringen. In een voorwoord van het blad zegt de redactie: „Gelukkig dat de trotse zuster, de medische wetenschap, zij het ook op kousevoeten, het lelijke eendje (de paranormale begaafdheid?) langs een achterdeur laat binnensluipen.”

Het Branca-bulletin geeft allerlei goed bedoelde wenken voor een gelukkiger en doeltreffender leven, maar ook beschouwingen over homoeopathie en

kruidenbehandeling. Hier komt m.i. de gevaarlijke kant van de homoeopathie naar voren, namelijk dat de patiënt zelf zijn kwaal moet bepalen en dan het nodige medicament moet kiezen. Wat denkt u van het volgende?

„AURUM, goud (metaal). Slecht riekende afscheiding in het oor en stinkende neusafscheiding; psychische depressies met zelfmoordgedachten, nieren zaadbalontstekingen, gezwellen aan de eierstokken en de uterus, klierziekten, chronisch hartlijden en Basedow.

Sleutelsymptomen. Moeheid. Verhoogde gevoeligheid voor allerlei indrukken. Angst, vertwijfelingsaanval- len. Verlangen naar de dood. Periodieke verergering, 's nachts en 's morgens vroeg. Bloedaandrang naar het hoofd. Meest gebruikelijke vorm in poeder of tabletten D6”.

Als wij dan op het buitenomslag lezen dat het Brancavit, Essentia aurea Branca de bloedsomloop verbetert en het hart tien jaar jonger maakt en dat een ruime plaats wordt opengelaten voor beschrijving van kruiden en haar indicaties, dan moeten wij toch wel voor het Branca-bulletin op onze hoede zijn!

Tenslotte het Aerozan kruidenhuis. In het algemeen zou ik de waarde van kruiden niet willen ontkennen — mits behoorlijk op hun afkomst, gehalte, soort en zuiverheid gecontroleerd. Er worden tal van medicamenten uit getrokken. Maar tegen het verkopen, zoals dat tegenwoordig geschiedt, door kruidenwinkels of „kruidkundigen”, heb ik het allergrootste bezwaar. En wel in de eerste plaats omdat de diagnose van de ziekte of door de zieke zelf of door de kruidenkoopman moeten worden gesteld. Het boekje dat voor mij ligt, wordt op ruime schaal verspreid. Achter in het boekje wordt een greep uit de vele kruidenkuren gedaan. Ik tel 88 verschillende, die variëren van aangezichtspijnen, borstbenauwdheden, lopende oren, menstruatiestoornissen, overspanning en waterzucht tot overvloedig zweten.

Hoe kan in vredesnaam de patiënt of de belanghebbende kruidenverkoper uitmaken, of een overvloedig zweten voortkomt uit tuberculose, Basedow of acuut reuma! Toch maar een volledige kuur gebruiken, die voor één maand f 5.50 kost. En dan te denken dat een tbc-patiënt misschien maanden lang zoet wordt gehouden met een kruidenmengsel, terwijl hij al die tijd als een gevaar voor zijn omgeving rondloopt!

In de onverantwoordelijke werkwijze en verkoopmethoden der kruidenhuizen schuilt zoveel gevaar (soms levensgevaar), dat er nimmer genoeg tegen kan worden gewaarschuwd. R.E.W.

Heksenmeesters en kwakzalvers brengen leed en dood

**Paardemest, urine, schapenluizen,
propjes zilverpapier, gekookte pad, regenwormen!**

WAAROM spreken wij nog altijd van de duistere Middeleeuwen? Zijn onze inzichten in de twintigste eeuw dan zo verlicht, zo klaar en zo helder? Ontstellende publicaties, de laatste tijd in Duitsland verschenen, tonen onomstotelijk aan, dat het geloof aan heksen en het geloof in kwakzalvers ook in onze moderne samenleving helaas nog springlevend zijn.

De 66-jarige onderwijzer-folklorist Johann Kruse te Hamburg voert al bijna veertig jaar strijd tegen het huidige heksengeloof. Heden ten dage, aldus Kruse, heeft elke stad in Duitsland tal van z.g. heksen en bijna ieder dorp zijn duivelsdienares. Het zijn doorgaans weerloze, onbeschermden vrouwen, die worden uitgestoten, vervolgd, vaak mishandeld en soms zelfs gedood. Duizenden vrouwen in Duitsland hebben onder deze waan te lijden.

De folklorist dr. Sauerbrey heeft alleen voor het gebied van de Lüneburger heide 82 heksenverdrivers en 231 als heks vervolgd vrouwen vastgesteld; 65 procent van de bewoners van dit gebied, waaronder leraren en artsen, gelooft aan heksen („Der Mittag“, Düsseldorf 1952). Dit percentage is nog niet eens hoog. De criminele politie te Friedrichs-

hafen deelt mede, dat in het gebied van de Bodensee 95 procent van de bevolking aan heksen gelooft.

Het een hangt met het ander samen. De heksenverdrivers zeggen op te treden tegen een reële bron van kwaad in de omgeving en doorgaans beschikken zij over talrijke helpers in de omtrek, die enerzijds tot taak hebben na te gaan welke vrouwen zonder veel gevaar als „dienaressen van de duivel“ gebrandmerkt kunnen worden en die anderzijds zieken en noodlijdenden moeten suggereren, dat zij behekt zijn en dat zij zo spoedig mogelijk de hulp van een heksenmeester moeten inroepen. Als dergelijke helpers fungeren vaak kaartlegsters, tegen provisie uiteraard...

Armoedige of opvallende kleding, een gebogen rug, stotteren of snel praten, verward haar, scheelkijken, een rimpelig gezicht, leverschik, wratten en littekens worden al spoedig als kenmerken van een heks beschouwd. Weduwen en alleenstaande mannen en vrouwen, die zich wat zonderling gedragen, komen bijna zeker onder verdenking. Een door de beruchte heksenmeester Eberling als heks aangeduide vrouwonderging als gevolg van de campagne tegen haar een ernstige zenuw-

crisis (heksenproces Sarzbüttel 1955).

Een duiveluitdrijver in de Kreis Rottweil/Neckar, die tevens burgemeester van zijn gemeente was, suggereerde een 40-jarige vrouw, dat zij door de duivel bezeten was; zij geraakte dermate buiten zichzelf, dat zij naar een ziekenhuis moest worden overgebracht. De heksenverdrifster van een dorp in Oost-Friesland voorspelde mevrouw D., dat zij moeder zou worden van een jongen. Toen de baby een meisje bleek te zijn, verklaarde de uitdrijfster dat het kind behekt was. De moeder wierp zich in 1951 voor de trein en heeft meer dan een jaar in een hospitaal gelegen met een geamputeerde arm en volkomen zenuwziek. De verschrikkingen van het heksengeloof dringen soms zelfs het gezin binnen, als man en kinderen zich afwenden van een als heks bestempelde vrouw.

Dank der dommen

KRUSE werkte in zijn strijd tegen deze verbijsterende dwalingen samen met de jurist H. Wendt, de criminoloog Herbert Schäfer en de cultuurhistoricus pater Philipp Schmidt. Hun materiaal is sinds 1951 voor ieder toegankelijk in het „Archief ter bestrijding van de mo-

derne heksenwaan". In hetzelfde jaar publiceerde Kruse zijn boek „Hexen unter uns?" (Verlag Hamburgische Bücherei).

Uit dit boek, waaraan ook „De Tijd" van 9 maart '57 gegevens ontleende, lichten wij het volgende. De bolletjes zilverpapier van „wonderdokter" Gröning, door velen als „de grootste heksenbezweerder van alle tijden" bewonderd, gaan nog immer van hand tot hand. Kaartlegsters, handlezers en astrologen doen in Duitsland beste zaken. Voor een Duits tijdschrift, dat weigert horoskopen te publiceren, is het bijna onmogelijk een grote oplage te bereiken.

Toen in 1954 de weduwe M.O. in Hamburg haar 80-ste verjaardag vierde, werd over haar gemeld, dat zij in de afgelopen dertien jaar de ziekte van duizend mensen had „beleden" en dat zij wegens haar verrassende successen wijd en zijd bekend was. In Lübeck stond in 1953 de huisknecht van een hotel te Sereetz terecht, die dagelijks enkele tientallen zieken (van wie er heel wat in hun eigen auto uit de verre omtrek waren gekomen) met paardemest en urine had behandeld. Bij alle ontdekte gevallen is gebleken, dat deze charlatanerie uiterst winstgevend is. De honoraria, die gevraagd worden, variëren tussen enkele marken en bedragen van 100, 300, ja zelfs 800 mark (een spokenuitdrijfster in de Landkreis Lempten) per behandeling.

Men mene niet, dat dit heksengeloof een uitsluitend agrarisch-primitief atavisme is. De heksenmeester P. uit Rendsburg liet Kruse tal van erkentelijkheidsbetuigingen lezen van advocaten, rechters, hoge ambtenaren, industriëlen en officieren van alle wapens. De dank der dommen is verbazingwekkend.

OFFICIEEL

Bureau der Vereniging:

D. H. van den Bosch, „Welgelegen",
Lunteren, tel. K 8388 - 301.

Redactie:

Medisch redacteur: dr R. E. Wierenga,
arts, Barchem.

Pharm. redacteur: J. E. Buiten, apotheker,
Zwolle.

Dierenmishandeling

IN VELE GEVALLEN leiden de praktijken, die de heksenbezweerders toepassen, tot ernstige dierenmishandeling. De heksenbezweering is des te effectiever, naarmate men de dieren wreder kwelt. Als een koe ziek is, betekent dat, dat een heks bezit van het dier heeft genomen. Op het eiland Fehmarn werd in zo'n geval een koe tot bloedens toe geslagen. Een arbeider in Noord-Friesland zocht genezing van een buil in zijn nek door een levende pad in kokend vet te gooien en, nadat het dier de dood had gevonden, het geheel met aardappelpuree vermengd op te eten. „Toen heeft het wijf (de heks) mij losgelaten en ik ben mijn buil kwijt geraakt" („Hexen unter uns?", blz. 103).

De secretaresse van een vereniging van plattelandsvrouwen te Hitzacker (Neder-Saksen), een zekere Freifrau von B., vroeg enkele maanden geleden in een gestencilde circulaire om 15 tot 20 levende schapenluizen voor een zware geelzuchtspatiënt. Volgens de „heksen-recepten" moeten die luizen op een dikke boterham levend worden geconsumeerd.

Dit soort behandelingen is in vele gevallen niet alleen weerzinwekkend, maar ook levensgevaarlijk. In 1954 stierf te Teglingen (Kreis Meppen) de landarbeider S., vader van zes kinderen, nadat de heksenmeester T. hem als middel tegen ischias zes met opzet uitgehongerde regenwormen had ingegeven. Een ander geval met dodelijke afloop, dat door Kruse wordt genoemd, is dat van een asthmatisch kind in een dorp bij Eutin, dat eerst beroekt werd tot het bijna stikte, daarna — nadat het tot bloedens toe slaan van een varken niet had geholpen — door de ouders zelf verschrikkelijk werd geslagen en tenslotte aan longontsteking stierf. Het verhaal, dat door de moeder zelf onder tranen werd verteld, is het ontstellendste uit Kruse's boek. „Ach, wat heeft ze gehuild! Geloof u, dat ze kwaad op ons is? Wij meenden het toch zo goed."

Liechtenstein!

KRUSE en zijn medestanders klagen over de geringe straffen, die aan de heksenverdrivers worden opgelegd. De Duitse justitie is nauwelijks bereid iemand, die een ander voor heks uit-

4 VIER

ALS NIEUWE LEDEN mogen wij deze maand begroeten:

S. W. Folberinga te Musselkanaal,

J. de Heer Kloots, arts te Delft,

dr B. W. Lindeboom, kinderarts te Haarlem en

mevr. Th. Mélotte-Bruinsma te Vught.

maakt, wegens smaad te vervolgen. Het gewraakte gezegde is juridisch irrelevant of slaat op een kennelijke onmogelijkheid (bijv. dat een vrouw een verbond met de duivel heeft gesloten). Kruse heeft wel de toezegging gekregen, dat er bij de samenstelling van een nieuw Duits Wetboek van Strafrecht aandacht aan deze materie geschonken zal worden, maar dat nieuwe wetboek is op zijn vroegst pas in 1958 te verwachten. In Centraal-Europa kent alleen Liechtenstein een wet tegen de hekserij. Verder wordt drastisch optreden uitsluitend uit de totalitaire landen gemeld. Een betrekkelijk onschuldig geval van „heksenban" in Belzig (Oost-Duitsland) werd in maart van het vorig jaar bestraft met zes maandengevangenis. Een heksenverdrifster in de Spaanse provincie Pontevedra werd ter plaatse gearresteerd (A.B.C., 12 december 1956).

De voornaamste remedie zien Kruse en de zijnen echter niet in juridische maatregelen. De opleving van al deze vormen van bijgeloof achten zij een gevolg van de discrepantie, die is ontstaan tussen de rationele wereldbeschouwing en de christelijke geloofsbeleving. Er is een vacuum geschapen, dat ruimte biedt aan allerlei magisch gedoe. Pater Philipp Schmidt S.J. concludeert: „Het heksengeloof, net als trouwens het bijgeloof in het algemeen, duidt op een diepe psychische verwarring en ontreding. Tot de sanering van die toestand is in de eerste plaats de zielzorg geroepen".

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, Arts te Amsterdam, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vice-voorzitter; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Fred. Hendriklaan 40, Naarden, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr J. C. de Jong, Hoofdapotheker Binnengasthuis te A'dam; Dr H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Insp. v. d. Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Comm. van politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maandblad minimum f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden, tel. 02959/9114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr, Patroclosstraat 23, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 Januari 1881

DE PLANKEN-HYPNOTISEUR*Ga nooit op zijn invitaties in, hoe onschuldig de „grap” ook lijkt die men met u wil uithalen!*

DE PLANKEN-HYPNOTISEUR weet niet met wie hij zijn kunsten uithaalt, het gaat hem alleen om het succes. Hij weet meestal ook niet — waar de arts juist zo zorgvuldig aan denkt — hoe hij de hypnotische suggestie van zijn sujetten moet wegnemen. Hij geeft de opdrachten, hij redeneert op zijn proefpersonen in, ze doen wat hun is bevolen en op de meest oppervlakkige wijze wordt dan even de hypnotische ban opgeheven. Ogenscheinlijk loopt de proefpersoon weer vrolijk naar zijn stoel, maar legio zijn de gevallen dat later die onthypnotisering maar gedeeltelijk is gebleken, zodat allerlei suggesties zich in het onderbewuste van die proefpersoon hebben vastgezet en dat ze hetzij jarenlang aan dwanghandelingen lijden, hetzij complete zenuwpatiënten worden. Daarom één raad: ga nooit in op de invitaties van een plankenhypnotiseur, hoe onschuldig de „grap” ook lijkt die men met u wil uithalen. Behalve dat het beschamend is zich in het publiek van een deel van zijn persoonlijkheid beroofd te zien, is ook de kans op allerlei psychische storingen groot.

Overigens is het laatste woord over het verband tussen hypnose en misdaad nog lang niet gesproken. Dat er op elk niveau, waartoe de hypnotische suggestie kan doordringen, weerstanden kunnen optreden, is zeker.

Dat in vele gevallen zoïets als de „morele persoonlijkheid” zich ook verzet tegen hypnotische opdrachten, die met de eigen zielsstructuur in strijd zijn, mag ook wel worden aangenomen. Maar Hammerschlag wijst er terecht op dat in het raadselachtige gebied van ons wezen, dat men het onderbewuste heeft

genoemd, morele en maatschappelijke normen maar nauwelijks een rol spelen, zoals ook de mogelijkheid van een zekere ontbinding van de persoonlijkheid door de technische kunstgrepen van de hypnotische beïnvloeding een feit is gebleken. Hypnotische experimenten deugen daarom niet voor gezelschapsspelletjes en men doet er goed aan buiten de handen te blijven van onbevoegde hypnotiseurs.

Twee gevallen

ALDUS de Parool-medewerker J. H. W. Veenstra in het PS van 26 januari jongstleden. Hij schreef zijn artikel „Pas op voor onbevoegde hypnotiseurs!” naar aanleiding van de recente verschijning der Engelse vertaling van het in 1954 uitgekomen boek „Hypnose und Verbrechen” van de Duitse medicus dr Heinz E. Hammerschlag.

Wij citeren deze publicatie, omdat Hammerschlag's boek een even ernstige waarschuwing inhoudt als de medische medewerkers van twee Nederlandse dagbladen onlangs (zie het febr.-maartnummer van ons Maandblad) deden horen na de riskante hypnose-„vertoning” van een zich Professor Roland noemende variété-artist in een Amsterdams theater.

De heer Veenstra noemt in zijn artikel twee opzienbarende gevallen. Het ene deed zich voor in 1894, waarbij de hypnose voerde tot wat men wel de „psychische dood” heeft genoemd. De toen ook veel in het openbaar optredende hypnotiseur Franz Neukomm had zijn vroegere, door hem wegens een zenuwlijden behandelde patiënte Ella Salamon in dienst genomen als „medium” voor telepathische proefnemingen. Ze werd dan onder hypnose gebracht en kreeg de opdracht zich zozeer in een door Neukomm te behandelen patiënt te verdiepen, dat ze over diens kwalen inlichtingen kon geven. Eens moest ze zich op deze wijze in „de ziel” van een patiënt verplaatsen, die aan een ernstige longziekte leed. Zij bood toen aan dit bevel duidelijk weerstand, waarna Neukomm haar bijzonder

energiek in een diepere staat van hypnose bracht en haar zelfs suggereerde haar „ziel” uit het lichaam te doen treden, om zo de patiënt te kunnen „opzoeken”. Enkele minuten later overleed Ella Salamon.

Misdadiger

DE lijkschouwing wees hartverlamming als doodsoorzaak aan, maar het verband met de hypnotische „operatie” werd ook waarschijnlijk geacht. In elk geval bewees deze zaak hoe onverantwoordelijke knoeiers met wat zij oppervlakkigerwijs de ziel noemen hun suggestieve kracht zover kunnen doorvoeren dat het leven gevaar loopt.

Er is in de literatuur over deze zaken ook een beroemd geval van een keurige Duitse dame, die in handen was geraakt van een geraffineerd misdadiger, die zich van de hypnose bediende. Deze had haar, na zich voor arts te hebben uitgegeven en haar door een hypnotische behandeling van een ziekte te hebben genezen, volkomen tot een werktuig kunnen maken en haar zowel tot frauduleuze handelingen op financieel gebied als ook tot moord- en zelfmoordpogingen gebracht. Zelfs had hij haar jarenlang geslachtelijk misbruikt. De zaak is toen minutieus onderzocht en en het bleek dat deze Frau E., die zich bij het onderzoek werkelijk niets van die ook voor haar ontstellende gebeurtenissen herinnerde, van de haar hypnotiserende „dokter” steeds z.g. post-hypnotische opdrachten had gekregen, d.w.z. opdrachten die onder hypnose worden gegeven en die dan na het wegnemen van de hypnose automatisch worden uitgevoerd. Bovendien was die vrouw ook een posthypnotische „geheugenbarrière” opgedrongen, een zeer geraffineerd procédé, waarbij een hypnotiseur een z.g. amnesie of geheugenverlies in de normale toestand kan bewerkstelligen. Door een langdurige behandeling, meestal ook onder hypnose, zijn artsen er later in geslaagd die barrière te doorbreken. Bij stukjes en beetjes kwamen toen toch de in het geheugen vastgelegde herinneringen aan de diverse voorvallen bij de vrouw naar boven.

OFFICIEEL**Bureau der Vereniging:**

D. H. van den Bosch, „Welgelegen”.
Lunteren, tel. K 8388 - 301.

Redactie:

Medisch redacteur: dr R. E. Wierenga,
arts, Barchem.

Pharm. redacteur: J. E. Buiters, apothe-
ker, Zwolle.

PARAPSYCHOLOGIE EN KWAKZALVERIJ

Dr. H. Musaph, zenuwarts: „Er bestaat niet zoiets als een paranormale geneeskunde”.

GERARD CROISSET, als handoplegger en helderziende te Utrecht werkzaam, geeft in „De Telegraaf” van 23 maart zijn oordeel over zijn collegae. „Er zijn zeer vele paragnosten werkzaam in Nederland. Croiset schat, dat zestig procent bewuste bedriegers zijn, dat dertig procent denkt gaven te hebben die er niet zijn en dat het kleine restant betrouwbare paragnosten is.” Volgens Croiset deugen dus van elke tien z.g. paranormaal begaafden er negen niet. Zelf acht hij het magnetiseren zijn broodwinning en zijn roeping, terwijl hij het gebruiken van zijn helderziendheid meer als een tactiek ziet.

Volgens hetzelfde blad van 2 maart is Croiset's hulp ingeroepen bij het ont-raad-selen van vijf kindermoorden in Chicago. In het ene geval werden drie jongens van 11 tot 13 jaar, in het tweede geval twee zusjes van 13 en 15 jaar om het leven gebracht. „De Telegraaf” berichtte op 2 maart, dat Croiset beide opdrachten had aanvaard, en gaf op 23 maart verslag van de wijze, waarop hij zijn eerste „aanwijzingen” verstrekke.

Wij zaten, zeven man sterk, in zijn spreekkamer, aldus de Telegraaf-verslaggever. De bandrecorder stond op tafel. Croiset stond op en zei in de microfoon: „Ik ga thans iets vertellen over...” dan volgden enkele feitelijke gegevens over de misdaad, waarna wij allen, als getuigen, onze naam in de microfoon zeiden.

Toen heeft Croiset ongeveer anderhalf uur gepraat; over de stad, die hij niet kende, maar die hij voor zich zag met min of meer scherpe details; en over de mensen, die bij de misdaad betrokken waren. De misdaad heeft hij daarmee nog niet opgelost. De gegevens worden eerst ter plaatse gecontroleerd, waarna hij eventuele nieuwe ont-hullingen zal doen, die de dader moeten aanwijzen.

Antipathie

WIJ WACHTEN met belangstelling af, welke „tactiek” Croiset in het vijf-voudige Chicago-drama zal volgen. De reporter stipte even het feit aan, dat Tenhaeff tot Croiset's medestanders behoort, terwijl daarentegen Musaph twijfel aan zijn geneeskundige capaciteiten heeft opgeworpen. De niet-medicus prof. dr W. H. C. Tenhaeff, hoogleraar te Utrecht aan de faculteit der Letteren en Wijsbegeerte, beschouwt Croiset als zijn begaafdste pupil. De medicus dr H. Musaph is psychiater te Amsterdam.

Volgens het Telegraaf-verslag heeft Croiset niets tegen de medische stand, maar wel iets tegen psychiaters (die overigens óók tot de medische stand behoren). Deze antipathie tegen in de psychiatrie gespecialiseerde medici is begrijpelijk. Zij wordt des te begrijpelijker, indien men het artikel leest, dat dr Musaph op 16 februari over „Parapsychologie en kwakzalverij” in het dagblad „Het Parool” publiceerde.

Onder een paragnost, aldus Musaph, verstaat men iemand die, zonder gebruik te maken van de wegen der zintuigen, kennis opdoet en zich deze kennis bewust kan worden.

Er is van dit proces, dat in de anglo-amerikaanse literatuur bekend is onder de naam van extra sensory perception (ESP) weinig bekend. Wel weten wij dat zowel het onbewuste van de mens, van wie kennis opgedaan wordt, als het onbewuste van de paragnost hierbij een belangrijke rol moet spelen. De wetten die Freud ontdekte van het onbewuste, kunnen n.l. ook op dit proces met vrucht toegepast worden.

Verbazend

EEN VOORBEELD VAN ESP is de telepathie, waarvan men kan zeggen dat het bestaan wetenschappelijk aangetoond is. Beweegt de telepathisch begaafde paragnost zich op het terrein der kwakzalverij, dan kan het voorkomen dat deze de patiënten doet verbazen door zijn rake opmerkingen bij het binnenkomen van de patiënt, die dan nog geen woord gesproken heeft. De kwakzalver zal bv. kunnen zeggen: „U hebt pijn in uw rug”. Ook een goed geraden en dus niet op telepathie berustende „begroeting” verhoogt aanmerkelijk het irrationele prestige van de al of niet telepathisch begaafde kwakzalver.

Hierbij moet een merkwaardig psychologisch verschijnsel vermeld worden, n.l. het vergeten van de foutieve en het over-accentueren van de juiste duidingen. Men kan hier spreken van een onbewust verlopende diafragmawerking in de psyche. Deze werking kan men bij elk mens aantonen. Hij heeft in praktisch alle gevallen van z.g. wondergenezingen tot meerdere glorie van de kwakzalver gewerkt. Door dit mechanisme der psychische diafragmawerking ontstaat een vertekening van de werkelijkheid, die wij zo goed kennen van de psychologie van de getuigenis. Ik bedoel het probleem van de frequent voorkomende onbewuste verdraaiing der werkelijkheid door waarnemingsfouten, die elk mens vooral in emotioneel geladen situaties begaat. U ziet dat er genoeg redenen kunnen zijn om aan te nemen dat de enthousiaste verhalen van bezoekers van bv. magnetiseurs eerst op hun betrouwbaarheidsgehalte onderzocht dienen te worden. Ook al zijn de vertellers nog zulke betrouwbare en fatsoenlijke lieden.

Onthullend scherm

VRAAGT U MIJ of er zoiets als een

UITLAATKLEP

DR MUSAPH geeft in zijn artikel ook antwoord op de vraag, hoe het komt dat zo velen door de eeuwen heen gebruik maakten en ook thans nog gebruik maken van magnetiseurs, gezondbidders, kruidendokters, piskijkers en andere kwakzalvers. Er is hierover een omvangrijke literatuur. De problemen van de normale foutenmarge, die in de diagnostiek van artsen aantoonbaar is, van de afschuwelijke realiteit der ongeneeslijke ziekten, van de nog steeds welig tierende vormen van bijgeloof bij overigens heel verstandige mensen, van de onmogelijke eis, die aan artsen gesteld wordt om elk uur van de dag de op dat moment nodige tact te moeten opbrengen, over dit alles is vaak geschreven.

Minder bekend, aldus de Amsterdamse zenuwarts, is de bijdrage van de moderne psychoanalyse. Er is namelijk bij de bezoeker van de kwakzalvers de factor van de onbewuste triomf over de officiële autoriteit. De wortels van deze triomf liggen in onverwerkte kinderlijke autoriteitsconflicten. Het geeft voor velen ergens een grote bevrediging het gevoel te hebben genezen te zijn door mensen, die officieel gebrandmerkt worden als minderwaardige individuen en wetsovertreders. Er gaat voor velen een bekoring uit van het gevoel te hebben meegeholpen aan een strafbare daad. Heel wat protest en onbehagen tegen de dagelijkse sleur en de opgelegde maatschappelijke verplichtingen kan op deze wijze een uitlaatklep vinden.

Aartskwakzalver

EEN van de schandelijkste staaltjes van kwakzalverij, die mij ooit onder ogen kwamen — aldus kwalificeert Dagboekancier in „Het Parool” (20-10-'56) een foldertje van een z.g. geneesmiddelen- en kruidenhuis in Wildervank. „Het is ondoenlijk de leugenachtige beweringen en lichtvaardige verzekeringen recht te doen wederen, daarvoor zijn het er veel te veel.”

Dagboekancier doet hier en daar een greep uit het vodderige drukwerkje. Het belooft zonder blikken of blozen afdoende middelen tegen benauwdheid aan astmalijders, tegen jeukende, bloedende, in- en uitwendige aambeien, tegen hartzwakte en storingen in de bloedsomloop, tegen pijnlijk, moeilijk en vaak urineren, tegen te hoge bloeddruk en bedwateren, tegen galstenen en kaalhoofdigheid, tegen maagzweer en maagpijn. Aan dit laatste verbindt Dagboekancier deze commentaar: „De aartskwakzalver weet natuurlijk ook wel, dat hij in Wildervank niet kan zien, of iemand in Amsterdam maagkanker heeft, maar of er een mensenleven verloren gaat en een gezin ten onder, mag 'm de pret niet drukken: als de kwak in Wildervank maar verdient.”

Dagboekancier besluit zijn felle protest als volgt. Deze gewetenloze kwakzalvers bedreigen de volksgezondheid, brengen (niet al te intelligente) mensen in groot levensgevaar — en toch wordt blijkbaar nog altijd niet afdoende tegen hen opgetreden, want zij verspreiden openlijk hun „samenweefsels van verdichtsels.”

Laat men toch bedenken, dat het voorschrijven van geneesmiddelen *zonder* een grondig en deskundig onderzoek door een arts niet alleen nutteloos, maar zelfs levensgevaarlijk is. „Bloedende aambeien” kunnen een zeer ernstige, alleen door operatie te bestrijden geheel andere aandoening in de endeldarm verbergen, „hartzwakte” kan een licht hartinfarct zijn, waarop zonder goede behandeling en rust een tweede en dodelijke aanval kan volgen, „pijnlijk urineren” kan symptoom zijn van een zeer ernstige kwaal, „bedwateren” eist

(slot op pag. 4)

paranormale geneeskunde bestaat, dan antwoord ik ontkennend. Sporadische gevallen van ESP spelen in de praktijk der beoefening van de geneeskunst geen rol, aldus dr Musaph. Zelfs al zou men aannemen, dat elke zich noemende paragnost inderdaad eenmaal per week, en dat is zeer vaak, paragnostisch begaafd is voor laten we zeggen een uur, en dat is zeer lang, dan nog valt de betekenis hiervan voor de volksgezondheid in het niet tegenover de betekenis van de genezende factor der artsenarbeid in ons land. Men kan gevoelig concluderen dat kwakzalvers misbruik maken van de parapsychologie, door hieraan begrippen te ontleen die zij voor hun propaganda gebruiken.

In het bovenstaande ligt de beantwoording opgesloten van de vraag naar de wenselijkheid van een nieuwe wet, waarin plaats zou zijn voor toekenning van bevoegdheden aan niet-medici, die de geneeskunde zouden mogen beoefenen op grond van hun paranormale begaafdheid. De (genoemde) „Stichting inzake z.g. paranormale geneeskunst” heeft naar het mij voorkomt alleen een taak op het gebied van de research. Een mening, die, als ik het goed zie, gedeeld wordt door haar bestuur.

Geldt dit ook voor de z.g. magnetiseurs die door bestrijken van lichaamsdelen van patiënten een trilling in bepaalde spiergroepen kunnen opwekken? Ik meen dat het verantwoord is te zeggen, dat het magnetisme geen parapsychologisch verschijnsel is.

Ik kan hier niet diep op ingaan. Ik volsta met te wijzen op verbanden tussen het verschijnsel van z.g. magnetisme en verhoogde autosuggestie. Plaast men een scherm tussen magnetiseur en gemagnetiseerde, zodat er geen visueel of ander contact mogelijk is, dan treden door autosuggestie te verklaren verschijnselen op als het trillen van bepaalde spiergroepen. Dit gebeurt op het moment waarin de proefpersoon verwacht dat hij gemagnetiseerd wordt en dus onafhankelijk van het tijdstip waarop de magnetiseur zelf aan de proefleider aangeeft te gaan magnetiseren. Eventuele genezingen moeten dan ook vanuit dezewaarneming begrepen worden. De autosuggestieve werking, in elk mens potentieel aanwezig, speelt hier de hoofdrol. Hierbij moet niet vergeten worden dat menig ziekteverschijnsel de neiging heeft spontaan te genezen.

Tragikomedie

TRAGIKOMISCH is het verhaal van een politieprefect in Parijs, die ter bescherming van de volksgezondheid alle hem bekende kwakzalvers in zijn district ter registratie oproep.

Een van hen bleek bij onderzoek een artsdiploma te bezitten. Deze smeekte de prefect zijn arts-zijn geheim te houden, aangezien hij anders zijn omvangrijke praktijk onmiddellijk zou verliezen.

Vanuit het gezichtspunt der onverwerkte kinderlijke autoriteitsconflicten kan gezegd worden dat intensieve pro-

paganda van overheidswege tegen alle vormen van niet-officiële geneeskunde wel eens averechts effect kan hebben. En dat een werkelijke bestrijding der kwakzalverij een bestrijding van gevoelsstoornissen van het kind nodig maakt. Met name van voor hem niet op te lossen outoriteitsconflicten. Want deze zijn vooral de oorzaken van het rationeel niet te verklaren merkwaardige verschijnsel van het grote aantal bezoekers aan kwakzalvers in ons beschaafde land, besluit dr Musaph zijn boeiende opstel.

„Onder de groene zoden wordt gezwegen”

Interview langs omweg
met onze eigen medische redacteur!

Stevige borrel

DR R. E. WIERENGA te Barchem, oud-directeur van de Geneeskundige Dienst te Utrecht, heeft iets tegen kwakzalverij. Dat weten onze leden, die hem ongeveer een halve eeuw kennen als medelid en medisch redacteur van ons Maandblad. Dat weten ook de lezers van de Gelders-Overijsselse Courant, welke op 1 maart een halve pagina aan hem wijdde.

Dr Wierenga's bescheidenheid belte tot dusverre de redactie-secretaris hem te interviewen en laatstgenoemde grijpt gretig de thans geboden kans door gedeeltelijke overname van het GOC-artikel (van de hand van Willy H. Heitling) een interview-langs-een-omweg te publiceren!

„Hoe gaat 't met de strijd tegen de kwakzalverij?” vroegen we.

„Beroerd”, zei dr Wierenga. Dat is een raar antwoord in een verlichte eeuw als die van ons. Ruim tachtig procent van de mensen kan gratis een echte dokter raadplegen. Toch gooit men met handen vol zijn geld en zijn gezondheid het raam uit om lieden met een ruim geweten vet te mesten en rijk te maken.

Vroeger at men levende luizen als middel tegen de geelzucht. Ha, zult u zeggen, maar zulke vieze dingen doen wij, hygiënische mensen toch niet meer. Neen, maar niet lang geleden is er nog een kwakzalver veroordeeld die zijn patiënten mest liet snoepen. En juichend hebben ze de viezigheid betaald alsof het goud was. Of weet u misschien precies wat de geheimzinnige en „weldadige” middelen bevatten, die zij u te slikken geven?

Bijgeloof

MISSCHIEN worden er wat minder onsmakelijke dingen ingenomen dan vroeger. De Vereniging Tegen de Kwakzalverij is dan ook al drie kwart

NIEUWE LEDEN

DOORDAT de secretaresse de afgelopen weken met vakantie is geweest, blijft ditmaal de opgave van nieuwe leden achterwege.

eeuw bezig de mensen wakker te maken. Maar nu zijn er weer andere dingen in trek. Lui, die beweren meer te kunnen dan rechttoe, hebben volle wachtkamers.

Men lacht over bijgeloof, maar laat zich door kwakzalvers de gekste dingen wijs maken. Naast het geslik van ondeugdelijke en soms zelfs gevaarlijke medicijnen zijn in onze tijd de buitenisigheden in de mode gekomen. Men zweert bij aardstralen, en bij dure afschermkastjes waarvan de ondeugdelijkheid wetenschappelijk is vastgesteld. Men laat zich de hand opleggen, men gaat naar „helderzienden” of psychometristen, men betaalt zich blauw, en men neemt nog anderen mee ook. Natuurlijk zijn er wel dingen tussen hemel en aarde waarvan wij niet het rechtte weten. Maar zolang hier niets of onvoldoende wetenschappelijk vaststaat, moet men er gezondheid en geld niet aan wagen.

Geldklopperij

MEN herinnert zich wellicht het geval Leugemors uit Apeldoorn, om een voorbeeld uit eigen omgeving te noemen. Toen men deze man eindelijk te pakken had bleek tijdens de zitting van de Zutphense rechtbank dat deze kwakzalver per jaar f 134.000 verdiende. Hij verkocht tabletjes die hoogstens vijf centen inkoop kostten voor f 7.50 per stuk. Indertijd noemde hij zich gespecialiseerd op het gebied van huidziekten.

Een juffrouw die aan een huidziekte leed bestelde vol vertrouwen zijn middeletjes. Zij heeft er een kapitaal van verbruikt. Toen de kwaal maar steeds verergerde wilde ze naar een echte dokter, maar Leugemors vond dat niet aan te bevelen. Hij ging door met geld verdienen, tot de juffrouw dood was. Tijdens dezelfde rechtszitting is komen vast te staan, dat dit slachtoffer van deze kwaal zou zijn genezen als zij tijdig naar een arts was gegaan. Toch vertrouwen nog mensen zich aan zo iemand toe.

ONS LAND kent talloze van die geldmakers Er was er een, die een middel tegen drankzucht had. Het bevatte 39 pct. alcohol! Er was een bekend middel tegen huidaandoeningen. „Het zit toch aan de buitenkant”, dacht men. Maar achteraf bleek het nieraandoeningen te veroorzaken.

De psychische kwakzalverij is erger dan ooit tevoren. Men laat zich bestrijken en in de ogen kijken, of op de rug van de hand, en men zweert bij lieden die geheimzinnig met de ogen draaien en ernstige blikken hebben. „Die kwakzalvers hebben een mensenkennis waar je van omvalt”, zegt dr. Wierenga, en dat is een van de oorzaken van hun succes. In onze tijd neemt het bijgeloof meer en meer de plaats in, die vroeger allerlei fantastische middeltjes hadden. De boertjes raken de mode uit. De fantasten komen er in.

Het komt vooral, zegt de dokter, omdat wij in zo'n verwarde wereld leven. Men wil zich ergens aan vast klemmen. Daar komt bij dat, wie zich door zo'n gezondheidsgoochelaar genezen waant, zijn vermeend succes van de daken schreeuwt. Wie teleurgesteld is zwijgt. En die onder de groene zoden liggen kunnen niet meer klagen.

Aartskwakzalver (slot)

psychiatrische hulp, geen middel ter wereld kan galstenen en galblaasontsteking genezen op de wijze als de folder aangeeft, „nierziekten” zijn er zóveel, dat specialisten een leven wijden aan de bestudering, en indien u ziet wat met behulp van Röntgenfotografie, elektro-optische apparatuur, ontlastingsonderzoek en onderzoek van de maaginhoud moet geschieden om de arts enig beeld te geven van de oorzaak van de maagpijn, begrijpt u zeker wel, dat de aankondiging uit Wildervank eenvoudig misdadig is.

Loop er niet in! Spek de kwakzalvende parasieten niet ten koste van uw gezondheid en leven, en ten koste van dat van uw dierbaren! Werp hun geklets in het vuilnisvat, hun kruiden, drankjes en zalfjes achterna!

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, *Arts* te Amsterdam, *Voorzitter*; E. Mijnaerds, *Tandarts* te Amsterdam, *Vice-voorzitter*; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Fred. Hendriklaan 40, Naarden, *Secretaresse*; L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester*; mej. E. H. Hengeveld, *Arts* te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; Dr J. C. de Jong, *Hoofdapotheeker* Binnengasthuis te A'dam; Dr H. H. Scholten, *Dierenarts*, Veterinair Insp. v. d. Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, *Comm. van politie* te Amsterdam; A. Verschuur, *Arts* te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, *Referendaris* bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maandblad minimum f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden, Penningmeester; L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden, tel. 02959/9114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr, Patroclusstraat 23, Amsterdam-Z.

Oppericht 1 Januari 1881

„Ik ga nooit meer naar de kwakzalver!”

NIEMAND kan een klemmender be-
toog tegen de misdadig-lichtzinnige
kwakzalvers houden dan hij of zij, die
door hun roekeloze hocuspocus aan de
rand van het graf is gebracht. Zo'n be-
toog, onder de titel „Ik ga nooit meer
naar de kwakzalver?“, schreef mej. H.
C. B. Bueninck in het tijdschrift van de
Ned. Ver. van Suikerzieken (1957, no.
2). Wij laten het bijna onverkort vol-
gen, als een ernstige waarschuwing
verre te blijven van de kwak en diens
kwalijke praktijken.

Dit jaar ben ik gedurende 32 jaar lij-
dende aan suikerziekte en gedurende 28
jaar spuit ik insuline. 32 Jaar geleden
werkte ik als leerlingverpleegster in een
Diaconessenhuis in Duitsland. Plotse-
ling begon ik bij de avondboterham 5 à
6 glazen thee te drinken. Mijn duitse
medeleerlingen lachten en zeiden:
„Onze hollandse drinkt haar nationale
drank met hartstocht“. Ik werd steeds
magerder en toen de direktice dacht
dat ik heimwee had, gaf zij mij in over-
weging naar Nederland terug te keren.
Niemand kwam op het idee, dat ik sui-
ker kon hebben. De huisarts in Amster-
dam onderzocht mij, ook de urine, maar
vond geen afwijking. Na enkele maan-
den rust houden begon ik weer in een
apotheek te werken, want oorspronke-
lijk was ik apothekersassistente. Ik ont-
dekte, dat ik mijn werk niet meer aan-
kon zoals vroeger. Ik was zenuwpil en
kreeg een zenuwhoest. De arbeid in de
apotheek bevredigde mij niet meer en
daar ik dolgraag verpleegster wilde zijn,
wilde ik dolgraag weer in de ziekenver-
pleging terug.

Bij een keuring werd voor het eerst
suiker in de urine gevonden. Dat was
een jaar nadat ik in Duitsland zoveel
thee dronk. Ik werd toen definitief afge-
keurd voor de verpleging en in die tijd
— het was 1926 — stond men als sui-
kerzieke eigenlijk als invalide in het le-
ven, want ook in de apotheek kwam ik
niet meer terug. De huisarts gaf mij een
ouderwets dieet, geen brood, veel
eieren, boter, room en groenten. Toen
ik niet suikervrij werd, verwees hij mij
naar een specialist en deze constateerde
na bloedonderzoek diabetes mellitus.

Het was een zware slag om op 27-
jarige leeftijd te moeten horen, dat ik
noch in de verpleging, noch in de apo-
theek meer mocht werken. Ik wilde

graag wat werken en maakte mij in Am-
sterdam verdienstelijk door voor een
vereniging jonge meisjes, die in Amster-
dam kwamen wonen, behulpzaam te
zijn.

Later nam een duitse zendingsvereni-
ging, die in Nederland een huis opende,
mij in dienst als sekretaresse, waardoor
ik wat zakgeld verdiende. De beheer-
ders van dit tehuis dweepten met na-
tuurgeneeskunde. Ik wist daar weinig
van en waar zij het goed met mij meen-
den, liet ik mij overhalen om naar Duits-
land te gaan naar een natuurgenees-
kundige ogendiagnostiker, let wel, geen
arts. Dezen mochten destijds in Duits-
land praktijk uitoefenen. Deze natuur-
geneeskundige gaf mij een suikerkrui-
denthee en nog een middeltje, waarvan

ik regelmatig een aantal druppels moest
innemen.

Natuurlijk ging het totaal verkeerd.
Ik had aceton en dat was duidelijk te
ruiken. Het werd mijn redding, dat ik
door een blindedarmontsteking voor
een operatie naar 't Diaconessenhuis in
Utrecht moest gaan. Daar werd ik met
insuline behandeld. Wanneer er geen
insuline was geweest, zou dat mijn einde
hebben betekend, maar het insuline was
het levenreddende middel. Na het zie-
kenhuis verbleef ik nog enige maanden
in een rusthuis. De internist was kwaad
toen hij van mij hoorde waardoor ik zo
verknoeid was en ik hoor hem nog zeg-
gen: „Denkt u er om, u houdt zich ver-
der aan mijn adviezen en laat alle men-
sen kletsen, die met raad komen“. U
zult begrijpen, dat ik door deze ernstige
les heb leren inzien, dat kwakzalverij uit
den boze is.

„FIT” is FOUT

BRONSEMA'S DRUKKERIJ N.V. te
Enschede is de uitgeefster van het tijds-
chrift „Fit, Maandblad voor Gezond-
heid en Levensvreugd“, dat via drogis-
ten onder het publiek wordt gebracht.
In het februari-nummer '57 komt een
artikel voor, getiteld „Op het „spreek-
uur” van de drogist“.

De schrijver, blijkens de titel van zijn
bijdrage drogist van beroep, behandelt
vragen over Silicon-wrijfwas, de berei-
ding van gezuiverde honing, een was-
bad voor houtzeep, enz. en merkt ter-
loops op, dat een gering percentage
der mensheid een overgevoeligheid ten
aanzien van drop bezit. Tegen deze ad-
visering bestaat geen bezwaar.

Werken mentholcrystallenen gunstig
bij een verstopte neus? vraagt een le-
zers. Los ze op in eenheet kamillen-
dampbad en adem de „gementholeer-
de” damp in of gebruik een der beken-
de verkoudheidszalven, raadt de dro-
gist. Een andere dame deelt hij mede
uitstekende resultaten van groene le-
vertraanzep te hebben gezien bij over-
gevoelige huid-, jeugd- en vetpuistjes.
Wat is het beste middel tegen verbran-
ding? vraagt weer een ander. Bismuth-
brandwindsels, picrinezuur, tannine-
oplossing, lijnolie met kalkwater, ant-
woordt de drogist. Met laatstgenoem-
de adviezen balanceert de drogist-
auteur op de uiterste grens van zijn
drogistelijke arbeidsterrein — en hier
en daar doet hij onzes inziens een pasje

buiten dat terrein.

Maar ver over de schreef gaat de ad-
viserende drogist bij zijn antwoord aan
een asthmapatiënt. Hij beveelt asthma-
kruiden en asthmasigaretten aan en
praat over het „veel gebruikte, door-
gaans zeer snel werkende asthma-
praeparaat Glycerenan“, waarbij een
asthmapompje van node is. Het zake-
lijke element schittert allerminst door
afwezigheid, want het advies besluit:
„Uw drogist kan u aan alle genoemde
producten, ook het pompje, helpen.“

Hier blijkt dus helaas, dat ook „Fit“
niet schroomt bij monde van een dro-
gist geneeswijzen en geneesmiddelen
aan te prijzen, waarin uitsluitend de
medicus zeggenschap behoort te heb-
ben. In geen van zijn adviezen beveelt
de Fit-drogist een bezoek aan huisarts
of specialist aan. Hij scheert blijkbaar
meubelwrijfwas, houtzeep en asthma
over één kam: allemaal aangelegenheden,
die zonder dokter in onderling
overleg van drogist en klant kunnen
worden opgelost.

„Fit, Maandblad voor Gezondheid
en Levensvreugd“ is met dergelijk ge-
schrijf op de verkeerde weg. De glans
van zijn meubels en de reinheid van
zijn textiel overlegge men vrijelijk met
zijn drogist, maar asthmalijders en an-
dere patiënten doen er verstandig aan
allereerst de arts te raadplegen: dat
zal hun fitheid, gezondheid en levens-
vreugde slechts ten goede komen!

Dr A. Melchior: KWAKZALVERIJ

„Het taaie leven van de kwakzalverij, tegen alle logica in, is toch zeer verklaarbaar.”

HET BEHOEFT GEEN BETOOG, dat de kwakzalverij, in welke vorm ook, een afschuwelijk kwaad is. Het doet er niet toe, of de kwakzalver uit puur winstbejag de goedgelovigen bedriegt of dat hij met de beste bedoelingen geheel onbaatzuchtig dood en verderf onder de mensen zaait. De slachtoffers staan aan dezelfde rampen en gevaren bloot. Volkomen terecht beschermt de Nederlandse wet de bevolking tegen de praktijken van allen die zich onbevoegd, dus zonder wetenschappelijke opleiding en gedegen kennis aan de geneeskunde wagen. Daarom is het betreurenswaardig dat sommige rechters dit niet inzien en met medische onkunde hun juridische kennis misbruiken om gevaarlijke beunhazen tegen de Wet in bescherming te nemen.

Ongetwijfeld zal dit voortduren, zolang er kwakzalverij bestaat en wees er van overtuigd, dat hier met eeuwen gerekend moet worden, ondanks de snelle vooruitgang der wetenschap en ondanks de onmiskenbare, zij het langzame groei der beschaving. Doch dat

DR A. MELCHIOR, de Haarlemse gynaecoloog die con amore en con brio ons maandblad illustreert, heeft op de jubileumbijeenkomst van de Ned. Vereniging tot Rheumabestrijding (1927-1957) niet de tekenpen, maar het woord gevoerd. Bijgaand publiceren wij het eerste deel van zijn rede, volgende maand het slot.

taaie leven van de kwakzalverij, tegen alle logica in, is toch zeer verklaarbaar. Want uiteindelijk is de kwakzalverij een natuurlijk kind, onwettig geboren uit dezelfde moeder als de geneeskunde. De kwakzalverij is het buitenbeentje, de gedegeneerde bastaard van de magie, die ook de geneeskunde voortbracht en die diep geworteld is in de menselijke geest. Niet alleen bij de primitieve oermens, maar ook nog bij de moderne mens.

Bij oppervlakkige beschouwing zien we een grote overeenkomst tussen de hond, die zijn wonden likt, en een oermens, die ze met water bet. Misschien mogen we het bij beiden instinct noemen. Maar toen de mensen opmerkten, dat het de pijn verzachtte, pasten ze ook natte omslagen toe bij etterende wonden en andere ontstekingen. En dit is een stap verder, met het nadenken over genezen moet ook de magie ingeschakeld zijn. Elke primitieve mens immers wijt alle pijnen en ziekten aan kwaadwilligheid van de geesten en demonen, die hem altijd omringen en beïnvloeden.

Denk daar niet gering over! Persoonlijk had ik het grote voorrecht om vrij lang en intens met primitieve mensen in verschillende uithoeken van de wereld te verkeren. Ik heb mijn best gedaan hun denkwijze te begrijpen en er de onlogische logica van te volgen. Ik meen, dat als we maar éven hun allesbeheersend bijgeloof van wraakzuchtige

geesten aanvaarden, veel van hun tovergeneeskunst verklaard is. Wanneer u vervolgens ondervindt, hoe onmogelijk zij tot andere gedachten zijn te brengen, dan zult u evenals ik beseffen, dat het oeroude verband tussen geneeskunde en bovennatuurlijke magie de zotste kwakzalverij nog lang in stand zal kunnen houden.

Meen niet, dat logica en wetenschap dit spoedig zullen veranderen. Ik wil u slechts één ervaring vertellen, die ik bij de primitieve Uluguru-negers in Oost-Afrika opdeed: Een jonge vrouw bloedde, al haast twee jaar. Alle tovermiddelen, bezweringen en kostbare dierenoffers van de waganga, van de toverdokters hadden gefaald. Al maanden lag ze op haar slaapmat in het duister van de hut en sloom sloop haar jonge leven weg. Het wachten was op de dood. Tegen het verbod van de zwarte collega's in werd ik in consult geroepen en ik constateerde een best te verhelpen gynaecologische afwijking. Ondanks het heftig verzet van de waganga en het stamhoofd heeft ze zich laten opereren.

Zowel vóór als na de operatie heb ik de mensen alles zo duidelijk mogelijk uitgelegd. Doch ze luisterden nauwelijks en ieder was ervan overtuigd, dat ik de buik alleen maar had opengesneden om er de boze geest uit te halen. Toen was de vrouw natuurlijk meteen genezen. Ik was meteen de grote toverdokter. Mensen met huidzweren en

(Slot zie pag. 3)

„WONDEREN OP BESTELLING”

De grote gok, met als inzet: uw leven!

TOT de kundigste bestrijders van de kwakzalverij behoort dr H. J. W. Droogleever Fortuyn te Bussum, auteur van het veelgelezen boekje „Kwakzalverij, bijgeloof en geneeskunst” (uitg. Stafleu, Leiden). Op 18 maart hield hij een lezing te Haarlem; aan het verslag in het Haarlems Dagblad ontleen wij het navolgende.

Dr Droogleever Fortuyn zei dat er mensen zijn die graag spreken over het failissement van de wetenschap; deze mensen zien daarbij echter over het hoofd dat de technische ontwikkeling op velerlei gebied zonder de wetenschap niet mogelijk zou zijn geweest. Wetenschap is wijsheid, die waarheid zoekt. De wetenschap gaat nooit achteruit maar zoekt steeds nieuwe wegen, die naar verbetering van de methode voeren.

Ons dagelijkse leven is vervuld van de wonderen der natuur, maar er zijn mensen die hiermede niet tevreden zijn en „wonderen op bestelling” verlangen. Uit dit geloof in het wonder ontstond de kwakzalverij. Daarbij komt nog dat de dokter van tegenwoordig niet meer omgeven is door het geheimzinnige van de wonderdoener, zoals dat in vroegere tijden het geval was.

Volgens de spreker is het niet eenvoudig de kwakzalverij te bestrijden. Wanneer iemand zou vertellen dat de eerstvolgende honderdduizend van de Staatsloterij op het lotnummer 4711 zal vallen, zal niemand hem geloven. Maar als een onbevoegde beweert dat hij aanvoelt waar de ziekte of de kwaal zit, dat hij een ingeving krijgt welke kruiden de patiënt zullen genezen, dan nemen velen dit grif aan.

DOOD

EEN ECHTPAAR negeerde het advies van een specialist hun baby in een ziekenhuis te doen opnemen, aldus een bericht in het Britse dagblad „Daily Sketch” van 27 maart. Man en vrouw namen een natuurgenezer in de arm en op diens advies stelden zij hun twintig maanden oude dochtertje Lindsey op een dieet van rauwe appels, ananassap, melk en water. Het kind stierf acht dagen later.

De lijkschouwer deelde de jury voor de lijkschouwing mede: „Ook al meent gij, dat de vader en moeder hopeloos fout waren, er is (volgens de wet) geen sprake van moord.” Hij vroeg de vader, de dertigjarige John Ikin: „U gelooft niet in de medische stand, wel?”

Ikin antwoordde: „Nee, daar geloof ik niet in.”

De kwakzalver heeft ook dit op de wetenschappelijke geneeskunde „voor”, dat hij stellig overtuigd is van de heilzame werking van zijn middel, terwijl de arts zich altijd voorzichtig moet uitslaten over het ziekteverloop. In 1900 stierven in ons land nog tweehonderd mensen op de honderdduizend aan t.b.c. In 1950 was dit sterftecijfer bij een gelijk aantal mensen teruggebracht op zeven. Weliswaar komt dit door de grote verbetering van de maatschappelijke omstandigheden, maar niemand zal in twijfel trekken, dat dit ook in ruime mate te danken is aan de vooruitgang van de geneeskundige behandeling. Tenslotte vroeg dr Droogleever Fortuyn zijn gehoor zelf de vraag te willen beantwoorden of het gokken met de gezondheid met het leven als inzet al dan niet verantwoord is te achten.

Dr Melchior - Kwakzalverij

(slot)

hartkwalen, lammen, blinden, doven en zelfs een twistzieke vrouw werden mij gebracht, opdat ik hun de buik zou opensnijden om de boze geesten eruit te halen. Redelijke geduldige uitleg hielp niets, zodat de stumperds teleurgesteld, soms zelfs boos naar hun dorpen terugkeerden, overtuigd dat ik een groot maar een wispelturig en weinig menslievend tovenaer was. De magie won het van de wetenschap.

Volkomen te begrijpen, omdat de onontwikkelde mens de ziekte-oorzaken niet kent. Zogoed als wij zoekt ook hij een verklaring, en omdat zijn kennis geen oplossing biedt grijpt hij vanzelf naar het bovennatuurlijke, waarmee hij vertrouwd is en waarin hij een overvloed van onmogelijke geneesmogelijkheden vindt.

Na verloop van tijd groeide die tovergeneeskunst bij alle volken tot een ingewikkeld systeem van diepgeworteld bijgeloof. Hierbij werden de ceremonieën dikwijls van meer belang geacht dan de geneesmiddelen zelf. Ook in ons land: Bloed van een zwarte kat genas stuipen. Maar dan moest die kat eerst nagejaagd worden tot hij dood neerviel. Dan pas joeg het kattedoel van de stuipen uit. Dus toch een beetje schijnlogica, zoals die ook ten grondslag lag aan de heilzame werking van de wroetpoot van een mol, die kinderen aan de hals gebonden werd om de tandjes door te laten komen. Duizenden dergelijke middeletjes hebben onze voorouders gekend, honderden worden nog heden gebruikt, ondanks de steeds voortschrijdende geneeskunde, die voor ieder klaar staat.

VONNISSEN

DORDRECHT — Dordtse handoplegger A.P.W. (53 jaar) in hoger beroep door de rechtbank veroordeeld tot 3 maal f 50 boete (Dordr. Nieuwsblad 1-3). Naar wij vernemen is door dr A. in 't Veld, geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid in Zuid-Holland, bij het Medisch Tuchtcollege een klacht ingediend tegen de Haagse arts J.H.W., die tijdens het proces tegen A.P.W. als getuige à décharge verklaarde elf van diens „patiënten” in anderhalf uur tijds te hebben onderzocht.

HOOFDDORP — Amsterdamse handoplegger G.D. (53 jaar), die ook recepten schreef en kruiden leverde, door de kantonrechter veroordeeld (overeenkomstig de eis) tot 3 maal f 100 boete of 3 maal een maand hechtenis (Hoofddorpse Courant 18-4).

ROTTERDAM — Rotterdamse tandarts A.P.S. wegens ongeoorloofde medewerking aan een der beruchte tandrooi-instituten in de Maasstad door de kantonrechter veroordeeld tot f 1.000 boete of 3 maanden hechtenis (Haarlems Dagblad 5-4).

ZAANDAM — Amsterdamse betonwerker F.O. (49 jaar), die te Zaandam als handoplegger opereerde, door de kantonrechter veroordeeld tot 3 maal f 25 boete onvoorwaardelijk en 3 maal f 250 of 50 dagen voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar (Telegraaf 25-4).

ZWOLLE — Hongaarse violist-helderziende M.W. (30 jaar), beschuldigd van oplichting van een landbouwer en diens huishoudster te Dedemsvaart („afbidden van op geld rustende vloek”), door de rechtbank vrijgesproken wegens gebrek aan bewijs; gelijktijdig wegens oplichting te Bathmen veroordeeld tot f 300 boete en voorwaardelijke hechtenis van 2 maanden (Volkskrant 8-5).

4
VIER

DEZE MAAND mogen wij drie vrouwelijke en een mannelijk lid aan onze ledenadministratie toevoegen:

mej. T. Heida, districtsverpleegster te Almkerk (N.-B.);

mej. dr Cath. Hovens Greve, arts te Leiden;

mevr. C. M. E. Kregten-van Beek te Heemstede en

de heer D. van Heuven, arts te Voorst.

ARTS en KWAK

DE VOORDRACHT van dr Melchior over kwakzalverij heeft in de Nederlandse pers een verheugend wijde publiciteit gekregen, zulks tot ongenoegen van de heer H. A. Hazeloop te Den Haag. Deze zond aan diverse bladen een brief, die door enige redacties in al dan niet verkorte vorm werd opgenomen. Dit rondschrijven luidde als volgt.

„Dr Melchior heeft zich doen kennen als een fel bestrijder van alle geneesmethoden, die niet aan onze universiteiten worden gedoceerd en welke beoefenaren hij zonder uitzondering wil rangschikken onder de verzamelnamen kwakzalvers, geneeskundige analfabeten en wat dies meer zij.

Het zou wellicht niet de moeite lonen aan dergelijke uitingen van zelfverheerlijking aandacht te besteden, ware het niet dat er nog een grote groep van medici bestaat, die alleen kunnen geloven aan de volmaaktheid van hetgeen zij zelf presteren en dit geloof aan andersdenkenden trachten op te leggen. Dit wil dus zeggen, dat zij een staatsgeneeskunde in het leven willen roepen, in de hoop op deze wijze de ontwikkeling, zoals die zich de laatste tijd steeds nauwkeuriger aftekent en die reeds 20 jaar geleden is voorspeld, te kunnen tegenhouden. Eén van deze symptomen is, dat steeds meer artsen, de ontoereikendheid van hun kennis inziende, de hulp inroepen van paranormaal begaafden. Ook onze regering heeft zich daaraan niet kunnen onttrekken, zoals nog onlangs is gebleken toen een rijksbureau aan een magnetiseuse ten behoeve van haar patiënten ontheffing van het autorisatieverbod op zondag heeft uitgereikt, welk besluit de minister van verkeer en waterstaat tegenover een lid van de Tweede Kamer heeft verdedigd. Bestrafing van alle bona-fide magnetiseurs, zoals de heer Melchior heeft bepleit, zou indien dit al mogelijk ware, er slechts toe kunnen leiden, dat de kwakzalverij nog ernstiger vormen zal gaan aannemen dan reeds thans het geval is.

De enige mogelijkheid om te komen tot een meer vruchtbare samenwerking tussen de officieel toegelaten artsen en de paranormale genezers en daardoor ook tot een betere volksgezondheid is gelegen in de totstandkoming van een meer gedifferentieerde opleiding der

aanstaande medici aan de Nederlandse universiteiten zoals die in vele andere landen bestaat.

Bij ons weten is de Haagse Courant het (helaas) enige dagblad, dat het in gezonden stuk van de heer Hazeloop aan zijn medische medewerker doorzond. De repliek van deze arts luidde: „Elke medicus weet uit ervaring, welke grote ongelukken door kwakzalvers e.d. kunnen worden veroorzaakt. Maar al te vaak immers blijven mensen met een ernstige aandoening, die behandeld kan worden, hun heil zoeken bij een kwakzalver, tot nadeel van hun gezondheid.

Indien iemand zich vestigt als schoenmaker, kan dit slechts geschieden, nadat hij een bepaalde opleiding heeft genoten. Men zal er niet aan denken, zijn schoenen te laten maken bij een smid of een kruidenier. Het merkwaardige is evenwel, dat sommige mensen menen, dat iemand de geneeskunde en de geneeskunde zo maar eigen kan zijn zonder voorafgaande studie. Deze mensen zullen hun schoenen niet naar de kruidenier brengen. Wel stellen zij hun lichaam en gezondheid ter beoordeling en behandeling van iemand die geen of onvoldoende studie heeft gemaakt van geneeskunde.

Elke arts weet, dat zijn opleiding van tenminste 7 jaar medische studie hem nog slechts in staat stelt zeer ten dele kennis te vergaren van de geneeskunde. De medicus is zich dus zijn beperkte kennis terdege bewust en gelooft zeker niet aan de volmaaktheid van hetgeen hij presteert zoals inzender meent.”

Op de onjuiste uitlatingen inzake

zelfverheerlijking, staatsgeneeskunde enz. gaan wij niet in, aangezien zij het probleem der kwakzalverij niet raken. De opmerking van de heer Hazeloop betreffende de verlening van een zondagsrijvergunning aan een handoplegster verdient echter rechtzetting: de minister van Verkeer en Waterstaat heeft, na aanvankelijk de kern van de kwestie te hebben omzeild, in het parlement erkend, dat deze vergunning NIET aan de handoplegster had moeten worden uitgereikt.

Peilloos diep

EEN WEEK na dr Melchior's voordracht verscheen in de rubriek „De kleine wereld” van het Haarlems Dagblad een artikel „Dr. Kunstenaar”, waarmee de auteur J. L. kennelijk op dr Melchior mikt. Hij bespreekt „het streven van de medische wetenschap om het leven te verlengen tot in het oneindige”. Daarin heeft zij volgens J. L. tot dusverre gefaald, „want alle mensen gaan nog altijd dood”. Het wordt tijd, dat de artsen hun strijd („aangeblazen door de blaasbalgen van de onverdraagzaamheid of de beroepsijver”) tegen de onbevoegden staken en... hen te hulp roepen. „Gebrevetteerde doktoren en onbevoegde paranormalen” moeten elkaar „herkennen en erkennen”.

Wij hebben het „betoog” van de heer L. in peilloos diepe bewondering ten einde gelezen. In twintig jaar journalistieke arbeid is het ons nimmer mogen gelukken een artikel met een fractie van de zotteklap des heren J. L. in een Nederlands persorgaan geplaatst (en gehonoreerd) te krijgen. Wat een man!

CONTRIBUTIE 1956

Enkele leden hebben de contributie 1956 ad f 5,— nog niet voldaan!
Mogen wij op een spoedige giro rekenen?

CONTRIBUTIE 1957

Beleefd verzoek de contributie ad f 7,50 over te maken! U bespaart ons daardoor veel extra werk.

Enige leden hebben voor 1957 nog het oude bedrag ad f 5,— gegireerd.
Mogen wij hun vriendelijk verzoeken ons alsnog f 2,50 te zenden?

De Penningmeester

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, *Arts* te Amsterdam, *Voorzitter*; E. Mijnaerends, *Tandarts* te Amsterdam, *Vice-voorzitter*; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Fred. Hendriklaan 40, Naarden, *Secretaresse*; L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester*; mej. E. H. Hengeveld, *Arts* te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; Dr J. C. de Jong, *Hoofdapotheker* Binnengasthuis te A'dam; Dr H. H. Scholten, *Dierenarts*, Veterinair Insp. v. d. Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, *Comm. van politie* te Amsterdam; A. Verschuur, *Arts* te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, *Referendaris* bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maandblad minimum f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden, tel. 02959/9114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr, Patroclosstraat 23, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 Januari 1881

Dr A. Melchior: KWAKZALVERIJ

VELE KWAKZALVERS zoeken een middenweg: ze combineren hun duistere magie met hun even duistere schijnwetenschap. Het succes, althans het financiële succes hangt af van de handigheid van de bedrieger, van het psychologisch talent van de kwakzalver. Geneeskundig moge hij een volslagen analphabeet zijn, in het juiste praatje op het juiste moment is hij een meester en heel dikwijls de dokter de baas. Daardoor wint hij dikwijls het pleit tegen alle logica en rede in: Ik herinner mij hoe ik als semi-arts eens mijn vader vergezelde, toen deze bij een vloeiende boerendochter werd geroepen. Tijdens de behandeling, waarbij ik gedienschtig de tas en een waskom klaar hield keek de moeder van de patiënte met arendsogen toe. Toen mijn vader moeizaam een placenta en een flink ontwikkelde vrucht tevoorschijn haalde vroeg de boerin scherp: „Dokter, wat scheelt mijn dochter eigenlijk?”

Mijn vader toonde de vangst en zei: „Tja, 'n miskraam, moeder. Dat kan gebeuren...”

„'n Miskraam? U moest zich schamen! Hoe durft u dat van mijn dochter te denken!”

„Maar vrouw, je meent toch niet, dat ik ongeboren kinderen in mijn broekzak meedraag?” Mijn vader kreeg voorgoed zijn congé en volkomen te goeder trouw werd de behandeling verder aan een bekend kwakzalver toevertrouwd. Met visseagal genas die de dochter van „zwarte zinkings”, wat ze zelf nog geloofde ook, want daar was de miskraam van gekomen.

Hef nu niet de handen ten hemel, omdat er nog zoveel onverstand bestaat. Wees liever dankbaar, dat het oeroude bijgeloof gestadig terrein verliest. Besef dat onze geneeskunde nog lang niet alles vermag en erken dat de magie nog altijd trekt. Aardstralenkastjes, handopleggers, magnetiseurs, ik noem er maar wat op, al weet ik, dat ik hiermede tegen heilige huisjes schop. Ieder weet, hoe voor officiële erkenning van dergelijke lieden wordt gewerkt. Maar van harte hoop ik, dat deze kwakzalvers die nimmer zullen krijgen!

En niet, omdat ik persoonlijk nu eenmaal niets van hun magie geloof. Want zelfs al bestonden er mensen met derge-

lijke magische geneeskrachten, dan nog zouden ze een groot gevaar zijn. Zonder medische kennis zouden ze huns inziens een hoofdpijn wegtoveren, maar een maagzweer, een typhus miskennen of een kankerpatiënt de dood injagen. Daarom zijn zij te allen tijde even gevaarlijk als andere kwakzalvers. Want

zij houden de mensen terug van medisch onderzoek en doeltreffende behandeling. Daarom zijn ook de meest onbaatzuchtige onbevoegden, dat wil zeggen ondeskundige genezers, levensgevaarlijk. En daarom moeten zij allen zonder onderscheid geweerd worden. Niet omdat de Staat de dokters of het artseneroep moet beschermen, maar omdat elke zieke recht heeft op de bescherming, die slechts de wet kan verlenen.

„Maar vrouw, je meent toch niet, dat ik ongeboren kinderen in mijn broekzak meedraag?”

DE interessante beschouwing van dr H. Musaph in het Maandblad van mei j.l. heb ik met veel belangstelling gelezen. Zijn stelling dat er geen paranormale geneeskunde bestaat, heeft mijn volle instemming, doch zijn bewering „dat men kan zeggen dat telepathie wetenschappelijk is aangetoond” moet op een misvatting berusten, hetgeen uit het volgende moge blijken.

In de Verenigde Staten tracht dr J. B. Rhine al vele jaren, door het laten raden naar kaarten, het bestaan van buitenzinnelijke waarneming (telepathie, helderziendheid e.d.) te bewijzen. In de eerste jaren, toen er aan de techniek nogal wat mankeerde, werden schijnbaar enige successen geboekt, doch al naar gelang de critiek zich deed gelden verminderden de resultaten, zodat er al geruime tijd een nijpend tekort aan „goede raders” bestaat. De schijnsuccessen uit de begintijd werden over de wereld rondgebazuind, met het gevolg dat tegenwoordig nog velen, ook onder de intellectuelen, volkomen onrechte menen dat buitenzintuigelijke waarneming (ESP) wetenschappelijk bewezen is.

Dr R. S. Kaufmann en dr F. D. Sheffield, van de Yale Universiteit, verklaren nadrukkelijk dat hun proeven alle ESP-resultaten ongeldig maken. Dr Rhine zelf schreef trouwens in zijn in 1947 verschenen boek „The Reach of the Mind”, dat ESP door de wetenschap niet wordt aanvaard. Ten aanzien van telepathie had hij reeds eerder verklaard, dat deze niet voldoende bewezen is. (Journal of Paraps., Vol. 9, Sept. '45, cit. Soal & Bateman Mod. Exp. in Tel.)

Op het in 1953 te Utrecht gehouden congres van parapsychologen heeft een viertal Engelse onderzoekers nadrukkelijk verklaard, dat zij twifelen aan het bestaan van telepathie, helderziendheid e.d. en dat zij van mening zijn dat het wetenschappelijk bewijs daarvoor niet is geleverd. Daarom eisten zij met klem, dat, waar de woorden „telepathische verschijnselen” worden gebruikt, deze moeten worden voorafgegaan door „naar beweerd wordt”.

De Engelse parapsycholoog dr S. S. Soal heeft in zijn boek „The experimental situation in psychical research” (1947) geschreven, dat het aantal uitgevoerde experimenten en het aantal ontdekte goede raders beide zo belachelijk klein zijn, dat er nauwelijks een vondst is gerapporteerd die voldoende bevestigd is.

In ons eigen land heeft men evenmin succes gehad met de pogingen langs experimentele weg het bewijs te leveren voor het bestaan van telepathie e.d. Zo hebben b.v. ook de door prof. dr. F. A. Heyn met behulp van elektronische apparatuur verrichte onderzoekingen op dit gebied gefaald.

Het Belgisch Comité voor de Wetenschappelijke Navorsing van Paranormaal geachte Verschijnselen, dat in 1949 werd opgericht door een aantal geleerden van verschillende faculteiten, onder leiding van prof. dr A. Bessemans, heeft verklaard dat onder talrijke paranormaal geachte verschijnselen die het heeft onderzocht tot nu toe geen enkel „echt” verschijnsel werd aangetroffen.

P. B. OTTERVANGER

RECHTZETTING

IN ons februari-maart-nummer gaven wij verslag van een kwakzalverproces te Dordrecht, waar de heer A. in 't Veld, arts, geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid voor Zuid-Holland, als getuige-deskundige was gedagvaard. Wij meenden, dat dit wellicht een gevolg was van het request, dat onze Vereniging anderhalf jaar geleden aan de minister van Justitie richtte met het verzoek in strafzaken tegen kwakzalvers als regel de Inspecteur van de Volksgezondheid als getuige-deskundige te horen, „als tegenhanger tegen de velen, die voor het gerecht als om strijd komen getuigen ten voordele van de kwakzalver, die hun goed zou hebben gedaan, die hen zou hebben genezen en die desalniet-

temin als een gevaar voor de volksgezondheid moet worden gezien”.

Dokter In 't Veld bericht ons echter: „Het zal U niet onbekend zijn, dat ik de acties van Uw Vereniging van harte ondersteun en mij verheug in hun successen. In dit geval meen ik er goed aan te doen U even te berichten, dat zowel de Ambtenaar van het Openbaar Ministerie als de Officier van Justitie te Dordrecht deze ministeriële stimulans niet nodig hadden, daar zij mij reeds eerder in de jaren 1953 en 1954 als getuige-deskundige hebben opgeroepen. Hetzelfde is het geval bij het Kantongerecht te Gorinchem (1952). Ter verdere informatie wil ik U mededelen, dat ik bij de Rechtbank te Den Haag op 8 februari j.l. optrad als getuige-deskundige tegen de kruidkundige G. C. O., wonende te Leiden. In hoeverre

DOOR de jarenlange ervaring geleerd stelt de Amsterdamse politie bij haar opsporingswerk geen prijs op samenwerking met personen, die zich helderziende noemen, en wijst elk aanbod daartoe beslist af. Dit neemt echter niet weg, dat zij — enkel en alleen uit piëteitsoverwegingen — aandacht schenkt aan aanwijzingen, verstrekt door zogenaamde paragnosten, wier hulp buiten de politie om door ouders van een vermist kind wordt ingeroepen. Deze aanwijzingen hebben te Amsterdam echter nimmer ook maar iets bijgedragen tot de opsporing van de vermiste.

Aldus de Amsterdamse commissaris van politie H. Dijkstra, chef van de afd. Zwendel, op 2 maart 1956 in een radiovoordracht. Hij illustreerde zijn betoog met een tragisch voorval („één uit de vele mislukkingen”), waarbij liefst zes zogenaamde paragnosten of helderzienden optraden. De een faalde nog jammerlijker dan de ander. De woordelijke tekst van de heer Dijkstra gaat hiernevens.

Wij herinneren in dit verband aan het feit, dat ook de Rotterdamse politie van helderzienden haar bekomst heeft. In oktober 1956 publiceerden wij hierover een artikel van de Rotterdamse hoofdcommissaris, wiens conclusie luidde: „De resultaten van helderzienden op het terrein der criminologie zijn niet van dien aard, dat bij het vastlopen van het politieonderzoek hun hulp met vertrouwen kan worden ingeroepen.”

Wij herinneren tevens aan het feit, dat onlangs een z.g. paragnost in Zeist wilde komen optreden. Na een voorproefje voor de pers, dat voor de man een jammerlijk fiasco werd, achtte de Zeister politie het raadzaam de „grote” voorstelling te verbieden.

Deze enkele voorbeelden zijn met talloze andere aan te vullen. Het is goed dit alles in gedachten te houden, nu van „helderziende” zijde een groot propaganda-offensief gaande is om de eigen voortreffelijkheid te „bewijzen”.

hier Uw verzoek aan de Minister van Justitie een rol heeft gespeeld, is mij niet bekend.”

Wij zijn de heer In 't Veld zeer erkentelijk voor zijn rechtzetting. Dat ons request aan de Minister van Justitie ten aanzien van Dordrecht overbodig blijkt te zijn, kan ons slechts verheugen. Moge de handelwijze van de Ambtenaar O.M. en van de Officier van Justitie te Dordrecht ten spoedigste ingang vinden bij diegenen hunner collegae, die het oproepen van de Geneeskundig Inspecteur in kwakzalverprocessen tot dusverre nalieten.

HELDERZIENDEN.....

Zes bluffers, zes blunders

OP EEN DONDERDAGAVOND in oktober 1955 waren twee broertjes van 9 en 6 jaar (te Amsterdam) om half zeven niet thuis gekomen. De vader, die ze een half uur tevoren nog in de buurt van de woning op straat had zien spelen, maakte zich aanvankelijk niet ongerust, doch toen het later werd verzocht hij aan de Kinderpolitie de opsporing van de kinderen. Ook toen veronderstelde hij nog niets ernstigs. Hij achtte het mogelijk, dat de jongetjes een wandeling door de stad waren gaan maken en de gedachte, dat ze wel eens in het dicht bij de woning gelegen Singel konden zijn gevallen, kwam niet bij hem op, omdat hij ervan overtuigd was, dat ze zijn destijds opgelegde verbod zich aan de waterkant op te houden, niet zouden overtreden.

Daar de kinderen de volgende ochtend nog niet terecht waren, begaf een rechercheur van de Kinderpolitie zich naar de woning van de ouders voor het verkrijgen van nadere gegevens omtrent de knaapjes en hun gewoonten. Toen hij met de vader in gesprek was, kwam de moeder binnen met de mededeling, dat zij zojuist een te Amsterdam wonende telepaat had geraadpleegd. Deze had haar woordelijk gezegd: „Ik kan u geruststellen, uw kinderen zijn in leven. Ze zijn met een grote vrachtauto naar het oosten van het land gereden.” Voor de moeder was dit een grote opluchting. Haar kinderen leefden immers!

Een „goede”

DE RECHERCHEUR echter, wiens twijfel aan de waarde van deze mededeling de ouders min of meer onaangenaam trof, gaf er de voorkeur aan eerst eens een grondig onderzoek in de omgeving van de woning in te stellen. Rekening houdende met de mogelijkheid, dat de knaapjes bij vergissing waren opgesloten in een gebouw, dat zij spelenderwijs waren binnengegaan, doorzocht hij met de vader verscheidene pakhuisen en werkplaatsen in de buurt. Voorts bracht hij een bezoek aan een aan de overkant van het IJ gelegen huisje, dat de familie 's zomers bewoonde, en ook het Amsterdamse Bos werd afgezocht. Alles tevergeefs.

Om half tien in de avond zocht de rechercheur de ouders weer op. Hun aanvankelijk optimisme had plaatsgemaakt voor grote droefheid. In de loop van de dag hadden zij telefonisch een zeer bekende paragnost te Utrecht, die tot de „goeden” zou behoren, geraad-

pleegd en deze had pardoos gezegd, dat de jongetjes in het water van het Singel waren verdrongen, ter hoogte van een door hem duidelijk aangegeven gebouw.

De rechercheur, die terwille van de ouders geen enkele aanwijzing wilde verwaarlozen, liet tot half drie 's nachts op de aangegeven plaats en in de ruime omgeving daarvan dreggen. De volgende morgen — het was inmiddels zaterdag geworden — werd het dreggen in een nog ruimere omgeving voortgezet. Geen resultaat.

„Op fluweel”

IN DE LOOP van zaterdag kreeg de moeder bezoek van de Amsterdamse telepaat, die beweerd had dat de kinderen in het oosten van het land waren. Hij strekte zijn handen naar haar uit en riep met pathos uit: „Kijk eens wat een rust, kijk eens wat een rust. Ze zitten op fluweel. U hoeft zich nergens bezorgd over te maken.”

Nieuwe hoop voor de moeder, doch de man die haar die hoop gaf, ging direct daarna naar de in de buurt wonende grootvader, zei hem dat hij terugkwam op zijn vorige uitspraken, nam hem mee naar het Singel en wees de plaats aan, waar volgens hem het jongste kind te water was geraakt en het oudste daarna hard was weggelopen.

Vervolgens nam hij in tegenwoordigheid van de grootvader telefonisch contact op met de Kinderpolitie en toen men daar niet bereid bleek te voldoen aan zijn verzoek om direct iemand naar hem toe te sturen, klampte hij op straat een nog jonge agent aan, die hij wist over te halen met een boothaak de door hem aangewezen plaats in de gracht af te tasten.

Geen resultaat en toen de grootvader liet blijken, dat hij weinig vertrouwen in hem had, werd de telepaat boos, mopperde over de slechte medewerking van de politie en over de achterdocht van de grootvader, zei met stemverheffing: „Ik wens me met deze zaak niet meer te bemoeien” en verdween. Later hebben de ouders hem op zijn verzoek een tientje voor de moeite gegeven.

Onthulling . . .

INMIDDELS had de vader de Utrechtse paragnost weer opgebeld en hem gesmeekt over te komen. Zondagmiddag verscheen hij en na enig heen en

weer praten onthulde hij, dat de knaapjes niet meer op de telefonisch door hem opgegeven plaats lagen, doch dat zij vóór de volgende donderdag zouden worden opgehaald uit de Amstel, waarmee het Singel in verbinding staat.

Kort nadat deze paragnost was vertrokken, verscheen een collega van hem, die ook te Utrecht woont. Hij trachtte de ouders en de rechercheur uit te vragen en onthulde toen precies wat de kinderen was overkomen. Volgens hem waren zij op een door hem aangeduid schip aan het Singel gegaan. Staande op de voorplecht had het oudste kind zich gebukt en toen het daarbij zijn evenwicht verloor, had het jongste zijn broertje vastgegrepen, waarna beiden overboord waren geslagen en verdrongen. Aan zijn dringende wens aanstonds bij dat schip te gaan dreggen wilde de rechercheur niet voldoen, omdat ook die plaats reeds enige malen was afgetast.

Grote afschuw

HET was inmiddels zaterdagavond geworden. Reeds drie dagen waren verlopen na de verdwijning van de kinderen en in die tijd hadden de vertwijfelde ouders bezoek gehad van drie zogenaamde helderzienden, die hun even lakoniek de verdrinking als het nog in leven zijn van de knaapjes hadden voorgespiegeld. Op het moment (die zelfde zondagavond) dat de rechercheur zich in de woning bevond om zich te kwijten van de pijnlijke taak de ouders mede te delen, dat de jongetjes op nauwelijks honderd meter afstand dood in een kist op de parkeerplaats achter een hotel waren gevonden, kwam een buurvrouw binnen met de boodschap, dat de tweede Utrechtse paragnost had opgebeld en haar had verzocht de familie te zeggen, dat hij nog eens wilde bevestigen wat hij 's middags over het te water raken der kinderen had verteld.

Naast een groot verdriet over het geleden verlies, dat enigszins werd verzacht door de bij het onderzoek gebleken wetenschap, dat de slachtoffertjes, die spelenderwijze in de kist waren gekropen, waarna het deksel was dichtgeslagen, niet hadden geleden en slappende de dood waren ingegaan, hebben de ouders zo'n grote afschuw van helderzienden en soortgelijke lieden overgehouden, dat zij een ieder zouden willen toeroepen zich nooit met deze charlatans in te laten. D.

Slechthorenden opgepast!

*Infaam misbruik door handelaar
in hoortoestellen.*

IN no. 5 van het tijdschrift „Naar het volle leven”, orgaan van de Vereniging tot bevordering der belangen van Slechthorenden (9 mei 1957) schrijft een lezer: „Ik behoor tot de goedhorende lezers van uw blad. Uw strijd voor een zorgvuldige vóórbehandeling bij de aanschaffing van hoortoestellen heeft mijn instemming en waardering. Zo is mij bekend dat mede door uw vereniging er thans erkende centra zijn alwaar patiënten in dit opzicht advies kunnen ontvangen. Naar ik meen zijn deze erkende centra gevestigd aan universitaire klinieken en zijn er nog enkele particuliere centra, die zich voorzien hebben van de daarvoor noodzakelijke deskundigen. Op deze wijze werd tot nu toe de audiologie in ons land moeizaam opgebouwd. De ziekenfondsen verstrekken nu ook (ten dele) hoortoestellen aan hun leden voor wat betreft kinderen. Voor deze verstrekkingen zijn de erkende centra verplicht gesteld.

Nu schijnt in dit opzicht een zekere spraakverwarring te zijn ontstaan. Want bij ons in H. is een handelaar gevestigd die zich „audioloog” noemt. En deze handelaar wordt nu door de plaatselijke ziekenfondsen „erkend” in geval deze aan slechthorenden vergoedingen verstrekken in de kosten van een hoortoestel.

Nu meende ik, dat een audioloog een academisch gevormde fysikus moest zijn. Naar ik hoor wordt door dit „erkende” centrum in H. zelfs geleverd tegen de adviezen van oorartsen in. Zoudt u eens willen uiteenzetten, hoe wij deze ontwikkeling van zaken moeten beoordelen? Ik heb sterk de indruk dat hier, beschermd door ziekenfondsen, en met miskennis van de werkelijke belangen der slechthorenden, iets probeert tot stand te komen, dat in strijd is met een goede medische voorziening. Siert men zich ook niet met geleende veren?”

AAN HET ANTWOORD van de redacteur van „Naar het volle leven”, de heer W. de Vries te Utrecht, ontlenuw wij het volgende. „De audiologie, de wetenschap der gehoorverbetering, vindt haar beoefenaars onder een aantal vakken. Het is zelfs zo, dat één persoon alleen geen volledige audiologie kan bedrijven. In de audiologie werken samen: een oorarts, een fysikus (met een academische opleiding en minstens twee jaar praktijk in een audiologisch centrum), een akoupaedist, een psycholoog en een maatschappelijk werkster. Niemand van deze mensen mag zich audioloog noemen: ze doen slechts aan audiologie. De een kan niet zonder de ander dit werk verrichten.

Audiologen bestaan dus niet, of het moesten die enkele oorartsen zijn in ons land, die geheel zelfstandig (maar meestal nog geassisteerd door een akoupaediste) in hun spreekkamer hoortoestellen aanpassen. Dit kan echter slechts voor de eenvoudige gevallen.

Betreft het een meer ingewikkeld geval dan is uitbreiding van het aantal deskundigen noodzakelijk en wordt verwezen naar een audiologisch centrum.

Het is daarom, dat men de eis gesteld heeft, dat men voor hoortoestellen, te verstrekken door ziekenfondsen aan kinderen tot een zekere leeftijd, beslist gebruik moet maken van een erkend centrum. Want jonge kinderen zijn altijd moeilijke gevallen.

Nu doet zich echter het feit voor, dat (gelukkig) vele Ziekenfondsen van hun zogenaamde aanvullingsfondsen — waarover zij dus de vrije, niet door de wet gebonden zeggenschap bezitten — verstrekkingen gaan doen aan volwassen slechthorenden. Men verlangt daarvoor deugdelijke adviezen en eist daarom van de patiënt vaak een verklaring van een „erkend” centrum. Dit is slim. Want zulk een ziekenfonds heeft

daardoor de zekerheid van een goed advies, zodat de geldverstrekking verantwoord is, maar het behoeft niet voor dat advies te betalen, want deze centra zijn zo goed als alle gehuisvest in universitaire klinieken, die nu eenmaal kosteloos plegen te helpen.

Van deze tegenstrijdige handelingen van ziekenfondsen nu, heeft blijkbaar een handelaar in hoortoestellen gebruik gemaakt. Hij noemt zich „audioloog”. En dan is het een klein kunstje om iemand in de waan te brengen dat men ook de vereiste bevoegdheden bezit. En als men dan ook nog de euvelen moed heeft om tegen het advies van de bevoegde oorarts in toestellen af te geven, dan heeft men hier slechts te doen met infaam misbruik van een handelaar in hoortoestellen, die zich siert met een naam die hem niet voegt en die daardoor het publiek misleidt.

Het is jammer, dat dergelijke dingen thans nog voorkomen. Na jaren begint juist voor ons besef de handel in dit complex van bemoeiingen rondom de slechthorenden, zijn juiste plaats in te nemen (verlengstuk van de adviserende oorartsen). Het is goed dat onze schrijvende lezer en onze vereniging tegen deze misstanden blijven ageren. Ook de georganiseerde oorartsen protesteerden reeds bij ons tegen dit schromelijke misbruik, daar bedoelde handelaar ook onze vereniging in zijn camouflagemethoden schijnt te betrekken.”

Ons commentaar kan kort zijn. Het winstbejag van een weinig scrupuleuze handelaar behoort lichter te wegen dan een verantwoorde voorziening der slechthorenden met deugdelijke hoortoestellen. Moge de Vereniging tot bevordering der belangen van Slechthorenden er spoedig in slagen de ontstane wantoestand te beëindigen, in samenwerking met de betrokken ziekenfondsen en eventueel met de hulp van de Inspectie voor de Volksgezondheid.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, *Arts* te Amsterdam, *Voorzitter*; E. Mijnarends, *Tandarts* te Amsterdam, *Vice-voorzitter*; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Fred. Hendriklaan 40, Naarden, *Secretaresse*; L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester*; mej. E. H. Hengeveld, *Arts* te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; Dr J. C. de Jong, *Hoofdapotheker* Binnengasthuis te A'dam; Dr H. H. Scholten, *Dierenarts*, Veterinair Insp. v. d. Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, *Comm. van politie* te Amsterdam; A. Verschuur, *Arts* te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, *Referendaris* bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maandblad minimum f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden. *Penningmeester*: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden, tel. 02959/9114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr, Patroclosstraat 23, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 Januari 1881

DE GROTE GRÖNING....*..... en zijn kleine „geneeskrachtige” propjes zilverpapier!*

BRUNO GRÖNING, West-Duitslands Kwakzalver No. 1, heeft terechtstaan voor de strafkamer van de rechtbank te München. Wereldoorlog II naderde zijn einde en Gröning de veertig, toen hij — naar zijn zeggen althans — tot zijn genoegen bespeurde, dat mensen met wie hij sprak zich „beter” voelden, ...en zich prompt als wondergenezer vestigde: niets meer, maar vooral ook niets minder dan dat.

Goocheme Gröning pakte zijn nieuwe broodwinning handig aan en weldra liep de zaak gesmeerd. „Patiënten” en pecunia stroomden toe. Zijn barbier leverde hem een „Apostelfrisur” en met deze indrukwekkende haardracht hield hij massabijeenkomsten, waar hij kwistig zijn geneesmiddelen uitdeelde, te weten foto's van zichzelf en propjes zilverpapier. Duizenden lieten zich door deze holle humbug begoochelen, overigens een bij onze Oosterburen niet onbekend verschijnsel.

Tenslotte greep de justitie de brallende Bruno in de kraag van zijn modieuze jasje en Gröning belandde voor de groene tafel van zijn rechters. De Officier van Justitie legde hem twee dingen ten laste. In de eerste plaats zou verdachte zich als arts hebben aangediend, als zodanig zijn opgetreden en dus onbevoegd de geneeskunst hebben uitgeoefend. In de tweede plaats zou hij de achttienjarige tbc-patiënte Ruth Kuhfuss hebben gezegd, dat zij alleen op hem moest vertrouwen en onder geen beding een arts mocht raadplegen; het meisje riep inderdaad geen medische hulp in en stierf.

Als getuige-deskundige verklaarde een arts uit München, dat het meisje bij behandeling met chemo-therapeutische middelen een goede kans op genezing zou hebben gehad. De moeder van het slachtoffer (haar vader was kort na haar overleden) verklaarde, dat Ruth een blind vertrouwen in Gröning had gehad, die haar inderdaad tegen elke medische hulp had gewaarschuid. Gröning ontkende zulks en de rechtbank sprak hem wegens gebrek aan bewijs van dit deel der tenlastelegging vrij. Wegens diverse gevallen van on-

bevoegde uitoefening der geneeskunde werd hij tot 2000 mark boete veroordeeld, hetgeen voor deze schatrijk geworden kwakzalver slechts een grijpstuiver betekent.

De publieke tribune was gevuld met honderden „Gröningsers”, die donderend applausseerden toen verdachte's raadsman vrijspraak vroeg. De getuigen die belastende verklaringen hadden afgelegd, kregen het tijdens de zittingspauze zwaar te verduren. Toen kwakzalver No. 1 na de zitting vertrok, omstuwden juichende volgelingen de glanzende automobiel van hun afgod. Frau Gröning lachte: „Over een weekje zitten we in Parijs.” Want dank zij de

**3
DRIE**

DEZE MAAND verwelkomen wij drie nieuwe leden:

mej. E. S. Verhaegh, apotheker te Amsterdam;

dr J. W. E. P. Versteegh, arts te Heerenveen;

mej. J. M. H. van der Vliet te Den Haag.

domheid en wanhoop der goedgelovigen leiden de Gronings een luxueus bestaan, dat betaald wordt met het geld en soms met het leven van hun klanten.

TANDHEELKUNDIGE INRICHTINGEN

B. D. KALMA, INSPECTEUR VAN GEMEENTEPOLITIE TE ROTTERDAM

Ernstige waarschuwing

„Het verhemelte strelen". De volksmond spreekt van het „verhemelte strelen", d.w.z. genieten en een goede smaak hebben van goed bereide spijzen en dranken. Dit behelst niet alleen het proeven van diverse smaken en combinaties daarvan, doch ook (en dit in het bijzonder bij wijnen), het waarnemen van de temperatuurverschillen.

Uw verhemelte zal nimmer meer gestreeld worden, wanneer u een ouderwets kunstgebit met een plaat laat maken. Daarom vervaardigen wij gaarne voor u en voor ieder die daar prijs op stelt, onverschillig waar de slechte tanden getrokken zijn, een modern vederlicht

Hercules Kunstgebit
zonder verhemelteplaat

met vacuumwerking en onder volledige garantie. Wij verzorgden reeds meer dan 1 miljoen patiënten in binnen- en buitenland. Prijs vanaf f 77,—. Het Herculesgebit kan door ons direct na het trekken der slechte tanden worden geplaatst. Door de alleen door ons toegepaste werkmethode geschiedt alles volkomen pijnloos.

Uitspraak: „Levenslang"

Verdachte, omdat u na het trekken van uw slechte tanden drie maanden heeft gewacht met het plaatsen van een kunstgebit en daardoor verzuimde regelen op te treden bij het genezingsproces dat zich in uw mond afspeelde, waardoor uw kaken zonder uw hulp wel MOESTEN slinken, tengevolge waarvan uw wangen en lippen sterk zijn ingevallen;

Overwegende, dat voor u de mogelijkheid bestond voor het simpele bedrag van f 77,— een modern, hygiënisch Hercules Kunstgebit zonder verhemelteplaat direct na het trekken der slechte tanden voor u te laten vervaardigen, veroordeel ik u, wegens grove nalatigheid, lichamelijke letsels tengevolge hebbende, tot het u levenslang in publiek te vertonen met een te vroeg verouderd gelaat en verbeurdverklaring van een belangrijk deel uwer persoonlijkheid.

Oren en tenen

HET hierboven vermelde staat te lezen op strooibiljetten, welke de laatste tijd op grote schaal huis aan huis in het land worden verspreid vanwege een in Rotterdam gevestigd tandtechnisch laboratoriumbedrijf. (Artikel 1 van het Vestigingsbesluit Tandtechnisch laboratoriumbedrijf 1952 verstaat onder uitoefening van het tandtechnisch laboratoriumbedrijf: het anders dan in de uitoefening van het beroep van tand-

arts, arts of tandheelkundige vervaardigen of herstellen dan wel in eigen onderneming doen vervaardigen of herstellen van middelen ter vervanging van tanden of hulpapparaten van de regulatie van het gebit).

Dit bedrijf stond vroeger bekend onder de naam „Evipan"; tegenwoordig maakt het gebruik van de namen „Vacupanvereniging", „In-Ve-Ro" en „Dental Laboratorium". Meestal wordt ook vermeld dat er „vestigingen" in het buitenland zijn; inderdaad zijn ook daar de „gebittenrunners" actief.

Advertenties in buitenlandse bladen, mededelingen in streekbladen omtrent „voorlichtingsavonden", huisbezoek van colporteurs naar aanleiding van verzoeken om inlichtingen en dergelijke reclame-acties moeten dienen om degenen, die een kunstgebit wensen aan te schaffen — met dit soort propaganda worden uit de aard der zaak hoofdzakelijk de minst financieel krachtigen, althans de minst ontwikkelden bereikt — er toe over te halen, zich bij dat bedrijf te laten behandelen.

MET toestemming van de auteur en van de redactie van het Algemeen Politieblad publiceren wij de in dit blad van 5 januari 1957 verschenen studie over de beruchte „tandrooi-instituten". Bijgaand het eerste deel van inspecteur Kalma's kundige betoog.

Bij het reclame-voeren wordt steeds op hetzelfde aambeeld gehamerd:

„Kom bij ons, zonder pijn krijgt u datgene wat een tandarts u niet leveren kan, tegen de laagste prijzen." Wat dit laatste betreft zij opgemerkt, dat ondanks de „minimum-prijzen" dit bedrijf voor enige tijd aan gebittenleveranties een weekomzet had van tussen de 50.000 en 80.000 gulden. Dat de eigenaar van een dergelijk bedrijf er uitsluitend op uit is winst te behalen en dat het dienen van het belang der patiënten op de allerlaatste plaats komt, zo er al sprake van is, mag als bekend worden verondersteld. Wat de wettelijk bevoegde (arts, tandarts) op ethische gronden niet zal doen (indien hij zich daartoe wel geneigd zou voelen zou hij daarvoor door het Medisch Tuchtcollege ter verantwoording geroepen kunnen worden, met toepassing van een der in de Medische Tuchtwet genoemde maatregelen, te weten waarschuwing, berisping, geldboete, schorsing, ontzegging bevoegdheid), geschiedt door de onbevoegde (dikwijls een tandtechnicus: zie artikel

1 van vermeld vestigingsbesluit): het voor zijn bedrijf op snorkende wijze reclame maken, daarbij speculerend op de angst van de mensen voor tandentrekken, door onder meer narcosebehandeling te propageren.

Het behoeft geen betoog, dat een dergelijke wijze van reclame maken voor een ingreep op 't menselijk lichaam, wat tandheelkundige hulp, al dan niet met narcosebehandeling, in wezen toch is, in de medische wereld als volkomen ontoelaatbaar wordt beschouwd; slechts de wettelijke bevoegde heeft te beoordelen, of werkelijk het belang van de patiënt door de vervanging van tanden door een tandprothese gediend wordt en of narcosetoepassing voor de patiënt geëigend is. Het valt buiten het bestek van dit artikel hierop verder in te gaan; beoordeling daaromtrent van de zijde van artsen en tandartsen geschiedt in de medische vakpers.

Nochtans zou het ook voor de leek verrassend zijn in een of ander geschrift het volgende te lezen:

Pijnlijke oren

Hebt u pijnlijke oren? Geniet u niet meer van muziek? Zegt het u niets meer? Wij vervaardigen gaarne voor u en voor ieder die daar prijs op stelt, onverschillig waar uw oren het hoofd verlieten, een modern, vederlicht

Hercules Kunstoor
zonder hoofdstel.

Wij verzorgden reeds meer dan 1 miljoen oren in binnen- en buitenland. U krijgt oren aangenaaid zonder dat u er iets van merkt.

Lange tenen

Heeft uw buurman lange tenen? Zijn die van u te kort? Heeft u geen last als er iemand op gaat staan? Bent u dus niet van deze tijd? Wij helpen u van uw minderwaardigheidsgevoel af. Lachend neemt u onze lange plastic tenen in ontvangst. U doet dan weer mee. Wij geven de verzekering, dat u nooit meer anders wilt.

Runners en rooiers

DE EIGENAARS van tandheelkundige instituten, al zullen dezen zich als zodanig naar buiten niet manifesteren, zullen de patiënten, die zich als gebittengegadigden hebben aangemeld na in de meeste gevallen een „aanbetaling" aan de runners of „ten kantore" te hebben voldaan (stok achter de deur) daar laten behandelen, waar de tandheelkundige behandeling, al dan niet onder narcose, plaats kan vinden. Een dergelijke behandelplaats (de tandheelkundige inrichting), in allerlei

DE ZOVEELSTE NWP-KWAK

Handoplegger bracht leven van kankerpatiënte in gevaar

OPNIEUW zijn enige onwelriekende geuren uit de NWP-keuken tot de buitenwereld doorgedrongen. Deze geuren — men vergeve ons de beeldspraak — werpen wederom een schrill licht op de werkwijze van de Nederlandse Werkgroep voor Paranormale Begaafdheid, die zich bij monde van haar beide leiders, de advocaat mr Adam van Doorninck en de boekhouder K. T. van der Plaats, steeds laat voorstaan op haar helderziendheid, geneeskraft en serieuze werkwijze in het belang der volksgezondheid. De waarde van deze grootspraak laat zich afmeten aan de jongste NWP-affaire, die op 7 augustus in het kantongerecht te Arnhem uit de (smoezelige) doeken werd gedaan.

Terechtstond de 62-jarige handoplegger J. G. W. uit Arnhem. Tevoren was hij meubelmaker en rijwielhandelaar geweest, totdat hij in een onzalig ogenblik naar de handopleggerij was overgestapt. Op zekere dag meldde zich een dame, mevr. A., bij hem. Zij

klaagde over pijn in de borst en vreesde aan kanker te lijden. Volgens de tenlastelegging zou de handoplegger hebben gezegd: „Het is geen kanker, maar een bundel opgezette spieren.” Deze diagnose werd natuurlijk ten volle gerechtvaardigd door de medische kennis, die men als meubelmaker en fietsenkoopman pleegt op te doen...

W. vatte, gelijk alle NWP-ers, zijn taak serieus op en legde zijn genezende hand vele malen op de bundel opgezette spieren van mevr. A. Na de handoplegging kwam telkenmale de handophouding: mevr. A. betaalde behandeling na behandeling, hoewel de opgezette spieren in strijd met W.'s lichtvaarige profetieën maar niet wilden slinken.

Eindelijk en ten langen leste herkeeg mevr. A. haar gezonde verstand. Zij wendde zich tot een arts, die kanker constateerde. Door chirurgisch ingrijpen werd het gezwel verwijderd, waartoe de borst moest worden geamputeerd.

De betrokken chirurg, als getuige-

zaamheid, hetzij van bekendheid bij de arts of tandarts met het feit, dat voor de inrichting reclame wordt gemaakt, welke reclame vaak op indirecte wijze geschiedt. Slaagt de inspectie er in artsen en tandartsen, ten aanzien van wie bewijsmateriaal is verkregen, voor de tuchtrechter te brengen, dan volgt meestal een veroordeling. Uit de aangehaalde jurisprudentie blijkt, dat de tuchtrechter geneigd is in een dienstverhouding bij een inrichting, die reclame maakt, op zichzelf een handeling te zien, die het vertrouwen in de stand der geneeskundigen, respectievelijk tandartsen, ondermijnt. Helaas hebben evenwel de opgelegde maatregelen, die tengevolge van leemten in het bewijsmateriaal, of wel tengevolge van het feit, dat de bekendheid bij de arts of tandarts met de aard van het instituut en deszelfs praktijken onvoldoende kan worden aangetoond, somtijds zich beperken tot waarschuwing, berisping of een lichte geldboete, onvoldoende afschrikwekkende werking. Zelfs hogere boeten worden zonder bezwaar uit de bedrijfswinst betaald. Ondanks de genomen maatregelen blijft dit tandheelkundig bedrijf zo lucratief, dat een der grootste instituten van deze aard onlangs een pand aankocht, waar, naar verluidt, niet minder dan 72 tandartsenstoelen zouden worden ingericht.”

Het is duidelijk, dat voorzieningen op dit terrein, de volksgezondheid betreffende, getroffen moesten worden.

(Wordt vervolgd)

deskundige gedagvaard, verklaarde voor de kantonrechter: „Mevrouw A. zou ongeneeslijk ziek zijn geworden indien zij zich nog langer door deze magnetiseur had laten geruststellen. Mijns inziens had in een vroeger stadium een veel onbelangrijker operatie de patiënte kunnen genezen.

De kantonrechter, die het onnodig achtte verdachte's strafblad te citeren merkte op: „Het is een maatschappelijk gevaar, dat door een teveel aan vertrouwen in mensen als W. medemens van een bezoek aan hun dokter worden afgehouden en daardoor misschien hun gezondheid op ernstige wijze schaden.” Conform de eis werd verdachte W. veroordeeld tot f 600 boete of 1 maand hechtenis.

Curieus is, dat verdachte niet werd verdedigd door zijn NWP-leider mr Adam van Doorninck. Dit is des te opmerkelijker, aangezien deze kwak niet een „gewone” NWP-er, maar een der oprichters van de NWP is. De afstand van Epe, mr Adam van Doorninck's woonplaats, naar Arnhem kan niet de reden van zijn afwezigheid zijn; om zijn NWP-ers juridische bijstand te verschaffen reist hij naar rechtzalen in alle hoeken des lands.

De gedachten springen een jaar terug, toen mr Adam van Doorninck voor het Amsterdamse kantongerecht de NWP-ster Mevrouw M... verdedigde. De behandeling van haar kwakzalverszaak was voor de reputatie van de NWP nogal ruïneus. Enige dagen later werd Mevrouw M..., voordien door mr Adam van Doorninck als „genezeres” hemelhoog geprezen, plotseeling door die zelfde mr Adam van Doorninck als waardelose paragnoste uit de NWP gestoten. Hij liet de verdediging van Mevrouw M... in hoger beroep aan een ander over.

Is thans ook de heer W., evenals vorig jaar Mevrouw M... (en haar broer-taxichauffeur), bij de N.W.P. in ongenade gevallen, nu hij zich door de justitie in zijn kwakzalverskaarten heeft laten kijken?

GEEFT
DIT BLAD,
NADAT GE HET HEBT
GELEZEN, DOOR
AAN EEN ANDER

★

U STEUNT HIERMEDE ONZE STRIJD

Tandheelkundige inrichtingen (slot)

variëaties naar buiten optredend, is door hen voor dat doel geschikt gemaakt. Voor deze tandheelkundige behandeling hebben zij de medewerking van (tand)artsen nodig.

In de praktijk is gebleken, dat zij hiertoe kunnen rekenen op een beperkt aantal medici, veelal lieden, die door wat voor oorzaak ook, geen zelfstandige praktijk uitoefenen en dringend geld behoeven; dezen zullen nochtans ontkenen in verband met consequenties, voor hen hieraan verbonden, dat zij een dienstverband met onbevoegden hebben aangegaan.

Voor de inwerkingtreding van de Wet van 30 maart 1955 tot bestrijding van ongewenste praktijken bij zogenaamde tandheelkundige inrichtingen (Wet op de tandheelkundige inrichtingen) op 28 juni 1955 was de situatie zo, dat slechts deze (tand)artsen, die hun medewerking gaven aan tandheelkundige inrichtingen, die op grond van de daar plaats gehad hebbende gebeurtenissen, in een kwalijke reuk stonden door de medische tuchtrechter gestraft konden worden. De memorie van Toelichting op de (nieuwe) wet zegt hieromtrent onder meer:

„Het aanklagen bij de medische tuchtrechter van artsen en tandartsen, die aan deze instituten hun medewerking verlenen, stuitte vaak af op de moeilijkheid van het bewijzen hetzij van het bestaan van een loondienstverhouding, hetzij van de feitelijke werk-

ARTS en KWAK II

Dr A. Melchior, arts: „Mij verwondert het steeds, dat er altijd zoveel begenadigde ongeschoolde genezers zijn, doch dat men nooit hoort, dat de mensen zich toevertrouwen aan begenadigde ongeschoolde piloten. Die zouden bovendien net zomin mogen vliegen als begenadigde kwakzalvers mogen dokteren.”

IN ONS JUNI-NUMMER publiceerden wij het ingezonden stuk, dat de heer H. A. Hazeloop te Den Haag aan de redacties van tal van Nederlandse dagbladen deed toekomen als reactie op dr A. Melchior's voordracht over kwakzalverij, gehouden op de jubileumbijeenkomst van de Nederlandse Vereniging tot Rheumabestrijding in het Instituut voor de Tropen te Amsterdam.

Wij berichtten toen, dat de Haagse Courant het enige dagblad was, dat het ingezonden stuk door zijn medische medewerker van commentaar liet voorzien. Nader is ons gebleken, dat ook „Het Vaderland”, eveneens een Haags blad, het ingezonden stuk niet „zo maar” heeft willen plaatsen. De redactie verzocht dr Melchior zelf de heer Hazeloop in de kolommen van het blad van antwoord te dienen.

Voor de repliek van de heer Hazeloop verwijzen wij naar ons juni-nummer. De dupliek van dr Melchior luidde als volgt.

„Duidelijk blijkt uit het artikel van H. A. Hazeloop, waarin sprake is van „medici, die alleen kunnen geloven aan hetgeen zijzelf presteren en dit geloof aan anderen willen opleggen”, dat inzender de geneeskunde ziet als een geloof, en niet als een door eeuwenlange moeizame studie verkregen en nog steeds verder te veroveren wetenschap. Ondeskundigen, onbevoegden kunnen deze wetenschap niet gebruiken, omdat ze die nu eenmaal niet bezitten en er niets van begrijpen. Maar dit geeft sommigen juist de moed der onwetendheid. Een moed die zelfs de eerlijke mensen onder de kwakzalvers en paranormalen ertoe verleidt gevaren te trotseren, waarvan ze het bestaan niet eens vermoeden. Doch die gevaren bedreigen niet henzelf, maar hun onwetende slachtoffers, hun patiënten. Daarom heeft de Nederlandse wetgever deze euvele moed gebreideld door de Wet op de uitoefening der Geneeskunde.

Wel wat voorbarig juicht de geachte inzender, dat zelfs onze Regering bij monde van de minister van Waterstaat

deze „verouderde” wet heeft willen negeren door het verdedigen van de uitreiking van een zondagsrijvergunning aan een magnetiseuse. Want eind februari heeft Zijne Excellentie in de Tweede Kamer toegegeven, dat genoemde vergunning aan de handoplegster niet uitgereikt had mogen worden, omdat dit zou kunnen worden uitgelegd als sanctioneren of zelfs bevorderen van deze handelingen, die in strijd zijn met de wet.

Zonder met inzender te debatteren over zijn optimistisch „geloof” prijs ik Nederland gelukkig, dat zijn volksgezondheid in handen blijft van medische deskundigen en niet in die van fantasierijke medisch-gelovigen.”

Valse schijn

OOK een andere Vaderland-lezer, de heer W. F. van der Voort van Zijn, reageerde op het verslag van dr Melchior's philippica tegen de kwakzalvers. Deze inzender schreef: „In Het Vaderland van 8 april las ik een aanval op de zg. kwakzalverij. Dit is een opinie van iemand, die zich niet werkelijk verdiept heeft in het werk, dat hij verwerpt als kwakzalverij. Hier wordt een oordeel uitgesproken zonder daaraan voorafgegane diepgaande studie: dus een oordeel, slechts gebaseerd op antipathie tegen „het andere”. Het zijn vooral de verschillende vormen van geestelijke genezing, waartegen deze aanval zich richt, en welke de laatste jaren in toenemende mate de aandacht trekken, vanwege hun ontzagwekkende resultaten.

Deze vormen zijn niet gebonden aan stoffelijke kennis, waaraan een verouderde wet bevoegdheid tot genezen verbindt. Het is de Goddelijke Kracht, die door zulke genezers heen kan werken, omdat zij doorvoelen: „Ik en de Vader zijn één”.

Deze wet wordt nu nog vaak gebruikt om hun werk te bemoeilijken. Maar de tijd nadert, dat de wet de officiële geneeskunde niet meer zal kunnen beschermen, want meer en meer wordt duidelijk, dat deze geneesmethode één

OFFICIEEL

Redactie:

Medisch redacteur: dr R. E. Wierenga, arts, Barchem.

Pharm. redacteur: J. E. Buitter, apotheker, Zwolle.

Bureau der Vereniging:

D. H. van den Bosch, „Welgelegen”, Lunteren, tel. K 8388 - 301.

van de vele vormen van verkeerd-handelen is, waaraan onze samenleving bezig is te gronde te gaan: de basis is vivisectie, een inbreuk op de Goddelijke Wetten. Heel veel schade is reeds toegebracht door vele allopathische middelen (zie het boek van dr. Meyler: Schadelijke nevenwerkingen van geneesmiddelen). Het is de hoogste tijd, dat wordt ingegrepen en de wettelijke bescherming van deze methode wordt opgeheven.”

Het antwoord van dr Melchior aan deze inzender luidde: „W. F. van der Voort van Zijn vergist zich gelukkig, wanneer hij meent, dat de artsen zich tegen vormen van geestelijke genezing verzetten. De geestelijk ingestelde geneesmethoden vormen vooral tegenwoordig het onderwerp van ingespannen studie in kliniek en laboratorium. Ik zou inzender willen raden eens een populair-wetenschappelijk boek te lezen over bijvoorbeeld de psycho-somatische geneeskunde. Maar geschreven door een wetenschappelijk onderlegd man en niet door een onwetende begenadigde „waar de Goddelijke Kracht doorheen werkt”.

Mij verwondert het steeds, dat er altijd zoveel begenadigde ongeschoolde genezers zijn, doch dat men nooit hoort, dat de mensen zich toevertrouwen aan begenadigde ongeschoolde piloten. Die zouden bovendien net zomin mogen vliegen als begenadigde kwakzalvers mogen dokteren.

Nog meer verbaast het mij dat er onder de duizenden wetenschappelijk geschoolde artsen nooit begenadigde handopleggers, paranormalen of helderzienden naar voren gekomen zijn. Blijkbaar vaart die genade slechts in ondeskundigen, wier blik niet wordt vertroebeld door de kennis. Maar tot dusverre is hun licht dan ook slechts valse schijn gebleken.”

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, Arts te Amsterdam, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vice-voorzitter; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Fred. Hendriklaan 40, Naarden, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr J. C. de Jong, Hoofdapotheeker Binnengasthuis te A'dam; Dr H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Insp. v. d. Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Comm. van politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maandblad minimum f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden, tel. 02959/9114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr, Patroclosstraat 23, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 Januari 1881

**WAGENINGEN BESCHERMT BOER EN
TUINDER TEGEN KWAKZALVERIJ**

EVENALS de medische wereld kent ook de plantenziektenkundige wereld het ras der kwakzalvers, dat wil zeggen de lieden, die het altijd beter weten dan de wetenschap, die er eigen middeltjes op na houden, deze omringen met allerlei min of meer magische verhalen en op deze wijze de goegemeente het geld uit de zak kloppen, zonder hiervoor een waardevol iets terug te leveren. In hoe verre hierbij steeds welbewust opzet in het spel is, valt veelal moeilijk uit te maken. Soms denkt men ook wel aan grenzeloze domheid, aan psychische afwijkingen of aan gewone oplichting.

Vroeger waren de vertegenwoordigers van dit ras talrijker dan tegenwoordig. De slachtoffers laten zich zo gemakkelijk niet meer vangen, het toezicht is te scherp en de voorlichting staat op veel hoger peil. De meeste boeren hebben ingezien, dat de Voorlichtingsdiensten en de Plantenziektenkundige Dienst er niet voor niets zijn. Ook sinds 1948, toen de Wet op de Bestrijdingsmiddelen (en Meststoffen) van kracht werd, hebben de knoeiers dit moeten ervaren. Deze wet, een technische keuringswet, dient ter bescherming van boer en tuinder, maar tevens van de bona-fide, goed geoutilleerde fabrikant van bestrijdingsmiddelen.

Het bovenstaande is ontleend aan een studie van dr K. Hartsuyker, fytopatholoog bij de Plantenziektenkundige Dienst (P.D.) te Wageningen, over „Bestrijdingsmiddelen in land- en tuinbouw”, verschenen in het Algemeen Politieblad.

Het is in Nederland verboden middelen ter bestrijding van plantenziekten, van voor land- en tuinbouw schadelijke insecten enz. in de handel te brengen zonder toestemming van de P.D. Voor de keuring van de middelen en het onderzoek van controle-monsters beschikt de P.D. over een speciale afdeling Onderzoek Bestrijdingsmiddelen, bestaande uit een scheikundig en twee biologische laboratoria, alsmede een sectieveldonderzoek en een sectie-controle.

De controle op de naleving van de wet berust bij 7 specialisten-opsporingsambtenaren. Zij zijn dagelijks belast met het bezoeken van alle adressen waar bestrijdingsmiddelen verhandeld

worden: particuliere handelaren, landbouwcoöperaties, loonspuiters, zuiveraars e.d. Dit aantal adressen bedraagt thans reeds ruim 4000 en groeit regelmatig aan. In de acht jaren 1949-1956 werden 8114 monsters gekeurd. Het aantal rapporten, in 1949 slechts 12, beliep het vorig jaar 4664. In 1949 werden 12, in 1956 bijna 5000 bezoeken afgelegd!

In de praktijk is gebleken, dat de Wet op de Bestrijdingsmiddelen een zeer sterke preventieve werking heeft. In totaal werden in acht jaar 16 processen-verbaal gemaakt, 11 wegen illegale verkoop van niet-goedgekeurde middelen, 3 wegens slechte kwaliteit van goedgekeurde middelen en 2 wegens algeheel ontbrekende etikettering. Uiteraard werden zeer veel kwesties met waarschuwingen afgehandeld. Opsporing en berechting geschieden vol-

IN ONGENADE

ONS VERMOEDEN dat de Arnhemse handoplegger J. G. W., een der oprichters van de N. W. P., die op 7 augustus tot f 600 boete of 1 maand hechtenis werd veroordeeld, bij de huidige leiding van zijn geesteskind in ongenade is, blijkt juist: volgens een mededeling van de N.W.P. aan enige dagbladen werd de heer W. „circa twee jaar geleden” geroyeerd.

gens de regels, gesteld in de Wet op de economische delicten.

De voorschriften in zake bestrijdingsmiddelen moeten streng zijn, want — aldus dr Hartsuyker — een land dat op agrarische kwaliteitsexport is aangewezen, kan slechts de beste middelen gebruiken. Het ware te wensen, dat wetgever, politie, O.M. en rechter even waakzaam waren als de Plantenziektenkundige Dienst en even krachtadig optraden, wanneer het gaat om de strijd tegen de kwakzalvers, die gezondheid en leven niet van planten, maar van mensen belagen.

UNCLE SAM, TANTE POS en NEEF KWAK

HET MISBRUIK, dat de kwakzalvers in de Verenigde Staten, ter bevordering van hun heilloos bedrijf, van de Posteries maken, is tot recordhoogte gestegen, aldus een medio mei verschenen rapport van de directeur-generaal der Amerikaanse PTT, Arthur E. Summerfield.

Inspecteurs der Posterijen hebben, alleen reeds in de eerste vijftien weken van dit jaar, rechtszaken aanhangig gemaakt tegen „promotors” van kwakzalversmiddelen, waarvoor het publiek jaarlijks 15 miljoen dollar uit de zak wordt geklopt. Dit geschiedt op grond van het feit, dat het in de V.S. verboden is de postdienst te misbruiken voor het doen van frauduleuze zaken. Aan 46 van deze „postorder-kwakken” zijn z.g. fraud orders gezonden, waarin hun het gebruik van de Posterijen als reclame-expeditie-medium wordt ontzegd. Daarenboven hebben 106 personen en firma's (schoorvoetend, naar men mag aannemen) toegezegd met hun praktijken op te houden, praktijken welke deze heren 225.000 dollar per dag(!) in het laatje brachten.

Directeur-generaal Summerfield somt de meest voorkomende kwakzalversmid-

delen op: schema's voor slanker worden zonder dieet, middelen tot verbetering der buste en „feilloze geneesmiddelen” tegen kanker, gewrichtsontsteking, huidziekten, kaalheid en „lost manhood”. Een handicap voor de PTT-inspecteurs is, dat vele afnemers van deze rommel, die men als getuigen dagvaardt, blijken te zijn overleden, doordat zij zich aan de normale zorg van hun huisarts hebben onttrokken om hun geluk bij de kwak te zoeken. „Geluk” dat deze lichtgelovigen het leven heeft gekost.

Thans hebben de PTT-inspecteurs zich een nieuw doelwit gekozen: de sjacheraars die, zonder naar recepten van een arts te vragen, op grote schaal postorders voor „tranquilizers” uitvoeren. De astronomische omvang van de pillenverkoop door onbevoegden blijkt ook uit het laatste telegram, dat René MacColl, jarenlang correspondent van de Londense „Daily Express” te Washington, voor zijn terugkeer naar Engeland aan zijn krant seinde. Hij somde daarin de dingen op, waarvan hij nu verlost ging worden, en op zijn lijstje prijken ook „miljoenen soorten kalmerende pillen”.

TANDHEELKUNDIGE INRICHTINGEN II

B. D. KALMA, INSPECTEUR VAN GEMEENTEPOLITIE TE ROTTERDAM

IN dergelijke inrichtingen (de z.g. tandrooi-instituten) vond het onbevoegd uitoefenen der tandheelkunst aan de lopende band plaats, aangezien door de grote toeloop van patiënten, die in zeer korte tijd „weggewerkt” moesten worden, de daar werkzaam zijnde (tand)artsen handen te kort kwamen en onbevoegden (tandtechnici) inschakelden, die zich onder meer bezig hielden met het nemen van afdrukken van de kaken („happen”).

Artikel 1 van de Wet op de tandheelkundige inrichtingen geeft o.a. een omschrijving, wat onder tandheelkundige inrichting moet worden verstaan: een inrichting voor het verschaffen van tandheelkundige hulp. Hieronder wordt niet verstaan:

- a. een inrichting, waarin door niet meer dan één tandarts of geneeskundige zelfstandig en onder eigen naam praktijk wordt uitgeoefend;
- b. een inrichting, welke uitsluitend of mede van overheidswege of door Algemene Ziekenfondsen is ingesteld of waarvoor van overheidswege subsidie wordt verleend.

De voornaamste bepalingen van die uit 13 artikelen bestaande wet komen in grote lijnen hierop neer. Tandartsen en geneeskundigen doen, alvorens praktijk uit te oefenen in een tandheelkundige inrichting, hiervan schriftelijk mededeling aan de geneeskundige inspecteur van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid (binnen wiens ambtsgebied de tandheelkundige inrichting is gevestigd), die van de mededeling een bewijs van ontvangst afgeeft. Het is tandartsen en geneeskundigen verboden praktijk uit te oefenen in een tandheelkundige inrichting, zonder vermeld bewijs van ontvangst te bezitten; dit bewijs moet aan een opsporingsambtenaar op de eerste aanvraag worden getoond. Het is tandartsen en geneeskundigen, die praktijk uitoefenen in een tandheelkundige inrichting verboden voor het verrichten van tandtechnische werkzaamheden gebruik te maken van de diensten van niet wettelijk tot de uitoefening der tandheelkunst bevoegde personen, zonder in het bezit te zijn van een schriftelijke bevestiging van de inspecteur, dat door hen aan deze mededeling is gedaan, dat van dergelijke diensten gebruik zal worden gemaakt; dit bewijs moet op eerste aanvraag van een opsporingsambtenaar worden getoond.

Wanneer enige personen, tandarts of geneeskundige, praktijk uitoefenen in eenzelfde tandheelkundige inrichting, draagt een hunner de verantwoordelijkheid voor de naleving van het vermelde omtrent gebruikmaking van diensten

van onbevoegden; de verantwoordelijke persoon doet van zijn aanwijzing als zodanig schriftelijk mededeling aan de inspecteur; het bewijs van ontvangst, ontvangen van — na kennisgeving aan — de inspecteur, moet op eerste aanvraag van een opsporingsambtenaar worden getoond; indien het bewijs van ontvangst niet ter plaatse aanwezig is, is het aan tandartsen en geneeskundigen verboden praktijk uit te oefenen in een tandheelkundige inrichting.

Het is aan tandartsen en geneeskundigen verboden, praktijk uit te oefenen in een lokaal van een tandheelkundige inrichting, indien in dit lokaal meer patiënten aanwezig zijn dan personen, die wettelijk bevoegd zijn tot uitoefening der tandheelkunst.

Tandheelkundige inrichtingen zijn te allen tijde toegankelijk voor de ambtenaren van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid en de in artikel 14 van het Wetboek van Strafvordering genoemde personen. Het instrumentarium van de tandheelkundige inrichting kan geheel of gedeeltelijk worden verbeurdverklaard, ongeacht of het de veroordeelde toebehoort.

Hetgeen in de artikelen is bepaald ten aanzien van tandartsen en geneeskundigen, is mede van toepassing op hen, die de titel „tandheelkundige” mogen voeren, zomede op hen, die uit anderen hoofde bevoegd zijn tot uitoefening van de tandheelkunst.

Artikel 4 verbiedt tandartsen en geneeskundigen praktijk uit te oefenen in een tandheelkundige inrichting, waarvoor direct of indirect, binnenslands of buitenslands, reclame wordt gemaakt, dan wel acquisitiemethoden worden toegepast, een en ander door uitstallingen, prospectussen, circulaire, strooibiljetten, brochures, advertenties, radio of bioscoop, huisbezoek, belofte van voordelen, kosteloos vervoer van patiënten, diensten van acquisitiekantoren, klanten jagers of reizigers, dan wel op enige soortgelijke wijze.

Omtrent de strekking van de onderwerpelijke regeling zegt de Memorie van Toelichting onder meer: „(De onderhavige regeling) beoogt, het gestelde doel van de bestrijding van misstanden te bereiken door het achterhalen en het bewijzen van ongewenste praktijken in deze instituten te vergemakkelijken door het rookgordijn, waarachter zich dergelijke praktijken afspelen, zoveel mogelijk te verwijderen. Hiertoe onderwerpt de wet alle tandheelkundige instituten, behoudens die welke in enkele artikelen zijn uitgezonderd, aan zodanig toezicht, dat de geneeskundige Inspectie van de Volksgezondheid precies kan weten, welke artsen, tandartsen, en tandtech-

nici er werkzaam zijn. Dit is van belang voor het eventueel indienen van een klacht bij de medische tuchtrechter of de strafrechter. Daarnaast geeft het in één opzicht een voorschrift van orde ten aanzien van de gang van zaken in de inrichtingen, terwijl aan artsen en tandartsen wordt verboden, werkzaam te zijn in tandheelkundige inrichtingen, waarvoor reclame wordt gemaakt of acquisitiemethoden worden toegepast.”

Het was te verwachten dat van de zijde van de malafide artsen en tandartsen getracht zou worden een modus te vinden om aan de bepalingen van deze wet te ontkomen: het woord „zelfstandig”, opgenomen in artikel 1 geeft (helaas) daartoe gelegenheid. Deze (tand)artsen stellen, dat deze wet op hen niet van toepassing is, aangezien zij zelfstandig en onder eigen naam praktijk uitoefenen; aan de gevel van het pand, waarin zij tandheelkundige werkzaamheden uitoefenen, ziet men uit dien hoofde dan ook een bordje bevestigd, waarop naam, beroep en spreekuur-tijden vermeld staan. Dit onder eigen naam praktijk uitoefenen zal door geen opsporingsambtenaar geloofend kunnen worden; het bewijs zal nu geleverd moeten worden, dat evenwel van zelfstandig zijn geen sprake is en dat de patiënten, die uiteindelijk bij dergelijke artsen en tandartsen terecht komen, aangetrokken zijn door runners, colporteurs, vertegenwoordigers of onder wat voor naam ook werkende lieden, die in loondienst zijn van de (werkelijke) eigenaar van de tandheelkundige inrichting — niet — (tand)arts of door reclame-acties, uitgaande van een dergelijke figuur. Hierbij kan opgemerkt worden, dat het niet-zelfstandig praktijk uitoefenen een rekbaar begrip is, vooral als de bewuste artsen en tandartsen er ook nog een enkele particuliere patiënt op na houden, al is het alleen maar voor de vorm.

Al zal uiteindelijk uit het in te stellen onderzoek wel naar voren komen, dat de (tand)arts de wet heeft overtreden, afgezien van de vraag, of de Medische Tuchtrechter toch niet zal veroordelen (de Kantonrechter te Rotterdam veroordeelde onlangs in een „Vacupan” zaak een arts terzake van overtreding van bedoelde wet; de (werkelijke) eigenaar van het instituut en zijn helpster werden voor het tezamen en in vereniging opzettelijk uitlokken van de door de arts gepleegde strafbare feiten, door deze daartoe opzettelijk de gelegenheid te verschaffen, eveneens veroordeeld), nochtans bevredigt het niet, dat de wetgever het begrip tandheelkundige inrichting niet sterker omschreven heeft aan de hand van in de praktijk opge-

KWIBUS KWAK IN ROTTERDAM

Varkensgras tegen alle denkbare kwalen, hondelijkje tegen open benen, verse haring (in zakje!) tegen astma, kankertherapie-per-brief tot de dood er op volgt en de dromerige diagnoses van de gemanifesteerde dr Johnson...

HET LIGT al tien maanden in onze (omvangrijke) knipselmap: het leerzame relaas van een verslaggever van het Rotterdamse wijkblad „De Havenloods”, die bij de politie van de Maastad zijn licht ging opsteken over de stand van de kwakzalverij aldaar. In velerlei gedaanten bleek Kwibus Kwak in Neerlands grootste havenstad te opereren en de politie wist vaak niet waarover zij zich het meest moest verwonderen: over de brutale „geneeswijzen” en fantastische „geneesmiddelen” van de kwakzalvende knoeiers of over de grenzeloze goedgelovigheid van hun klanten, die voor allerlei rommel en viezigheid grote bedragen neertelden — en inmiddels hun gezondheid lieten verslechteren door zich met hun klachten niet tot hun bevoegde, wetenschappelijk geschoolde huisarts te wenden.

Ziehier enige frappante staaltjes. Er werd — wij citeren nu „De Havenloods” — een inval gedaan bij een kwakzalver, die de Bijbel misbruikte voor zijn vanze praktijken. Hij combineerde passages uit de Heilige Schrift met hoofdstukken van een kruidenboek. Door deze combinaties wist hij de aard van ziekten en de bestrijding er van vast te stellen, zo beweerde hij.

De „kruidkundige” had voor f 25,— varkensgras gekocht, waarmee hij flesjes had gevuld. Er stonden nummers op de etikettes, welke nummers ook op een lijst voorkwamen. Op de lijst waren de namen van de ziekten geschreven, die er mee konden worden bestreden. Zo gek kon je het niet opnoemen of er was 'n flesje met „medicijn” voor. Hartzwakte, suikerziekte, winterhanden..... De politie maakte proces-verbaal op en nam het hele zaakje in beslag. Het onderzoek wees uit, dat er in alle flesjes alleen maar varkensgras zat. Denk nu niet, dat de meeste patiënten dankbaar waren, dat de politie hen voor bedrog had behoed. Er kwamen heel wat telefoontjes van verontwaardigde mannen en vrouwen binnen, die het met de handelwijze van de recherche niet eens waren. Het kostte grote moeite deze mensen aan hun verstand te brengen, dat de inhoud van de flesjes waardeeloos was. En dat, terwijl de „kruidkundige” er f 32,50 voor vroeg.

Hond en haring

ERGENS in het oostelijk stadsdeel „zetelde” een 83-jarige kwakzalver. De man moest het bed houden omdat hij aan een vrij ernstige kwaal leed. Maar dit weerhield hem niet gewoon met zijn praktijk door te gaan. De patiënten moesten op een stoel aan zijn bed plaats nemen. Hij keek hen diep in de ogen, zonk in de kussens terug en geraakte in een soort trance. Plotseling zat hij weer overeind.

„U hebt dit of dat,” mompelde hij dan en hij noemde de ziekte. Hij gaf advies, wat er gedaan moest worden om de ziekte te overwinnen.

Zo kwam er een vrouw met open benen, die ten einde raad was, bij hem. Zij kreeg te horen, dat zij een openge-sneden hondelijkje op de benen moest leggen.....

Een man, die astma had, vernam à raison van drie gulden, dat hij slechts van zijn ziekte kon afkomen door een verse haring in een flanel zakje op de borst te dragen.

Misdadig

BIJZONDER DEERNISWEKKEND is het geval van de vrouw met huidkanker, die in handen van een zogenaamde „kruidkundige” viel. De arts, die de vrouw behandelde, oordeelde het noodzakelijk, dat zij, daar zij enkele gezwellletjes in het gelaat had, in het Radio Therapeutische Instituut aan de Bergweg te Rotterdam zou worden bestraald. Het was heel goed mogelijk, dat het kankerproces, dat zich nog in zeer primair stadium bevond, een halt zou kunnen worden toegevoerd, mits vanzelfsprekend, de vrouw alle voorschriften precies opvolgde. Een vriendin van de zieke haalde haar echter over zich eens tot de kruidkundige X te wenden. Deze meneer, die in een schitterende villa in het oosten van het land woont, „verklaarde zich bereid” de vrouw onder behandeling te nemen. Die behandeling geschiedde per post. Elke week opnieuw kwamen er dozen en potjes met kruiden. De bestraling werd verwaarloosd, want de „kruidendokter” zou haar immers beter maken. De kanker vrat voort en het gelaat van de ongelukkige werd totaal verwoest. En elke week opnieuw moest zij geld overmaken voor de „medicijnen”. Toen het veel te laat was kwam zij terug bij haar arts. Enkele weken later is zij gestorven.

De kwakzalver, in wezen de moordenaar van deze vrouw, kreeg duizend gulden boete. Wat kon het hem schelen: de prijs van de medicijnen voor andere patiënten met vijf cent of een dubbelte verhoogd en de „tegenvaller” was zo weer goedge maakt.

Dr Johnson

ZELF hebben we na dit onderhoud met de politieman kennis gemaakt met een fluidumafwerper... Hij ging aan een grote tafel zitten, waaromheen de patiënten waren gegroepeerd. De kwakzalver, een Dordtenaar, die voor zijn praktijk in Rotterdam kamers pleegt te huren, ging in trance. Voordat dit gebeurde had hij een onmiskenbaar Dordts accent, maar niet zodra was hij in trance of zijn stem had een volkomen verandering ondergaan.

Nadat hij met beide handen wild op de tafel had geslagen, begon hij met de rechterhand iets, dat er niet was, van zijn voorhoofd te vegen en weg te werpen. Dat iets, dat er niet was, is het zogenaamde fluidum. Toen begon de in „trance” verkerende kwakzalver te spreken. Het merkwaardige was, dat hij plotseling een diepe keelstem met een wat geaffecteerde uitspraak had gekregen.

„Broeders en zusters, goeden avond, ik ben dokter Johnson uit Engeland, ik

kom eens kijken, wat u scheelt.” Er had zich een overleden arts uit Engeland in hem gemanifesteerd, verklaarde hij na afloop van de zitting.

Dokter Johnson ontbood de eerste patiënt bij zich. „U hebt een beklemming op de maag,” zei hij tot deze man die met zijn handen tussen zijn broekriem stond.

„Nee, dat niet, antwoordde de patiënt ik heb last van mijn hoofd.”

„Ja, dat kan wel maar ik heeft (let wel „heeft” en dat met geaffecteerde stem) het gevoel, dat het toch uit de maag voortkomt.”

Er was een assistente bij de kwakzalver, die opdracht kreeg een receptje uit te schrijven. De fluidum-afwerper mompelde iets van zoethoutpoeder, gemalen rijst enz. Het zoethoutpoeder en de andere ingrediënten moesten bij een speciale drogist, waar men op dit alles was ingesteld, worden gehaald. Consult f 2,50, volgende patiënt. En weer stelde de gemanifesteerde dr Johnson zijn diagnose.....

BOEKBESPREKING

Serie Raad en Daad. „Zo blijft U gezond”, door dr Th. H. Schlichting, arts. Uitg. J. van Tuyl N.V., Zaltbommel. f 2,90.

HET spreekt wel vanzelf, dat vele mensen graag gezond willen blijven leven, maar vaak met grotere of kleinere problemen zitten waardoor hun streven naar gezondheid wordt gedwarsboemd.

Onwetendheid en slecht begrijpen van biologische en physiologische verschijnselen zal daaraan soms ten grondslag liggen. Voor dezulken heeft collega Schlichting zijn boekje bedoeld en ik geloof dat hij er in geslaagd is enkele aspecten van het menselijk leven nader te belichten en daaruit lessen te geven voor het behoud van een goede gezondheid. Ik kan het niet met alle raadgevingen eens zijn, in het bijzonder niet met wat op blz. 76 wordt vermeld, maar het is het goede recht van de schrijver zijn eigen opvattingen in deze te vermelden. Dr Schlichting blijft vrij dicht bij de oppervlakte, maar dat is nodig omdat hij voor leken begrijpelijk moet zijn. Al met al een aardig boekje om rustig ter hand te nemen, te lezen en te overdenken.

R. E. W.

Tandheelk. inrichtingen (Slot)

dane ervaringen en op dit punt vaag blijft, met als gevolg een omslachtige bewijs-procedure.

Het is toch bekend, dat de kracht van de tandheelkundige inrichtingen de propaganda is, op een dergelijke wijze gevoerd, dat zakelijk succes verzekerd is; voornamelijk op deze wijze immers worden patiënten naar de instituten getrokken.

Waarom niet een wettelijke regeling in het leven geroepen, aansluitend op de onderwerpelijke, die de man achter de schermen en zijn helpers (onverbrekelijk verbonden aan het instituut van de tandheelkundige inrichting) noodzaakt zijn twijfelachtige arbeid te staken, niet, nadat het kwaad is geschied, maar voordat dit kan geschieden?

Het hele bedrijf van de (slecht bekend staande) tandheelkundige inrichtingen zou zijn bestaansgrond — de patiëntenstroom — ontnomen worden,

GRAPJASJES

DE anonieme grapjasjes van „Blijmare voor Zieken” te Rotterdam hebben ons wederom een warhoofdig pamfletje toegezonden, ditmaal geadresseerd: „Aan de redactie van het blaadje Bond voor de Kwakzalverij”.

In de kop van het stencil staat onder meer: „Gebruikt geen medicijnen en laat u NOOIT inspuiten.” Zal de auteur van deze zotteklap zich aan zijn eigen bevel storen, als hij ooit ziek wordt? Natuurlijk niet. Mocht hij pernicieuze anaemie krijgen en voor zijn levensbehoud leverinjecties nodig hebben, dan accepteert hij die injecties — met graagte. Mocht hij suikerziek worden, dan zal hij de reddende insuline aanvaarden — met graagte. En mocht zijn blindedarm ontstoken raken, dan laat hij hem uit lijfsbehoud gaarne operatief verwijderen door een van die medici, die hij zegt te verachten.

Zo gaat het ook met de kruiden-„dokters”, met de rheumabaken-kooplieden en met de andere „genezerikken”: als zij zelf door ziekte worden getroffen, laten zij hun eigen hooggeprezen kwakzalversmiddelen staan. Die zijn goed genoeg voor hun goedgelovige klanten, die zo dom zijn er exorbitante prijzen voor neer te tellen. De kwakken zelf — het blijkt keer op keer — zijn wel wijzer: zij gaan naar hun huisarts.

Daarom is het — zwak gezegd — dubbel onfatsoenlijk anderen aan te raden bij ziekte niet de hulp van medicus en medicijn in te roepen.

indien de reclame, in al zijn verschijningsvormen, op tandheelkundig gebied aan banden gelegd zou worden. Daar bedoelde instituten een gevaar voor de volksgezondheid blijken op te leveren, is tot op heden niet in te zien, waarom dit verbod niet metterdaad wettelijk zou zijn vast te leggen in de zin van artikel 4 van de Wet op de tandheelkundige inrichtingen: „Het is een ieder verboden op tandheelkundig gebied reclame te maken, direct of indirect, binnenslands of buitenslands, dan wel acquisitiemethoden toe te passen, één en ander door uitstallingen, prospectussen, circulaires, strooibiljetten, brochures, adver-

Hij bestaat niet!

HET merkwaardige maandblad „De Dokter in Huis”, dat alleen via een postbus in Ermelo te benaderen is, wekte onlangs de indruk redactioneel te worden geleid door dr J. C. Vederbosch. Deze naam komt in het juli-nummer niet meer voor. Een nader onderzoek heeft thans aan het licht gebracht, dat in Nederland en dus ook in Ermelo géén arts dr J. C. Vederbosch leeft.

Wij hebben het niet bijster op „De Dokter in Huis” begrepen, hetgeen onder meer blijkt uit de publicaties in onze maandbladen van augustus en september 1956 en januari 1957. Een blaadje dat zich aandient als „populair medisch maandblad” en geen arts als verantwoordelijk redacteur noemt, wekt in hoge mate onze argwaan.

Die argwaan wordt nog groter bij het bezien der advertenties, waarvan vele van kruidenkooplieden e.d. afkomstig zijn. Wij geloven niet zo grif in de onfeilbaarheid van Tarkol-capsules tegen eczemen, slechte klierfunctie (welke klier?) en onvruchtbaarheid. Wij geloven evenmin in het nut van darmbessen, een bloed- en ademzuiverend kruidenmiddel van Terra Branca. Wij geloven ook niet in de toegezegde „wonderen” van de Muller-knoflookcapsule, die volgens haar fabrikant alle klachten over slechte bloedcirculatie wegneemt. En wij geloven ook al niet in de kruiden en zalfjes van Zonnegoud te Rhenen.

Een Amsterdams medicus, die te goeder trouw aan „De Dokter in Huis” medewerkte, heeft in verband met de wonderlijke redactionele constellatie van dit schriftuur zijn medewerking opgezegd.

tenties, radio of bioscoop, huisbezoek, belofte van voordelen, kosteloos vervoer van patiënten, diensten van acquisitiekantoren, klantenjagers of reizigers, dan wel op enige soortgelijke wijze.” Eventuele gevoeligheden, de medicus betreffende, zullen hier geen rol mogen spelen; ook een (tand)arts dient dan onder een ieder in bovenstaande wettelijke zin gerekend te worden, ongeacht het bestaan van de Medische Tucht-wet.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, Arts te Amsterdam, Voorzitter; E. Mijnarends, Tandarts te Amsterdam, Vice-voorzitter; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Fred. Hendriklaan 40, Naarden, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr J. C. de Jong, Hoofdapotheeker Binnengasthuis te A'dam; Dr H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Insp. v. d. Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Comm. van politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maandblad minimum f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonne's: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden, tel. 02959/9114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr, Patroclosstraat 23, Amsterdam-Z.

Oppericht 1 Januari 1881

Belangrijk arrest van Hoge Raad

Onbevoegde „genezers” kunnen op geen enkele manier een beroep op overmacht doen.

PROF. MR J. M. VAN BEMMELEN vestigt in „De Telegraaf” van 9 september de aandacht op het belangrijke arrest van de Hoge Raad d.d. 26 maart 1957. Daarin wordt door ons hoogste rechtscollege uitgemaakt, dat z.g. magnetiseurs, psychometristen, helderzienden en andere onbevoegde „genezers” op generlei wijze een beroep op overmacht kunnen doen.

Een dergelijk beroep, aldus de Leidse strafrecht-hoogleraar, kan namelijk op twee manieren worden geformuleerd. In de eerste plaats kan degene die — zonder arts te zijn — het medische beroep uitoefent, betogen, dat hij daartoe door een overmachtige drang wordt gebracht. Hijzelf kan die overmachtige drang gevoelen als iets, wat God hem oplegt, als een plicht, die voortvloeit uit de gaven die hij in zich voelt. Dit is de z.g. subjectieve overmacht. Reeds in 1951 had de H.R. uitgemaakt, dat een dergelijk beroep op een drang, die de magnetiseur „zo krachtig of overrompelend overmande, dat hij daartegen geen voldoende psychische weerstand vermocht op te leveren” geen eigenlijk verweer van overmacht bood. De subjectieve overmacht was daarmee voor de magnetiseur enz. buiten de deur gezet.

Overweging

MAAR destijds — in 1951 — was nog niet uitgemaakt of er voor degene die het verbod van het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde had overtreden geen objectieve overmacht kon bestaan. Deze objectieve overmacht zou dan aldus moeten worden omschreven, dat wanneer een patiënt door de medici was opgegeven, of althans bij de welbevoegde artsen geen baat vond, er voor de niet bevoegde een dwingende reden was om hem te helpen, door de patiënt van zijn gaven te laten profiteren. Een dergelijk beroep op objectieve overmacht — ook wel noodtoestand genaamd — heeft de Hoge Raad nu bij zijn arrest van 1957 eveneens van de hand gewezen.

De Hoge Raad overwoog in dit geval

van een psychometriste, die patiënten door handoplegging over de kleding heen van ontstekingen van de eierstok, darmen en van astma trachtte te genezen het volgende: „dat de omstandigheid dat de behandelde personen vooraf tevergeefs bij een medicus genezing van hun kwalen zouden hebben gezocht voor een niet bevoegde geen beroep op noodtoestand rechtvaardigt, nu de wet, welke voor de uitoefening van de geneeskunst een toelating vordert een rechtvaardiging als hier ingeroepen niet erkent.”

De verdachte had er zich ook nog op beroepen dat in de laatste tijd de zedelijke rechtsorde zich zou hebben gewijzigd met betrekking tot personen die de gave zouden bezitten genezing te brengen in gevallen waarin een medische behandeling geen succes had. De Hoge Raad heeft daarop geantwoord dat die wijziging in de zedelijke rechtsorde dan maar „haar neerslag in de Wet moest vinden, vooral, eer zodanige uitzondering door de rechter zou kunnen worden erkend.”

De Hoge Raad verwierp dus alle

middelen waarmee de verdachte en haar raadvrouw de veroordeling hadden bestreden en liet het vonnis, waarbij de psychometriste tot f 750,— boete was veroordeeld in stand.

Enige oplossing

TOT ZO VER prof. Van Bemmelen. Zijn Utrechtse collega prof. mr Pompe voegt aan de publicatie van het arrest in „De Nederlandse Jurisprudentie” een noot toe, waarin hij er op aandringt, dat de wetgever de mogelijkheid van een betere wettelijke regeling ten aanzien van handopleggers e.d. „althans zal overwegen”. Daartoe acht de Utrechtse hoogleraar allereerst „een wetenschappelijk en praktisch verantwoord onderzoek” onontbeerlijk. Prof. Van Bemmelen sluit zich geheel bij de zienswijze van prof. Pompe aan.

Ziehier wederom twee gezaghebbende stemmen, die pleiten voor een wetenschappelijk onderzoek van de z.g. paranormale begaafdheid. De beste, ja onzes inziens enige oplossing is, dat de regering evenals bij het aardstralen-vraagstuk — een wetenschappelijke onderzoekcommissie instelt en haar de geld- en andere middelen verschaft om twee vragen te beantwoorden: 1e. bestaat er paranormale begaafdheid? en 2e. zo ja, is deze op medisch gebied bruikbaar?

AGENDA

van de Algemene Ledenvergadering van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, te houden op **zaterdag 16 november 1957 's middags 15.30 uur** in het **American Hotel, Leidseplein, Amsterdam**

1. Opening.
2. Notulen van de Alg. Ledenvergadering van 1 december 1956.
3. Ingekomen stukken.
4. Jaarverslag van de secretaresse.
5. Rekening en verantwoording van de penningmeester.
6. Benoeming van een Kascommissie.
7. Verkiezing bestuursleden; het bestuur stelt voor de aftredende bestuursleden, te weten mej. E. H. Hengeveld en de heren mr J. D. van den Berg en H. Dijkstra, die zich herkiesbaar stellen, te herkiezen.
8. Bespreking van middelen, die tot het bereiken van het doel van de Vereniging kunnen bijdragen.
9. Rondvraag.
10. Sluiting.

KOMT ALLEN!

Het reuma-mysterie wordt langzaam ontsluit

In kliniek, laboratorium en studeerkamer vordert de medisch-wetenschappelijke research langzaam, maar zeker. Ook de omvang van de bijdrage der verenigde kwakzalvers is nauwkeurig bekend: deze is NIHIL.

ZOZEER spreken de verschrikkingen van de kinderverlamming tot de verbeelding, dat iedereen in zijn zak tast wanneer er voor de slachtoffers van deze ziekte wordt gecollecteerd. Hetzelfde geldt voor tuberculose en kanker. Maar wat menigeen niet weet is, dat de invaliditeit ten gevolge van reuma het veertigvoud bedraagt van die ten gevolge van kinderverlamming, het tienvoud van die ten gevolge van tbc, het zeventvoud van die ten gevolge van kanker. In alle westerse landen staat de reuma bovenaan, zowel wat betreft het aantal bedden in de ziekenhuizen als wat betreft de cijfers der uitkeringen wegens ziekte en het aantal verloren arbeidsdagen. De ziektekosten wegens reuma in de hele wereld worden geschat op tien percent van het totale bedrag dat ziekte kost.

Reuma is niet alleen een van de meest verbreide, maar ook een van de ernstigste ziekten waardoor de mensheid wordt bezocht. Niettemin wordt zij door leken zwaar onderschat. Hoe vaak hoort men niet, als er naar iemands welbevinden wordt geïnformeerd: „O, best, alleen een beetje last van reumatiek, maar...” Dat „maar” betekent dan: dat hoort er zo bij, of: dat mag geen naam hebben.

„Bewezen”

HET HOORT bij dit misverstand, dat de reuma een van de vruchtbaarste terreinen vormt voor de kwakzalverij. Men kan geen dagblad opslaan of in de advertentiekolommen wordt wel een of ander „afdoend” middel tegen reuma aangeprezen. Wat met betrekking tot kinderverlamming, tuberculose of kanker onmogelijk zou zijn, is op het gebied van de reuma nog altijd schering en inslag — hoewel het hier minstens even onverantwoord is.

Eén van de oorzaken dat de kwakzalverij hier zo welig tiert — het op eigen gezag of op aanbeveling proberen van een middeltje is óók een vorm van kwakzalverij! — is dat reuma zich op zoveel wijzen kan openbaren. Als gevolg hiervan worden allerlei pijnen in spieren en gewrichten door de leek vaak aan „reumatiek” toegeschreven. Betreft het dan een pijn van voorbijgaande aard, en heeft men tussen het opkomen en het verdwijnen ervan tabletten of een smeerseltje gebruikt, dan concludeert men dat het middel geholpen heeft: het heeft zijn afdoendheid dan weer eens „bewezen”.

Een andere oorzaak ligt in het geheimzinnige karakter van de reuma zelf. De pijn komt en gaat, vaak zonder dat de arts kan zeggen waardoor. Zo kan het gebeuren dat een kwakzalver eensklaps „succes” heeft nadat de behandeling door de arts een tijdlang weinig verlichting heeft gebracht; de pijn zou weliswaar ook verdwenen zijn als de eerste behandeling was voortgezet, maar de conclusie dat de kwakzalver is geslaagd waar de arts faalde, ligt voor de hand en wordt dan ook meestal getrokken. De lof van de kwakzalver wordt uitgebazuind... en dat de patiënt er een tijdje later weer even ellendig aan toe is als tevoren, wordt over het hoofd gezien.

De bijnierschors

HET BOVENSTAANDE ontlenuw wij aan „Vrij Nederland” van 31 aug., waar op voor de leek bevattelijke wijze een samenvatting wordt gegeven van onderzoek en bestrijding van reuma. Het artikel noemt de twee artsen dr Philip Hench en dr Kendall, die in 1950 samen de Nobelprijs voor geneeskunde ontvingen. Zij slaagden er in uit de bijnierschors het z.g. cortison af te scheiden, dat bepaalde reuma-vormen geneest: „Zij zagen het wonder gebeuren — de pijn verdween, misvormde ledematen kregen hun normale gedaante terug, verstijfde gewrichten werden weer beweeglijk.”

Ook de reuma-research van een der grootste fysiologen van onze tijd, de Canadese onderzoeker van Tsjechische afkomst dr Hans Selye, wordt uiteengezet, waarna het artikel als volgt besluit.

„Ook hiermee is nog lang niet alles verklaard en bovendien geldt deze verklaring (van Selye) in het gunstigste geval slechts voor één van de twee vormen van reuma, namelijk de reumatoïde artritis, en niet voor de artrose, waarbij het gewrichtskaakbeen blijvende veranderingen heeft ondergaan, waartegen ook cortison geen baat kan brengen. Een grote winst is echter in de laatste jaren behaald. Voor een deel der reumalijders is genezing mogelijk en dank zij het werk der geleerden is de wetenschap bezig steeds verder door te dringen op een terrein, dat tot voor kort nog onbekend was en waarop het eeuwenoude raadsel van het reuma wacht op zijn definitieve ontsluiting.”

De naakte kwak

STAP VOOR STAP, voetje voor voetje dringt de medische wetenschap door tot het geheim van de volksziekte die reuma heet. In kliniek, laboratorium en studeervertrek zetten de geleerden van vele landen hun strijd voort, nimmer ontmoedigd door tegenslagen en uit elk succes, hoe gering ook, het vertrouwen puttend om verder te speuren.

Evenals bij de bestrijding van andere ziekten treft ook bij de reuma-research de afwezigheid van de lieden, die zich zo gaarne „begenadigde genezers” noemen. Met de mond presteren zij heel wat, deze fantasten, beunhazen, warhoofden en oplichters. Met schetterende fanfares prijzen zij hun wonderbare anti-reuma-bakens, hun onfeilbare anti-reuma-kruiden en hun verlossende anti-reuma-handopleggerij aan. Meer dan tijdelijke schijnsuccessen behalen zij niet. Enig wezenlijk resultaat in de strijd tegen de reuma hebben deze luidruchtige grootsprekers nimmer geboekt. Naast de medische onderzoeker staat de ongeschoolde kwakzalver in de naaktheid van zijn volslagen onbenul.

NIEUWE STER

DE CENTRALE RECHERCHE te Amsterdam legde in september de hand op een handoplegger, die tot dusverre nog niet in haar registers voorkwam. De wachtkamer te zijnen huize in de Riouwstraat bevatte zes aanstaande „patiënten”, toen de politie een kijkje kwam nemen. Het tarief bleek twee gulden per handoplegging te zijn.

De klanten werden huiswaarts gezonden, de handoplegger, de 40-jarige L., werd voor verhoor meegenomen naar het hoofdbureau van politie. Nadat proces-verbaal was opgemaakt, werd de man vrijgelaten.

Deze nieuwe ster aan het quasi-medische firmament behoort tot een onlangs opgericht groepje van z.g. paranormaal begaafden, dat een afsplitsing is van een ander groepje, hetwelk niet met, maar naast de N.W.P. wenst te opereren. Wellicht zullen nadere bijzonderheden aan het daglicht treden, als L. zich straks tegenover de rechter voor zijn doktertje spelen moet verantwoorden.

BERGER ALIAS BOSBOOM:

PEDANTE PANIEKZAAIER

EEN MINDERWAARDIGHEIDSCOMPLEX bezit de Amsterdamse heer Berger alias Bosboom niet. Dat bleek reeds uit zijn pamflet, dat wij in ons februari-maart-nummer bespraken, dat blijkt nog duidelijker uit zijn jongste schriftuur: acht gestencilde pagina's, waarin hij zijn lezers poogt te overbluffen met een lawine van nonsens en verdachtmakingen.

Berger-Bosboom heeft de wereld in twee kampen verdeeld. Aan de ene zijde van de scheidslijn staat hij zelf, in zijn pamflet steeds aangeduid als „schrijver”. Aan de andere zijde staan allen, die de euvelde moed hebben met hem van mening te verschillen; zij worden aangeduid als „de scribenten”. Al wat schrijver beoogt heet een waardige actie, al wat de scribenten beogen heet een wel zeer onwaardige tegenactie. Kortom, de heer Berger-Bosboom slaat alle spijkers op de kop, ieder ander slaat alle planken mis. Simplistischer kan het niet.

Knapste Kop

NA zich aldus tot Knapste Kop des lands te hebben gebombardeerd verkondigt hij het „niet te verdoezelen feit”, dat Nederland $2\frac{1}{2}$ à 3 miljoen zieken telt, die met de gangbare geneesmethoden niet te genezen zijn. Na een vloed van andere „ontstellende waarheden” omtrent „onhoudbare en beschamende toestanden” etaleert de paniekzaaiende Berger-Bosboom dan zijn vijf-jaren-plan.

Dat plan omvat een „absoluut verbod der verkoop van het moderne witbrood”. Voorts het peilen naar aard-

straaltjes in alle huizen waar ernstige zieken verblijven, de stichting van „naturalistische klinieken” aan onze universiteiten en vergunning tot doktertje spelen voor handopleggers en helderzienden, door Berger-Bosboom samengevat onder de mooie naam naturopathen.

Zijn gehele betoog wemelt van vreemde woorden, soms zo vreemd dat ze ten enen male onbegrijpelijk zijn. Vaak krijgt men de indruk, dat „schrijver” ook zelf de betekenis niet begrijpt van de termen waarmee hij zo vlot jongleert, bijvoorbeeld als hij poneert, dat „een deel der malafide genezers te goeder trouw is”...

Krampachtig kranjsje

HET is vermakelijk te constateren, hoe de verkondigers van kwakzalversideeën, aangezien zij door de wetenschappelijke wereld worden genegeerd, krampachtig pogen elkaar de hand boven het hoofd te houden. Het kon niet uitblijven, dat Berger-Bosboom een reclame-alinea wijdde aan het z.g. Anti-reuma-baken, dat in laboratoria zijn nut nimmer kon bewijzen. De „schrijver” beweert nu echter zonder blikken of blozen, dat dit prulletje op enige vormen van reuma „inderdaad gunstig” werkt. Voorts neemt hij het op voor de heer Cleveringa, 's lands vruchtbaarste sprookjesverteller inzake de denkbeeldige aardstraaltjes.

Toen wij destijds bij de importeur van het z.g. Anti-reuma-baken informeerden, of er artsen waren, die een gunstig oordeel over het apparaatje hadden gegeven, kregen wij de naam

van de heer... Cleveringa op, die geen medische opleiding heeft genoten. Het zou ons geenszins verbazen, als de heer Cleveringa vandaag of morgen in zijn aardstraalsprookjes een lofzang op de heer Berger-Bosboom inlast en aldus de kring van dit (stralen-) kranjsje sluit.

Boos en bedroefd

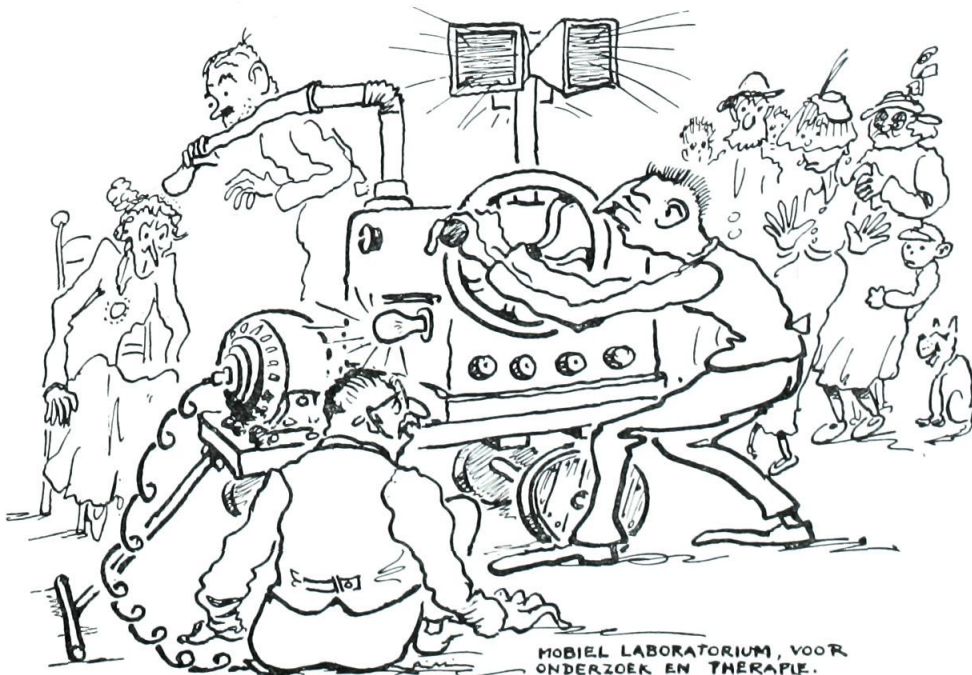
AL ERKENT Berger-Bosboom, dat Cleveringa veel van aardstraaltjes weet, hij is er tevens van overtuigd, dat hij er zelf nog meer van weet. Op grond van die kennis eist Berger-Bosboom in zijn geniale vijf-jaren-plan de instelling van een objectieve wetenschappelijke commissie, die de „realiteit van het aardstralenprobleem” en van de „schadelijke stralingsbanen” moet onderzoeken.

Weliswaar hebben in de afgelopen jaren drie teams van geleerden deze zaak onderzocht, weliswaar hebben zij na honderden proeven onafhankelijk van elkaar drie gedegen rapporten uitgebracht, weliswaar kwamen die drie rapporten tot de conclusie dat het bestaan van niet één aardstraaltje kon worden aangetoond — maar Berger-Bosboom wuift dit alles weg en verlangt een nieuwe commissie, die hem beter in zijn kraam te pas komt: een commissie, die zal verklaren dat de aardstraaltjes wél bestaan!

Zo'n commissie zou voor Berger-Bosboom een uitkomst zijn. Dan zou hij terstond huis aan huis zijn aardstralenjacht kunnen inzetten, overal aardstraaltjes kunnen ontdekken en overal afschermkastjes e.d. kunnen slijten. Hij heeft in september 1956 zelfs subsidie bij H.M. de Koningin, bij alle ministers en bij alle Kamerleden „voor het uitrusten van mobiele laboratoria” aangevraagd. „Tot heden werd hieromtrent nog niets vernomen”, verzucht hij nu boos en bedroefd.

Wij kunnen hem zonder risico voorstellen, dat hij ook in de toekomst hieromtrent niets zal vernemen. Voor de wetenschap, voor de overheid en voor ieder weldenkend burger heeft het aardstraalsprookje afgedaan. Het is wetenschappelijk gewogen en te licht bevonden. En sindsdien is het dus bijzonder grof zieke mensen te blijven voorliegen, dat onder hun bed een duivels aardstraaltje schuilt.

(slot op pag. 4)

VERWARD BETOOG

Tandgeknars

GENEESKUNDE in het algemeen en natuurgeneeskunde in het bijzonder — ziedaar het onderwerp, dat de heer K. Dijk in het aug.-sept.-nummer van het maandblad van de Vereniging voor Paranormale en Natuurgeneeswijze aansnijdt. Het interesseert mij te weten, wat het beroep van deze heer Dijk is, daar hij blijk geeft niet onbekend te zijn met de noden en moeilijkheden van de arts.

Schrijver begint met te zeggen, dat ook een goed en bekwaam magnetiseur zijn kennis voor een belangrijk deel te danken heeft aan de ervaringen van de wetenschap. „Want de magnetiseur die de organen — met hun veelzijdigheid van ziekteverschijnselen — zo maar met het blote oog ziet liggen, moet nog geboren worden. Dat er brutale mensen genoeg zijn, die zich deze eigenschap aanmeten, is genoeg bekend, maar hun resultaten zijn er dan ook naar.”

Verder lees ik: „Ik weet dat er een bepaalde aanleg en een bepaalde gave nodig zijn om zieke mensen te helpen, maar ik ben geen voorstander van de gedachte, dat men slechts met gave en aanleg een goed genezer kan zijn.” Een motor met storingen laat de schrijver vakkundig door een reparateur in orde maken, want „met paranormale begaafdheid kan de hersteller daar niet veel bereiken.” Zo is het ook op medisch gebied, daar moet de genezer ook iets van de zaak afweten „en niet zo'n klein beetje.”

Clownerie

DE NATUURGENEZER moet de gave des ondersheids bezitten en deze gave kan hij slechts ontwikkelen door een diepe en exacte studie van het menselijk lichaam te maken. Men moet weten hoe het lichaam er in gezonde staat uitziet en hoe het reageert wanneer het ziek is. Met enkele voorbeelden geeft de schrijver aan, hoe moeilijk het beroep van de arts wel is en hij doet inderdaad zijn best zijn lezers dit voor te houden.

De heer Dijk betoogt dat er drie dingen zijn: geneeskunde, geneeskunst en

natuurgeneeswijze. Wonderdokters bestaan niet, ook de natuurgenezers kunnen slechts beperkte resultaten boeken. Zowel de geneeskunst als de natuurgeneeswijze hebben volgens de schrijver dezelfde grondslag, namelijk het weten waarom en de kennis waarvan. Zowel de dokter als de natuurgenezer moeten en het lichaam en de ziekteverschijnselen en de reacties van het lichaam op verschillende behandelingsmethoden kennen.

Tot zo ver zouden wij de schrijver misschien tot op zekere hoogte kunnen volgen, maar dan gaat hij vrij uitvoerig in op de al zo vaak besproken ogen-diagnose. Ik zou geen oogarts kunnen opnoemen, die ook maar enigszins aan deze kwakzalversuitvinding aandacht zou willen schenken. De heer Dijk gaat echter zo ver, dat hij beweert dat in 90 % van de gevallen (die volgens hem berusten op een „zuivere paranormale combinatie van verschillende optische veranderingen van fijne zenuwbanen in het oog”) de diagnose van de ogenkijker en van de arts identiek zouden zijn! Hoe valt deze clownerie te rijmen met „diepe en exacte studie van het menselijk lichaam”?

Spoedcursus!

HET GEHEEL is vrij verward, maar aan het eind wordt de schrijver iets concreter, waar hij zegt: „Het streven van de Nederlandse vereniging van Vrije Natuurgenezers is dan ook dat alle magnetiseurs, die zeggen paranormaal te zijn, een cursus gaan volgen, die weliswaar veel tijd en geld kost, maar hen in staat zal stellen tenminste bij benadering te kunnen vaststellen, waaraan de patiënt lijdt en dus tijdig maatregelen te kunnen nemen, in samenwerking met de medici, opdat er geen grotere ongelukken gebeuren dan nodig is.”

Als het er niet letterlijk zo stond, zou men het niet kunnen geloven; een spoedcursus om de nodige kennis van ons lichaam en wat er zich omheen afspeelt te vergaren en dan gewapend met wat pseudo-wetenschap maar diagnoses stellen, terwijl de arts na al zijn

DE Haarlemse tandarts H. S. S., die zich in een tandheelkundige inrichting op onwettige wijze met andermans tanden had bemoeid en daarvoor reeds door het Medisch Tuchtcollege was berispt, werd op 31 augustus door de Amsterdamse kantonrechter aan de tand gevoeld. Hij gaf de tenlastegelegde feiten toe.

De ambtenaar O.M. eiste f 50,— boete, waarop verdachte opmerkte: „Dat zou ik niet kunnen betalen.” Het vonnis luidde f 50,— boete subs. 10 dagen hechtenis.

Berger-Bosboom (slot)

Kaartleggerij enz.

NATUURLIJK schermt Berger-Bosboom met buitenlandse geleerden. Iedere fantast, die voor zijn theorieën geen steun vindt bij de Nederlandse beoefenaren der wetenschap, komt aandragen met buitenlandse geleerden. Zo ook Berger-Bosboom. Hij schermt met het bezoek van „een groep buitenlandse academici”, dat heeft geleid tot „de bereidverklaring tot het verlenen van een zeer belangrijke subsidie vanwege een buitenlandse wetenschappelijke instelling”. Geen namen, vooral geen namen. Noch van de academici, noch van de instelling. Alles anoniem, alles oncontroleerbaar.

Aan het slot nodigt Berger-Bosboom zijn lezers uit zijn „Psychische Studio” te bezoeken, alwaar hij een tentoonstelling heeft ingericht over wetenschappelijke(!) sterrenwichelarij, wichelroedelopen, aardstraaltjes, kaartleggerij (tarot) enz. Die onderwerpen geven wel bijzonder duidelijk aan, wat Berger-Bosboom onder „wetenschappelijk niveau” verstaat.

voorstudie jaren en jaren nodig heeft om dan nog in meer gevallen dan hem lief is te moeten erkennen dat zijn kennis nog maar onvolledig is.

En wie zullen aan deze „cursus” les kunnen geven? De in ons land practiserende natuurgeneeskundigen?

R. E. W.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, Arts te Amsterdam, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vice-voorzitter; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Fred. Hendriklaan 60, Naarden, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr J. C. de Jong, Hoofdapotheker Binnengasthuis te A'dam; Dr H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Insp. v. d. Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Comm. van politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maandblad minimum f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, tel. 02959/9114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr, Patroclusstraat 23, Amsterdam-Z.

Oppericht 1 Januari 1881

Z-pillen

HET DORP POELDIJK, onderdeel van de gemeente Monster, bevat een monsterlijke poel van kwakzalversongerechtigheid in de gedaante van de 62-jarige J. Z., zoals op 16 oktober in de zittingzaal van de Delftse kantonrechter bleek.

's Morgens en 's middags was Z. een normale verzekeringsagent, 's avonds was hij een paranormaal wonderdokterje. Op de vraag van de kantonrechter, wat dat voor onverantwoordelijk gedoe was, riposteerde de kwakzalver: „Ik schijn de kracht te bezitten om mensen te genezen.”

Het nobele en waardige van deze woorden kreeg evenwel de doodsteek, toen de feiten aan het licht kwamen. Z. moest toegeven, dat hij zijn (eigen-) wijsheid putte uit drie Duitse boeken over natuurgeneeskunde. Zijn klanten behoorden merendeels tot het vrouwelijk geslacht. Alle vier tenlastegelegde overtredingen betroffen dames, wier lichamen hij had bestreken en wier medicijnkastjes hij had verrijkt met pillen van eigen vinding, welke men derhalve Z-pillen mag noemen.

De kantonrechter beschouwde Z. min of meer als de opvolger van de 83-jarige kwakzalver, die zich bij zijn „genezingen” van dode katten bediende. De ambtenaar van het Openbaar Ministerie deelde mede, dat zich ook bij Z. „misselijke vertoningen” hadden voorgedaan. „Iemand die pijn aan de

Knoeier Klonk Kunst-Kiezen aan Kaak van Kermende Klant

TIJDENS het voortgezette onderzoek inzake de activiteiten van het Vacupan „tandrooi-instituut” (aldus de Haagse Courant en de Gooi- en Eemlander) is eind oktober proces-verbaal opgemaakt wegens het onbevoegd uitoefenen van de tandheelkunst tegen de 24-jarige tandtechnicus E. H. B., die werkzaam was bij een instituut te Rotterdam. Er zullen drie gevallen ten laste worden gelegd, waarin hij afdrukken van de kaken van patiënten heeft genomen.

Een wel bijzonder onprettige ervaring heeft een 32-jarige winkelchef uit Rotterdam opgedaan. Deze man had een gedeelte van zijn gebit laten trekken en een verdere behandeling volgens het vacupan-systeem gekregen.

knie had, werd op de rug gemasseerd en meer van dat fraais.” Het meerdere fraais was blijkbaar niet geschikt voor een openbare terechtzitting.

De eis luidde f 3.000 boete of 120 dagen hechtenis, het vonnis f 1.000 of 120 dagen hechtenis — een bittere pil, ditmaal niet door de domme dames van zijn cliëntele, doch door de kwakzalver zelf te slikken.

(Gegevens ontleend aan N.R.C., Volkskrant, Amersfoortse Crt. en Maasbode)

**3
DRIE**

DEZE MAAND verwelkomen wij drie nieuwe leden, te weten de heren:

J. E. Ph. Brand, arts te Dantumawoude;

dr F. A. Nolle, internist te Leiden;

L. Roelofsen, arts te Nederhorst den Berg.

Hij ging terug naar het instituut omdat het kunstgedeelte van zijn gebit hem pijn deed. B. sleep wat aan de kunsttanden en -kiezen maar ze pasten nog niet goed. De tandtechnicus goot daarna vloeibare plastic op de basis van de prothese en duwde die weer tegen de bovenkaak van de patiënt. Na tien minuten was de vloeistof hard geworden. De patiënt gilte het uit van de pijn, zodat mocht worden aangenomen dat het gebit nog niet goed zat. Het was echter met geen mogelijkheid meer uit de mond van de winkelchef te krijgen. Door de plastic was het onwrikbaar aan de natuurlijke tanden en kiezen vastgeplakt. B. nam de patiënt mee naar de werkplaats, waar hij met een metalen voorwerp probeerde de prothese los te breken, maar ook dit lukte niet. Toen werd er een boor en daarna een vijlapparaat op gezet. Alles tevergeefs echter.

B. moest toegeven dat hij machteloos stond. Zo kon de patiënt vertrekken. Krimpand van pijn heeft de winkelchef de stoute schoenen aangetrokken en is hij dagen later naar een bonafide tandarts gegaan. Het heeft deze heel wat moeite gekost de onoordeelkundig aangebrachte prothese uit de mond van de man te krijgen.

Er is een uitgebreide verklaring van de winkelchef opgenomen in het proces-verbaal, dat tegen B. is opgemaakt.

DRINGEND

is het verzoek van de penningmeester hem met de meeste spoed de volgende contributies te gireren:

- f 2,50 door hen, die over 1957 abusievelijk de oude contributie van f 5,— in plaats van de nieuwe contributie van f 7,50 overmaakten;
- f 7,50 door hen, die de jaarcontributie over 1957 nog niet hebben overgemaakt (studenten en apothekers-assistenten f 2,50);
- f 12,50 door de (gelukkig) weinige leden, die nog de contributies over 1956 én 1957 verschuldigd zijn.

Onze leden verlichten de taak van onze penningmeester ten zeerste, als zij aan deze dringende oproep terstond gehoor geven door hun achterstallige contributies te storten op:

postgiro 32237 of gemeentegiro Amsterdam K 1672.

PARAPSYCHOLOGIE EN KWAKZALVERIJ

Wanneer Croiset in aanraking komt met een hem onbekende persoon en hem verschijnt daar bij het beeld van een half geschilde perzik, dan is dat voor hem een teken dat hij met een kankerpatiënt te doen heeft. (Dr W. H. C. Tenhaeff)

TOT NU TOE is het niet gelukt het bewijs te leveren, dat buitenzintuigelijke waarneming (telepathie, helderziendheid, toekomstvoorspelling e.d.) werkelijk bestaat. Door dr W. H. C. Tenhaeff wordt dit feit echter nog steeds genegeerd, zoals opnieuw blijkt uit zijn onlangs verschenen boek: „Beschouwingen over het gebruik van paragnosten”.

Het is algemeen bekend dat het aantal kwakzalvers, waarzeggers e.d. in de laatste jaren enorm is toegenomen. Zij dienen zich gewoonlijk aan als paragnost, psychometrist, telepaath of onder een van de vele andere benamingen ontleend aan de terminologie van het moderne occultisme, dat als parapsychologie wordt aangeduid. Met deze wetenschappelijk klinkende namen trachten zij het ter zake onkundige publiek zand in de ogen te strooien. Deze

Houtbewerker werd HANDOPLEGGER

DE Amsterdamse handoplegger S. B. werd in 1954 wegens kwakzalverij gevonnis, maar zette zijn gevaarlijke praktijken onverminderd voort, zodat hij op 29 augustus wederom moest terechtstaan wegens het zonder noodzaak onbevoegd uitoefenen der geneeskunde. De thans 38-jarige verdachte bekende de drie gevallen, die hem ten laste waren gelegd.

Op een vraag van de kantonrechter deelde B. mede na de lagere school geen medisch of ander onderricht te hebben genoten. Op zijn veertiende jaar kwam hij bij zijn vader in de houtbewerking, na de oorlog werd hij handoplegger.

Een vrouwelijke getuige van middelbare leeftijd verklaarde, dat zij een jaar bij B. onder behandeling was geweest, maar slechts weinig baat had gevonden. Ook het overige getuigenverhoor leverde geen nieuwe gezichtspunten op. De Officier van Justitie citeerde uit het proces-verbaal het geval van een man, die na 50 bezoeken aan B. geen enkele vooruitgang in zijn toestand had bespeurd, en wees op de schade, die mensen als B. aan de volksgezondheid toebrengen, doordat zij hun klanten verstoken houden van deskundige medische hulp.

Conform de eis werd B. veroordeeld tot driemaal f 400,— boete subsidiair 40 dagen hechtenis.

lieden treden steeds brutaler op, aangezien zij zich gesteund voelen door de propaganda die van z.g. wetenschappelijke zijde wordt gevoerd.

Met betrekking tot deze paragnosten wordt weliswaar van parapsychologische zijde beweerd, dat men het kaf van het koren moet scheiden, doch tot nu toe is het niet gelukt te bewijzen dat er „koren” is, m.a.w. dat er ECHTE paragnosten bestaan. Een beschouwing over het gebruik van paragnosten is onder deze omstandigheden dan ook volkomen zinloos. Alvorens hierop nader in te gaan lijkt het raadzaam na te gaan, of de parapsychologie al zo ver gevorderd is, dat zij buiten het laboratorium en het studeervertrek kan treden.

„Een luchtje”

DAT de basis van de parapsychologie uitermate zwak is, blijkt uit een voordracht die prof. dr F. A. Heyn (oud-bibliothecaris van de Studievereniging voor „Psychical Research”), in januari 1950 heeft gehouden voor de afdeling Amsterdam van genoemde vereniging. Aan deze voordracht werd het volgende ontleend:

„Maar nog altijd staan wij, wat de streng wetenschappelijke bewijsvoering betreft, zwak in de schoenen.”

„De in steeds toenemende mate verichte experimenten kunnen helaas nog niet altijd de toets der kritiek doorstaan.”

„Dat er strikt wetenschappelijk gesproken toch nog altijd een luchtje aan zit.”

Aangezien de parapsychologie beschouwd wil worden als een zijtak van de psychologie, heb ik eens nagezien wat het Woordenboek der Psychologie door dr J. van Essen (2e druk 1953) er van zegt. Daarin staat, dat wij onder parapsychologie hebben te verstaan: „wetenschappelijk bedreven occultisme, voor zover iets dergelijks dan mogelijk is.” En verder: „dat de parapsychologie geen nieuwe realiteit ontsluit, doch slechts de realiteit verabsurdiseert.”

Dat ook onder de beoefenaren van andere wetenschappen ernstige bezwaren tegen de parapsychologie bestaan, blijkt uit de strijd van hen die tot elke prijs wilden voorkomen, dat het verzoek van het bestuur van de Studievereniging voor „Psychical Research” tot het vestigen van een bijzondere leerstoel voor de parapsychologie, met dr Tenhaeff als bijzonder hoogleraar, zou worden ingewilligd. Eveneens blijkt dit uit de toespraak van laatst-

genoemde tot de professoren van de Utrechtse Universiteit: „Het is mij bekend, dat de stichting van deze nieuwe leerstoel niet Uw onverdeelde instemming had.”

Te goedgegelovig

DE afwijzende houding van vele Nederlandse geleerden staat ook in verband met bepaalde eigenschappen van genoemde hoogleraar. Zijn wetenschappelijke bestrijders zeggen dat hij niet kritisch genoeg is en dat hij zijn goedgegelovigheid en vertrouwen in de mensen, en vooral in een bepaalde „paragnost”/kwakzalver, zo ver drijft dat misbruik niet kan uitblijven. Nu zal iedereen er wel van overtuigd zijn, dat goedgegelovigheid en onvoldoende kritische zin eigenschappen zijn die geen enkele wetenschappelijke onderzoeker mag bezitten, doch dat deze fataal zijn bij iemand wiens onderzoekingen zich bewegen op een gebied waar het bedrog welig tiert, zoals dat bij de parapsychologie het geval is.

Slechts enkele voorbeelden. Het onderwerp van de rede waarmee deze hoogleraar zijn ambt heeft aanvaard, betrof „een goed gewaarmerkt geval” van spontane paragnosie. Op 11 febr. 1662 droomt de Enkhuizer schipper N.

(Vervolg op pag. 4)

Onjuist bericht

DE MOORDEN op twee prostituées te Amsterdam hebben ook in de wereld der helderzienden belangstelling gewekt. Het dagblad „Trouw” van 23 augustus meldde, dat de hoofdstedelijke recherche in verband met deze misdrijven een z.g. psychometrist uit Utrecht had gehoord. „De rechercheurs hebben het lijvige dossier van getuige-verklaringen aangevuld met het oordeel van deze man.”

Dit bericht was geheel onjuist en werd dan ook de volgende dag door „Trouw” herroepen. In het kader van het politieonderzoek bezochten twee rechercheurs een vrouwelijke kennis van de beide slachtoffers, tijdens welk bezoek zij tevens een zich helderziende noemende man aantroffen. Zonder aandacht aan zijn aanwezigheid en uitlatingen te besteden wonnen zij bij de vrouw de informaties in die zij nodig hadden. Pas later vernamen zij uit het krantenbericht, dat de man „psychometrist” en afkomstig uit Utrecht zou zijn.

Zijn para-normaal begaafden ? werkelijk een probleem

Wie zieken genezen wil,
moet voor dokter studeren.

HET SCHIJNT dat de gewone kwakzalverspraktijken als waterkijken, gezondbidden, handopleggen en kruidendoktertje spelen een beetje in onbruik raken. De sterren, die thans met een veroordeling de rechtszaal verlaten, varen nogal eens onder de vlag van de paranormale begaafdheid.

Dat klinkt niet alleen netjes, het is blijkbaar ook heel netjes, want allerlei keurige mensen vinden, dat er nodig verandering in onze wetgeving moet komen opdat aan de paranormaal begaafden de mogelijkheid wordt gegeven hun vermogens „in dienst van de lijdende mensheid” te stellen.

Zonder brevet

IN DIT VERBAND moeten wij onze lezers vragenderwijs toch een paar dingen ter overdenking geven. Wie zou het bijvoorbeeld heel gewoon vinden een luchtreis te maken in een toestel, waarvan de piloot geen vliegbrevet heeft?

Wie zou er op z'n gemak in de cabine van dat vliegtuig plaats nemen als hij hoorde, dat de man schoenmaker van beroep was? Het feit, dat hij talrijke dankbetuigingen van vorige passagiers, met wie hij alreeds tochtjes maakte, kan overleggen, is in zo'n geval niet bijster geruststellend.

En wie zou er graag met de trein over een spoorbrug rijden, als hij wist dat dit bouwwerk niet onder leiding van een Delftse ingenieur tot stand was gekomen, maar door de arbeiders was opgetrokken op de aanwijzingen van een krantenbezorger, die in z'n vrije tijd bij zichzelf zo'n heel bijzondere aanleg van knutselen heeft ontdekt?

Geen brokken

WIE zou zich in een autobus wagen, als hij wist dat de bestuurder nooit een rijbewijs had verkregen? En wie zou het rijexamen plotseling overbodig vinden, als hij hoorde dat zo'n man als kleine jongen reeds een zeepkistenrace won en dat hij met deze bus als een half jaar lang (nog net) geen brokken heeft gemaakt?

Heel wat minder bezwaren zijn er natuurlijk tegen de zangeres, die met haar natuurstem zonder enige opleiding op de operabühne terecht wenst te komen. Daar zijn geen mensenlevens mee gemoeid! Bij de hierboven genoemde voorbeelden is dat wél het geval en in de geneeskunde is dat ook.

De praatjes over de bijzondere gaven, die thans aan de lijdende mensheid worden onthouden, zijn bij nadere beschouwing lang niet zo indrukwekkend als ze op het eerste gezicht wel lijken. Juist bij de lijdende mensheid gaat het om ziekte en gezondheid, om leven en dood.

Artsdiploma

DE ZIEKE MENS behoort hulp te zoeken bij deskundigen, die van ziekte iets afweten en beslist niet bij volslagen onbevoegden, ook niet bij „paranormaal begaafden”. Wij heb-

ben er ernstig over nagedacht hoe dat met die sympathieke paranormaal begaafden nu wettelijk geregeld zou moeten worden, want dat is het enige wat de voorstanders hiervan nu juist nooit vertellen.

Wij kunnen voor dit probleem, dat velen blijkbaar na aan het hart ligt, maar één oplossing vinden. Personen die zo vreselijk nodig willen genezen, moeten de moeite maar nemen om medicijnen te gaan studeren en hun artsdiploma te halen.

Niemand behoeft dat een onredelijke eis te vinden. De bovengenoemde voorbeelden maken dit duidelijk genoeg. En tot slot: een dokter, die uit z'n beroep wil stappen, omdat hij zo'n goed figuur achter de toonbank zou slaan, mag ook geen winkel gaan drijven zonder middenstandsdiploma.

Naschrift

BOVENSTAAND ARTIKEL van de Rotterdamse medicus dr. H. W. Scalogne troffen wij aan in de Nieuwe Tilburgse Crt., Delftse Crt., Nieuwe Vlaardingse Crt., Dagblad voor de Zaanstreek en De Vrije Zeeuw (Terneuzen).

Een deel — wellicht een zeer groot deel — van de leden onzer Vereniging deelt dr. Scalogne's zienswijze. Dat neemt niet weg, dat de z.g. paranormale geneeswijze een probleem is, dat, zoals ook schrijver opmerkt, „velen blijkbaar na aan het hart ligt”. En wederom herhalen wij derhalve onze eis: evenals naar het aardstralenvraagstuk dient ook naar de paranormale geneeswijze een objectief wetenschappelijk onderzoek te worden ingesteld. Hoe eerder hoe liever, opdat de medische wetenschap, de rechterlijke macht, de paranormale genezer en het grote publiek, kortom iedereen weet waar hij aan toe is.

Boete en belofte

EEN KWAKZALVER uit Baarn, de 60-jarige W. K., die reeds meermalen wegens het zonder noodzaak onbevoegd uitoefenen der geneeskunde werd veroordeeld, stond op 17 september voor hetzelfde delict opnieuw terecht voor het kantongerecht te Amsterdam. Verdachte erkende de drie gevallen, die hem ten laste werden gelegd.

K., die optrad als kruidendokter, meende door zijn paranormale begaafdheid boven het hoofd van zijn cliënten een bepaalde kleur te kunnen waarnemen, die voor hem een indicatie van het ziekteverschijnsel zou zijn; zo duidde b.v. de kleur rood volgens hem op storing in het zenuwstelsel.

De verdediger, mr G. E. Kruseman, deelde mede, dat een der vroegere zaken tegen K. tot in hoogste instantie was doorgezet. Het arrest van de Hoge Raad, waarbij verdachte's cassatieberoep werd verworpen, kwam juist

OFFICIEEL

Bureau der Vereniging:

D. H. van den Bosch, „Welgelegen”,
Lunteren, tel. K 8388 - 301.

Redactie:

Medisch redacteur: dr R. E. Wierenga,
arts, Barchem.

Pharm. redacteur: J. E. Buiten, apotheker,
Zwolle.

enkele dagen, voordat de drie thans dienende zaken aanhangig werden gemaakt. Dit trio zou een sluitstuk zijn, aangezien W. K. had besloten, zijn ongeoorloofd „dokterje spelen” te staken.

Conform de eis werd K. veroordeeld tot drie maal f 50,— boete. Verdachte deed ter zitting afstand van hoger beroep.

IN HOGER BEROEP STRAF VERZWAARD

DE 52-jarige Haarlemse arts E. E. V. had bij patiënten, die hij onder narcose bracht, tanden en kiezen gerooid; de slachtoffers werden per taxi van het Vacupan Instituut te Rotterdam, waar zij een kunstgebit hadden uitgezocht, naar Haarlem vervoerd en na de behandeling naar hun haardsteden teruggebracht. Desondanks hield de arts vol, dat het verband tussen hem en bedoeld tandrooi-instituut niet bestond, een verweer dat door de justitie niet werd geaccepteerd.

De kantonrechter te Haarlem veroordeelde de arts tot f 1.000,— boete, tegen welk vonnis verdachte hoger beroep aantekende. Dat had hij beter kunnen nalaten, want de rechtbank te Haarlem veroordeelde hem op 10 oktober tot f 2.000,— boete subsidiair zes maanden hechtenis, terwijl tevens V's tandheekkundige instrumentarium verbeurd werd verklaard.

(Vervolg Parapsychologie en Kwakzalverij)

Springer (dr T. had dit verkeerd gelezen; in de door hem geciteerde bron staat gouverneur-generaal Maetsuyker) dat de zeevoogd Arnold de Vlaming van Outshoorn, die op 23 december 1661 van Batavia was vertrokken, bezig is met zijn schip te vergaan. Hij stelt zijn droom op schrift en geeft de verzegelde schriftuur in handen van de secretaris der regering. Na verloop van tijd komt dan de ambtelijke bevestiging, dat inderdaad op 11 februari de ramp is geschied.

Het citaat is zo vertrouwenwekkend gesteld, dat het bij een argeloze lezer of hoorder geen spoor van twijfel wekt. Een nauwkeurig bronnenonderzoek van dit „goed gewaarmerkte geval” heeft echter aan het licht gebracht, dat de dood van De Vlaming op 11 febr. 1662 evenmin vast staat als Maetsuyker's droom op die datum. (Ned. Tijdschr. v. Geneeskunde, art. prof. dr J. J. van Loghem, ontleend aan De Nieuwe Stem dec. '53, „Het verzuim van Dr. W. H. C. Tenhaeff” door P. Spigt.).

Een ander „zeer opmerkelijk en goed

gewaarmerkt geval”. Een zenuwzond in juni 1943 aan dr Tenhaeff, op diens verzoek, de op schrift gestelde droom van mevr. A., echtgenote van een hooggeplaatst ambtenaar. Hij schreef daarbij: „Het was in de dagen dat in Oostenrijk de aansluiting aan het Groot-Duitse Rijk plaatsvond en dat Seyss-Inquart daarbij een grote rol speelde. Mevr. A. droomde einde februari 1938: „Ik droomde dat Seyss-Inquart eerst een grote rol in Oostenrijk speelde (hetgeen hij op dat ogenblik ook deed), maar dat hij ten slotte zelfs hier in Holland komt, hier ook een heleboel te zeggen krijgt en ten slotte ons (mijn man en mij) grote moeilijkheden veroorzaakt.”

De zenuwzond vervolgt: „Deze droom werd door mij opgetekend, door mevr. A. in de loop der jaren echter geheel vergeten. De loop van de historie is ten slotte zodanig geweest, dat Seyss-Inquart in 1940 in Nederland kwam, hier een burgerlijk bestuur in handen nam en in 1941 de heer A., de echtgenoot van mijn patiënte, van zijn functie onthief.” (Tenhaeff: Oorlogsvoorspellingen).

HOE zelfs in wetenschappelijke krin-

gen met het doorgeven van occulte gevallen kan worden omgesprongen, blijkt uit het volgende. In Vrij Nederland van 12 april 1947 werd deze droom door dr Tenhaeff als volgt gepubliceerd: „Zo droomde de vrouw van een Nederlands hoofdamtenaar in 1938, dat Seyss-Inquart in ons land de plaats van de koningin had ingenomen en dat de echtgenoot van deze dame door genoemde Oostenrijker persoonlijk ontslagen werd.” Blijkbaar werd het droomverhaal aangepast aan de enige jaren later bekend geworden uitkomst!

Uit het vorenstaande blijkt dat dit „goed gewaarmerkte geval” uitsluitend berust op de mededeling van één persoon, de zenuwzond, en op diens accuratesse en betrouwbaarheid in het optekenen en vooral ook het onopgesmukt doorgeven van de droom en van de mededeling dat de echtgenoot inderdaad door S.I. werd ontslagen. De mededeling van dr Tenhaeff dat naam en adres van mevr. A. hem bekend zijn, is van geen belang aangezien genoemde dame de droom volkomen vergeten is.

(Slot volgt) P. B. OTTERVANGER

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, Arts te Amsterdam, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vice-voorzitter; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Fred. Hendriklaan 60, Naarden, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr J. C. de Jong, Hoofdapotheeker Binnengasthuis te A'dam; Dr H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Insp. v. d. Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Comm. van politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maandblad minimum f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, tel. 02959/9114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr, Patroclusstraat 23, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 Januari 1881

A EN P

DE A-GRIEP... zou zij dan zelfs niet één gelegheids-kwak hebben opgeleverd? Met enige bezorgdheid over de slinkende vindingrijkheid onzer kwaken stelden wij ons deze vraag, toen het Brabants Nieuwsblad van 19 november ons kwam geruststellen: een A-griep-kwakzalvertje was zojuist achter de tralies beland.

Begin november betrad de heer A. D. uit Amsterdam, zonder vaste woonplaats, een café te Bergen op Zoom en liet zich enige indrukwekkende uitlatingen omtrent de essentie van de A-griep ontvallen. Terstond had de heer A. D. — laten wij hem Appie noemen — ieders oor en weinige minuten later waren alle cafébezoekers plus de kastelein overtuigd, dat Appie medicus was. Zodra Appie het groeiende ontzag bespeurde, deelde hij terloops mee, dat hij met een Bergen op Zoomse arts samenwerkte.

De kastelein informeerde met gepaste eerbied, of meneer Appie een afdoend middel tegen A-griep kende. „Dat middel bestaat inderdaad”, doceerde Appie, „maar de huisartsen schrijven dat medicament niet voor, omdat het te duur is.” De kastelein gaf te kennen, dat zijn gezondheid hem heel wat waard was, waarop Appie beloofde zijn best te zullen doen om het „afdoende middel” te bemachtigen. Hij wist voor enkele dubbeltes een paar griepoeders in handen te krijgen, die hij bij zijn tweede bezoek voor 18 gulden aan de kastelein verkocht. Tegelijkertijd liet hij doorschemeren, dat er tabletjes bestonden, die nóg grotere veiligheid tegen de A-griep boden. De prijs was uiteraard ook iets hoger, aldus Appie. De kastelein knikte begrijpend en betaalde bij Appie's derde visite grif 24 gulden voor enige waardeloze tabletjes.

In hetzelfde koffiehuis had Appie kennism gemaakt met een Rotterdammer, die hij nu in de Maasstad ging opzoeken. Deze tweede patiënt hielp hem aan een derde patiënt en Appie stond juist op de uitkijk naar nummer vier, toen de recherche ten tonele verscheen. Appie bekende vlot en verdween achter de tralies. Of zijn drie klanten de A-griep alsnog hebben gekregen, is onbekend. Dat zij er de P in hebben, is aannemelijk...

(Vervolg Parapsychologie en Kwakzalverij)
komen mislukking van Croiset voor de Nederlandse televisie zei de eerste spreker: „Het orakel van Delphi is in ons midden geweest”. Men hoeft niet klassiek gevormd te zijn om te beseffen wat dit betekent.

Er wordt niet, althans niet voldoende, rekening gehouden met de mogelijkheid dat de paragnost zijn kennis langs normale weg heeft kunnen verkrijgen, bijvoorbeeld door gewoon speurderswerk, door intelligente combinaties, door uitvragen enz.

Veronderstellingen worden als ze-

kerheid doorgegeven. Bijvoorbeeld: Croiset had de consultant te voren nimmer ontmoet. Hoe kan de schrijver dat weten?

Degenen die van mening mochten zijn dat — zelfs als het bewijs in elk geval onvoldoende is — een aantal dergelijke gevallen bij elkaar een behoorlijk bewijs opleveren, zou ik willen herinneren aan de drogrede van de tien lekke emmers, de onjuiste opvatting dat, ofschoon één lekke emmer geen water houdt, een rij van tien dat wel zal doen.

P. B. OTTERVANGER

PARAPSYCHOLOGIE EN KWAKZALVERIJ

(Slot)

Wanneer Croiset in aanraking komt met een hem onbekende persoon en hem verschijnt daar bij het beeld van een half geschilde perzik, dan is dat voor hem een teken dat hij met een kankerpatiënt te doen heeft. (Dr W. H. C. Tenhaeff)

EEN STAALTJE van de „argeloosheid” van dr Tenhaeff en de vrijpostigheid waarmee deze hoogleraar mislukkingen van paragnosten tracht goed te praten, ontleen ik aan een artikel in Het Parool van 12 juni 1954. Herinnerend aan de vermissing van het Haarlemse jongetje Jaapje Klerk zei hij: „Er is nog een ander verschijnsel opgetreden in deze Haarlemse zaak: er zijn paragnosten geweest die — dagen voordat er in de kranten werd gesproken van ontvoering — mededeelden dat het jongetje was ontvoerd. **Later is gebleken, dat zij die (onjuist gebleken) krantenberichten „van te voren hebben gezien, langs visionaire weg dus.”** Wij hopen dat de hoogleraar nog eens zal willen onthullen op welke wijze dit gebleken is.

Betreffende dat „van te voren zien” is het interessant kennis te nemen van een verklaring van dr D. J. West, onderzoekingsambtenaar van de Society for Psychical Research te Londen. In zijn boek „Psychical Research Today”, verschenen in 1954, schrijft hij: „In 1947 heb ik een onderzoek ingesteld in de dossiers van de Society for Psychical Research en daarin 32 voorspellingen aangetroffen, gebaseerd op vermeende psychische indrukken. Deze waren in bewaring gegeven in afwachting van de uitkomst. **GEEN ENKELE IS UITGEKOMEN.** De indrukken betroffen voornamelijk oorlogen, paarden-wedrennen en sterfgevallen. Daar geen enkele ervan op zichzelf zeer onwaarschijnlijk was, is het merkwaardig dat het toeval niet minstens één juiste voorspelling had opgeleverd.”

In zijn boek „Beschouwingen over het gebruik van paragnosten” noemt de schrijver tal van gevallen. Deze kunnen echter de toets van de wetenschappelijke kritiek niet doorstaan. Van gevallen die niet aan de gestelde verwachting voldeden, zegt hij dat zij soms „in parapsychologisch opzicht” van belang waren. Aangezien men in parapsychologie moet geloven om dit te aanvaarden, heeft het geen zin thans nader daarop in te gaan.

Flauw trucje

IK VOLSTA met een overzicht van de oorzaken waaraan, volgens de schrijver, de talrijke mislukkingen kunnen worden toegeschreven, te weten:

Fabuleren. „Vrijwel geen enkele paragnost is in staat zich daartegen volkomen te vrijwaren.”

Telepathische beïnvloeding, zowel

door een aanwezige als door een niet aanwezige consultant en onverschillig of een gedachte hem al of niet bewust is. (Hoewel telepathie niet bewezen is, wordt het begrip gebruikt om elke mislukking te verontschuldigen. De consultant, of wie dan ook, kan immers nooit aantonen dat hij de een of andere gedachte niet bewust of onbewust heeft gehad.)

Het wensleven van de paragnost. Bijvoorbeeld de hoop dat het vermiste kind nog leeft, maakt dat Croiset het kind in leven „ziet”.

Onbewuste afweer der psyche, de behoefte bepaalde dingen niet te zien. Bijvoorbeeld de dood van een consultant ontgaat de paragnost.

Verwisseling van zich opdringende fantasiebeelden met paragnostische „hallucinaties”.

Vermoeidheid van de paragnost.

De grilligheid en onstandvastigheid, waarmee de paragnostische begaafdheid zich openbaart.

Onjuiste interpretatie van „beelden” en „indrukken”. Bijvoorbeeld: een paragnost „zag” 6 glazen bier die als bij toverslag veranderden in 6 glazen rum. Toch had de consultant niets met deze dranken of met het cafébedrijf uitstaande, maar hij was geboren in Sexbierum! (Een flauw trucje! Het ligt immers voor de hand dat de paragnost wist, dat de man uit Sexbierum kwam. Had hij dit echter gewoon gezegd, dan zou het er te dik op liggen. Zoiets doet een paragnost nu eenmaal niet. Waarzeggers passen dit aardigheidje geregeld toe.

Het juistheidsbewustzijn kan zich bij de paragnost krachtig doen gelden. (Dit komt vaak hierop neer, dat, bij ontkenning door de consultant, de „ziener” stokstijf volhoudt dat hij gelijk heeft.)

De wedstrijd van een tweetal juistheidsbewustzijn, waardoor de paragnost in verwarring kan geraken. Ook een op zichzelf juist en betrouwbaar juistheidsbewustzijn kan onder bepaalde omstandigheden op een dwaalspoor leiden.

Het niet voldoende rekening houden met de specialisatie van de paragnost. Croiset bijvoorbeeld laat zich ongaarne in met diefstal en smokkelzaken, doch geen regel zonder uitzonderingen.

Verkeerde instelling van de paragnost. (Tijdens een consult betreffende een moordzaak had Cr. zich schromelijk vergist „doordat hij zich kennelijk meer ingesteld had op moordaanslagen in het algemeen dan op een bepaalde

moordaanslag in het bijzonder.”)

Verzwijgen van indrukken. Prachtig excuus voor niet genoemde bijzonderheden.

Zelfs indien bewezen was dat er ECHTE paragnosten bestaan, wat beslist niet het geval is, dan zou toch geen redelijk mens die van vorenstaand overzicht kennis heeft genomen, zich geroepen gevoelen van de „diensten” dezer lieden gebruik te maken, noch rechtstreeks, noch door bemiddeling van „erkende” parapsychologen.

Tien lekkе emmers

WAT BETREFT de negentien gevallen, beschreven in het hoofdstuk over het gebruik van paragnosten voor politieke doeleinden, merk ik op, dat daarvan dertien op naam staan van Croiset (aangeduid als Alpha) en drie ten name van een particuliere detective, die tevens als paragnost optreedt en aangeduid wordt als Beta. Van laatstgenoemde zegt dr Tenhaeff zelf, „dat hij vaak van een grote graf-fineerdheid blijk geeft, welke hem niet steeds tot eer strekt.” Dat spreekt boekdelen!

Alles komt dus eigenlijk neer op Croiset, wiens „successen” voornamelijk door dr Tenhaeff zijn geconstateerd. Bij een afdoende controle door *werkelijk kritische personen*, bijvoorbeeld voor de Nederlandse en de Duitse televisie, faalde Croiset erbarmelijk. Het heeft overigens geen zin een aantal mislukkingen van deze man op te sommen, omdat die toch door genoemde hoogleraar zouden worden toegeschreven aan een of meer van de oorzaken vermeld in het voorafgaande overzicht.

De gevallen die dr Tenhaeff als geslaagd beschouwt, zijn in wetenschappelijk opzicht volkomen waardeloos, om redden waarvan ik er hier slecht enkele noem:

Voorbeelden zijn geen bewijzen.

De massale mislukkingen worden verzwegen.

Een aantal mislukkingen poogt hij te verklaren door buitenzintuiglijke waarneming (telepathie e.d.), waarvan hij juist het bestaan moet bewijzen.

Deze gevallen berusten overwegend op beweringen van de belanghebbenden (de paragnost e.d.), wier mentaliteit geen waarborg biedt voor hun betrouwbaarheid in parapsychologisch opzicht.

De paragnosten drukken zich uit in vage algemeenheden en zij bedienen zich vaak van orakeltaal. Na de vol-

JAARVERSLAG OVER 1956

EEN TERUGBLIK over het jaar 1956 doet allereerst de gedachten teruggaan naar de wel bijzonder geslaagde viering van het 75-jarig bestaan. De 21e januari, de dag waarop de officiële herdenking van dit heuglijke feit plaats vond, kwamen wij bijeen in het American Hotel. Het is met veel genoegen, dat wij eraan kunnen terugdenken, hoe de feestvergadering niet slechts door een groot aantal leden werd bezocht, doch evenzeer officiële belangstelling bleek te genieten. Hartverkwikkend waren de woorden door prof. Munten-dam bij de openingsspeech uitgesproken, terwijl het zeer principiële betoog van prof. Jongkees, die de feestrede uitsprak, elke overtuigde bestrijder van de kwakzalverij als muziek in de oren heeft geklonken. Een genoeglijk samenzijn voorafgegaan door een druk bezochte receptie vormde het einde van deze dag. In alle dagbladen verschenen uitvoerige artikelen n.a.v. deze feestelijke bijeenkomst, waardoor althans gedurende enige tijd onze vereniging en haar streven de belangstelling kon trekken van velen in den lande.

Hoe gaarne zou ik even opwekkende woorden willen laten horen over het verdere verloop van het verenigingsjaar. Aanvankelijk bleek de publiciteit, welke de pers aan ons jubileum en de daar uitgesproken redevoering had gegeven, een stimulans te zijn voor toetreding van vele nieuwe leden. De snelle aanwas bleek echter niet blijvend, langzaam aan begon de aanmelding terug te lopen. Aangezien zoals bij elke vereniging eveneens bedankjes binnenkomen, is de normale toetreding van nieuwe leden als regel voldoende het ledental op peil te houden. Begonnen wij het jaar 1956 met 856 leden en abonné's, het eindigde met 1046 leden en abonné's. Zeker hadden wij meer mogen verwachten van een jaar dat zo goed begon en waarin dank zij een aantal radio-uitzendingen de aandacht juist zozeer op de gevaren van de kwakzalverij gevestigd werd.

Over de publiciteit, welke in de grote pers bij herhaling voorkomt, mogen wij tevreden zijn, niet minder geldt dit de voortreffelijke medewerking welke wij in ons eigen orgaan genieten van de heer dr A. Melchior, die op frisse en originele wijze het zoeklicht over het terrein van de kwakzalverij doet schijnen door middel van zijn vaardig gehanteerde tekenstift. Ook meent het bestuur, dat, doordat de redactie nu in handen is van een journalist, bijgestaan door een medisch en een pharmaceutisch redacteur, het maandblad aantrekkelijker is geworden.

De aan de beurt van aftreden zijnde bestuursleden de heren mr J. E. Goud-

smit, mr G. C. M. van Nijnatten en L. Brest stelden zich herkiesbaar en werden bij acclamatie herkozen, zodat in de bestuursamenstelling geen verandering optrad. De vele bestuursvergaderingen werden trouw bezocht.

De moeilijke financiële omstandigheden, waarin onze vereniging verkeert enerzijds door stijging van kosten, anderzijds door het uitblijven van een regeringssubsidie, waarop onze vereniging na 75-jarige arbeid meende te mogen hopen — maakt dat wij onze vleugels niet zo ver kunnen uitslaan als wij zouden willen. Door de steeds stijgende kosten van het maandblad werd na rijp beraad op de ledenvergadering van

OFFICIEEL

Redactie:

Medisch redacteur: dr R. E. Wierenga, arts, Barchem.

Pharm. redacteur: J. E. Buiten, apotheker, Zwolle.

Bureau der Vereniging:

D. H. van den Bosch, „Welgelegen”, Lunteren, tel. K 8388 - 301.

1 december besloten tot een verhoging van de contributie van f 5.— tot f 7.50.

w.g. A. BURBACH-VAN DER
WOORD,
Secretaresse.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 1956

	Uitgaven	Ontvangsten
Contributies		f 7.067,50
Abonnementen		„ 286,25
Incassokosten	f 69,10	
Maandblad	„ 4.879,39	
Onkosten Secretariaat	„ 259,45	
Vergaderingen	„ 320,70	
Kleine kas	„ 7,—	
Diverse kosten	„ 67,25	
Rente		„ 13,24
Giften		„ 10,—
Jubileumgiften		„ 677,10
Rechtskundig Adviseur	„ 488,54	
Bureaunkosten	„ 1.206,65	
Jubileum	„ 988,05	
Propaganda	„ 150,—	
Proceskosten	„ 990,71	
Nadelig saldo		„ 1.372,75
	f 9.426,84	f 9.426,84
Kapitaal		
Postgiro	f 2.208,45	
Gemeente Giro	„ 616,93	
Rijkspostspaarbank	„ 565,61	
	f 3.390,99	

BEGROTING 1958

Contributies en abonnementen		f 7.400,—
Incassokosten	f 100,—	
Maandblad	„ 5.500,—	
Onkosten Secretariaat	„ 200,—	
Vergaderingen	„ 200,—	
Diverse onkosten	„ 25,—	
Bureaunkosten	„ 1.400,—	
Rechtskundig Adviseur	„ 500,—	
Nadelig saldo		„ 525,—
	f 7.925,—	f 7.925,—

De Verificatiecommissie:

w.g. M. H. P. SITSSEN
w.g. P. W. BIRZA

De Penningmeester,
w.g. L. BREST

Kamerdebat over Volksgezondheid

Minister Suurhoff: „Op korte termijn kan ik geen wettelijke regeling van de paranormale geneeskunst toezeggen.”

OP 28 NOVEMBER was in de Tweede Kamer de afd. Volksgezondheid van hfdst. XII van de Rijksbegroting voor 1958 aan de orde. Het Kamerlid mej. mr. Ten Broecke Hoekstra zei, dat helaas nog steeds geen wettelijke regeling van de paranormale geneeskunst in voorbereiding is. „In vele gevallen is van geen boos opzet sprake, maar is de opzet juist hulpverlening. Het is onaanvaardbaar, dat heilbringende bona fide genezers gehinderd worden en mala fide kwakzalvers niet voldoende gehinderd worden.”

Volgens het (zoals steeds uitvoerige) Kamerverslag in de N.C.R. antwoordde minister Suurhoff, dat de volksgezondheid hem zeer ter harte gaat. Hij kan daarvoor wel een zekere strijd lust opbrengen, maar hij kan daarin ook niet al te ver gaan. Hij kan niet beloven, dat hij spoedig met een wettelijke regeling inzake de paranormale geneeskunst zal

komen. Deze hele kwestie is nog volop in overweging. Het staat voor de minister nog lang niet vast, dat er — zelfs indien gewenst — een mogelijkheid zou zijn om tot zulk een wettelijke regeling te komen.

De ministeriële opmerking, dat de bewindsman geen wettelijke regeling inzake de paranormale geneeskunst kan toezeggen, is alleszins begrijpelijk. Deze regeling is nog niet aan de orde. Zij kan namelijk niet worden vastgesteld, alvorens met wetenschappelijke objectiviteit is uitgemaakt, of er paranormale geneeskunst bestaat en zo ja, in welke mate. De Vereniging tegen de Kwakzalverij heeft herhaaldelijk op een wetenschappelijk onderzoek van paranormale geneeskunst aangedrongen en blijft daarop aandringen. Moge de overweging ten departemente, waarvan minister Suurhoff gewaagde, tot dit onderzoek leiden. Het is hoog tijd!

FINANTIEEL VERSLAG 1956

BIJGAAND gelieve U het Financieel Verslag 1956, door de Kas Commissie, bestaande uit de heren dr J. W. Birza, dr J. Hutchison en M. H. P. Sitsen gecontroleerd en voor accoord getekend, aan te treffen.

Het jaar 1956 sluit met een nadelig saldo van f 1372.75. Dit verlies is aan een drietal posten toe te schrijven, te weten

Proceskosten . . .	f	990.71
75-jr. jubileum . . .	„	310.95
Propaganda id. . .	„	150.—
		f 1451.66

De gewone uitgaven werden door de inkomsten gedekt. Hierbij dient echter te worden aangetekend, dat dank zij een toezegging van een sociale instelling ter plaatse ons jaarlijks met een subsidie van f 500 te steunen, dit resultaat is bereikt, hoewel 1956 een flinke ledenaanwas te zien gaf.

Zoals bekend, werd de jaarlijkse contributie met ingang van 1 januari 1957

verhoogd tot f 7.50, hiertoe gedwongen door de prijsverhoging onzer drukkers. Het resultaat van een en ander zal zijn, dat 1957 met een klein verlies zal sluiten, een jaar, dat geen enkele bijzondere uitgave vertoonde. Momenteel is de toestand dus zo, dat wij een maandblad uitgeven, dat samen met de bureaustkosten ons gehele inkomen vraagt. Om iets extra's in het belang van de volksgezondheid te doen ontbreken ons de middelen. Het is wel zeer duidelijk, dat het dringend noodzakelijk is een subsidie van de Regering te verkrijgen.

Uit de begroting 1958, die hierbij gaat, blijkt, dat, waar de kosten steeds stijgen terwijl het ledental afneemt — nieuwe leden in 1957 23, bedankt 78 — dat jaar zeer waarschijnlijk een verlies van f 525.— zal opleveren, tenzij...

Voor verdere bijzonderheden moge ik korthedshalve naar de Staat van Baten en Lasten verwijzen.

w.g. L. BREST,
penningmeester.

REGISTER JAARGANG 1957

	No.
Aartskwakzalver	5
A-griep-kwakzalver	12
Apiserum	2, 3
Arts en kwak	6, 8
Berger alias Bosboom	2, 3, 10
Boekbespreking	2, 3, 9
Boer en kwak	1
Boete en belofte	11
Cleveringa	1
Diergeneeskunde, Mij. voor	1
Dokter in Huis, De	1, 9
Dokter? Waarom naar de	2, 3
Dood	4, 6
„Fit” is fout	6
Galstenen	2, 3
Geneesk. Insp. Volksgezondheid	2, 3, 7
Grapjasjes	9
Gröning de Grote	8
Handoplegger	11
Heilpraktiker, Die ene zin	2, 3
Heksenmeesters brengen leed en dood	4
Helderzienden, bluffers en blunders	7
Hoge Raad besliste	4, 10
Illustraties van dr A. Melchior	passim
Jaarverslagen 1956	12
Kamerdebat over Volksgezondheid	12
Knoeier klonk kunstkiezen aan kaak	11
Krach ohne Freude	2, 3
Kruidenkuren en nog wat	4
Kwak, Duitse — betrapt	2, 3
Kwakzalverij, Rede van dr. A. Melchior	6, 7
Kwalen, Genummerde	4
Kwibus Kwak in Rotterdam	9
Nieuwe ster	10
NWP-kwak, De zoveelste	8
Ongenade	9
Onjuist bericht	11
Paardemest	2, 3
Paranormaal begaafden een probleem?	11
Parapsychologie en kwakzalverij	5, 7, 11, 12
Planken-hypnotiseur	2, 3, 5
Polio-pamflet	2, 3
Professor Roland	2, 3
Rechtzetting	7
Reuma-mysterie wordt ontsluit	10
Slechthorenden, opgepast!	7
Suggestie	2, 3
Suikerziekte: „Nooit meer!”	6
Tandgeknars	10
Tandheelkundige inrichtingen	8, 9
Tandrooikunde	1, 11
Telepaath faalde	2, 3
Telepathen faalden (10 x 0 = 0)	4
Uncle Sam, tante pos en neef kwak	9
Vacupan Instituut	11
Verward betoog	10
Vonnissen	passim
Waardeloos	7
Wageningen contra kwakzalverij	9
Wichelroedesprookjes	1
Wierenga, Interview met dr R. E.	5
Wonderen op bestelling	6
Zigeuner-helderziende	2, 3
Zondagsrijdster	2, 3
Z-pillen	11

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, *Arts* te Amsterdam, *Voorzitter*; E. Mijnaerends, *Tandarts* te Amsterdam, *Vice-voorzitter*; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Fred. Hendriklaan 60, Naarden, *Secretaresse*; L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester*; mej. E. H. Hengeveld, *Arts* te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; Dr J. C. de Jong, *Hoofdapotheker* Binnengasthuis te A'dam; Dr H. H. Scholten, *Dierenarts*, Veterinair Insp. v. d. Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, *Comm. van politie* te Amsterdam; A. Verschuur, *Arts* te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, *Referendaris* bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maandblad minimum f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, tel. 02959/9114.